

Maahanmuutto

Kriitikon käsikirja

Simo Grönroos & Marko Hamilo

SUOMEN PERUSTA

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	6
Johdanto	9
Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden yhteiskunnalliset vaikutukset	13
Maahanmuuton taloudelliset vaikutukset	15
Maahanmuuton vaikutus huoltosuhteelle – taloudelliselle vai väestölliselle?	17
Tutkimuksia maahanmuuton vaikutuksista Suomen taloudelle	18
Maahanmuuton vaikutukset Suomen julkiselle taloudelle	25
Maahanmuuttajat ja työllisyys	31
Maahanmuuttajat ja matalapalkkatyöt	32
Työllistyvätkö muuttajat ajan myötä?	34
Monikulttuurisuuden yhteiskunnalliset vaikutukset	39
Monikulttuurisuuden vaikutukset yhteiskunnan sisäiseen luottamukseen	40
Sosiaalinen identiteetti ja geenien voima	43
Väestöryhmien alueellinen eriytyminen	44
Rikollisuus	45
Ristiriitaiset lojaliteetit	47
Etniset konfliktit ja sisällissodat	48

© Suomen Perusta 2018

ISBN 978-952-7145-33-3 Maahanmuutto - kriitikon käsikirja (Painettu)

ISBN 978-952-7145-34-0 Maahanmuutto - kriitikon käsikirja (PDF)

Ulkoasu: Janne Turunen

Suomen Perusta -ajatuspaja on saanut toimintaansa tukea

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä

Islamisaatio.....	53
Eurooppa ja Suomi islamisoituvat.....	54
Liberaalin dilemma.....	55
Islam on maailman suurista uskonnoista nopeimmin kasvava.....	56
Islamin maallistuminen?.....	57
Monikulttuurisuus yhden sivilisaation sisällä.....	59
 Väestönvaihdos.....	62
 Monikulttuurisen Suomen tulevaisuus.....	67
Hyvinvointivaltion loppu.....	67
Työmarkkinat.....	68
Israel, Etelä-Afrikka vai Syyria?.....	69
Totalitarismi keinona pitää monikulttuurinen valtio kasassa?.....	70
Rikastuivatko intiaanien kulttuurit?.....	71
 Monikulttuurisuus, demokratia ja nationalismi.....	74
 Maahanmuutto- ja integraatiopolitiikan vaihtoehdot.....	79
 Miten maahanmuuttoa kontrolloidaan.....	80
Työperäinen maahanmuutto.....	81
Opiskelijat.....	82
Perheenyhdistäminen.....	83
Laittomasti maassa oleskelevat.....	84
Humanitaarinen maahanmuutto.....	85

Humanitaarisen maahanmuuttopolitiikan täysremontti.....	91
Australia, Tanska ja Japani – miten maahanmuutto- politiikkaa hoidetaan muualla.....	92
Euroopan unioni ja maahanmuutto.....	94
Humanitaarisesta maahanmuutosta paikan päällä auttamiseen.....	96
 Integraatiopolitiikan vaihtoehdot.....	102
Multikulturalismi vai assimilaatio?.....	103
Paluumuuton edistäminen vaihtoehtona tuloksettomalle integraatiolle.....	105
 Maahanmuuttokeskustelun ongelmat.....	109
Miksi maahanmuutosta keskusteleminen on niin vaikeaa?.....	110
Mitä eurooppalaiset ja suomalaiset ajattelevat maahanmuutosta.....	113
Rasismi ja maahanmuutto.....	117
Vihapuhe.....	122
Aatteiden taistelu.....	124
Kohti parempaa maahanmuuttokeskustelua ja päätoksentekoa.....	127
 Johtopäätökset.....	133
 Kirjallisuutta.....	136
Lähteet.....	138
Suomen Perusta -ajatuspajan julkaisuja.....	143

Esipuhe

Maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvät kysymykset ovat nousseet viime vuosina maahanmuuton kasvun myötä merkittävään osaan suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Asia onkin tärkeä, sillä maahanmuutto vaikuttaa laaja-alaisesti koko suomalaiseen yhteiskuntaan.

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden sanotaan usein vahvistavan taloutta ja rikastuttavan yhteiskuntaa. Tässä teoksessa tarkastellaan kriittisesti näitä väitteitä ja tuodaan tutkimustiedon valossa esille niitä vaikutuksia, mitä maahanmuutto ja monikulttuurisuus aiheuttavat suomalaiselle yhteiskunnalle.

Laajojen muuttoliikkeiden esitetään usein olevan nykymaailmaan kuuluva ilmiö, johon suomalaisten on vain sopeuduttava. Maahanmuutto ei kuitenkaan ole mikään luonnonvoima, johon ei voitaisi poliittisin päätöksin vaikuttaa. Tässä teoksessa tuodaan esiin niitä politiikan vaihtoehtoja, joita maahanmuuton suhteen voidaan harjoittaa – maailmalta löytyy paljon esimerkkejä hyvistä maahanmuuttopolitiikan käytänteistä.

Maahanmuutosta käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon liittyy myös monenlaisia ongelmia. Tässä teoksessa

pohditaan myös syitä siihen, miksi näkökannat maahanmuuttopolitiikan kiristämisestä eivät ole näkyneet kovin vahvasti julkisessa keskustelussa ja päätöksenteossa vaikka maahanmuuton aiheuttamista yhteiskunnallisista ongelmista on olemassa paljon tutkimustietoa ja kansalaismielipide harjoitettua maahanmuuttopolitiikkaa kohtaan on varsin kriittinen.

Suomen Perusta -ajatuspaja toivoo, että tämä teos antaa lukijalle hyödyllistä tietoa ja uusia näkökulmia maahanmuuton ja monikulttuurisuuden yhteiskunnallisista vaikutuksista sekä maahanmuuttopolitiikkaan liittyvistä poliittisista vaihtoehtoista.

Haluamme lisäksi kiittää Samuli Salmista, Riikka Purraa, Olli Pusaa, Esko Grönroosia ja Sakari Puistoa sekä kaikkia muita kirjan eri versioita kommentoineita tahoja.

Helsingissä 15.2.2018

Simo Grönroos
toiminnanjohtaja
Suomen Perusta -ajatuspaja

Marko Hamilo
tiedetoimittaja

Johdanto

Laajamittainen maahanmuutto Suomeen on alkanut moniin Länsi-Euroopan maihin nähden varsin myöhään. Suomi on pitkään ollut maastamuuttomaa, josta on lähtenyt ulkomaille enemmän muuttajia kuin maahan on tullut maahanmuuttajia. Muuttajia lähti sata vuotta sitten paljon Pohjois-Amerikkaan. Sotien jälkeisinä vuosikymmeninä sadat tuhannet suomalaiset taas muuttivat työn perässä Ruotsiin.

Suomesta on kuitenkin tullut viimeisen neljännesvuosisadan aikana maa, jonne on enenevässä määrin muutettu. Muutos on ollut nopea etenkin viime vuosina, jolloin Suomi on noussut yhdeksi halutuimmista kohteista Eurooppaan suuntaavien turvapaikanhakijoiden keskuudessa. Turvapaikanhakijakriisin huippuvuotena 2015 Suomeen saapui väkilukuun suhteutettuna neljänneksi eniten tulijoita koko Euroopassa.

Suurimmat maahanmuuttajaryhmät Suomessa ovat pitkään olleet lähialueilta, kuten Venäjältä ja Virosta, tulleet muuttajat. Nopeaa kasvu on kuitenkin viime vuosina ollut etenkin Afrikasta ja Lähi-idästä tulevien humanitaaristen maahanmuuttajien osalta. Nämä tulijaryhmät ovat suomalaisen yhteiskunnan kannalta monellakin tavalla haasteellisia, johtuen kyseisten ryhmien negatiivisesta vaikutuksesta Suomen julkiselle taloudelle sekä kulttuurillisista eroista, jotka usein aiheuttavat yhteiskunnallista epävakautta ja ristiriitoja.

Johtuen kehitysmaiden suuresta väestönkasvusta ei Eurooppaan ja Suomeen suuntautuva muuttopaine ole loppumassa, vaan paremman elämän perässä muuttavien ihmisten määrä on kasvamassa merkittävästi tulevina vuosikymmeninä. Kehitysmaiden hitaasti etenevä

taloudellinen kehityskään ei vähennä tulijoiden määrää, vaan päinvastoin taloudellisten olojen hidas paraneminen tarjoaa yhä useammalle ihmiselle mahdollisuuden matkustaa Eurooppaan.

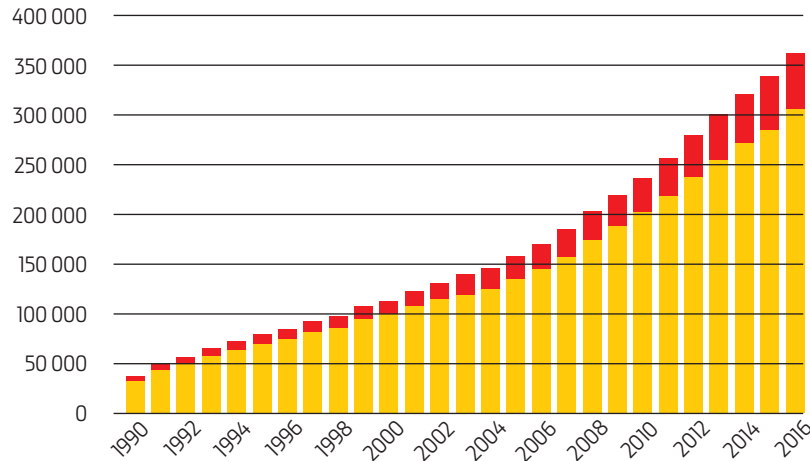
Tämän teoksen ensimmäisessä osassa esittelemme niitä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia, mitä laajamittaisella maahanmuutolla on Suomen yhteiskunnalle. Pohdimme myös laajemmin minkälaisia vaikutuksia laajamittaisella muuttoliikkeellä on Suomen väestörakenteelle sekä yhteiskunnan vakaudelle. Hahmottelemme lisäksi, minkälaisia tulevaisuudenkuvia muuttoliikkeen myötä tapahtuva väestörakenteen muuttuminen ja monikulttuurisuus aiheuttavat tulevaisuudessa.

Maahanmuutto ei kuitenkaan ole mikään luonnonvoima, mihin ei voitaisi vaikuttaa poliittisin päätösin. Teoksen toisessa pääluvus-

sa käsitellään sitä, miten maahanmuuttoon voidaan vaikuttaa politiikan keinoin. Esittelemme keinoja, joiden avulla maahanmuuttoa voidaan hallita aina erilaisten epätoivotun maahanmuuton vetovoimatekijöiden vähentämisestä, aina koko pakolaisjärjestelmän uudistamiseksi paremmin tarkoitustaan vastaavaksi. Esimerkkejä hyvistä käytänteistä löytyy runsaasti maailmalta.

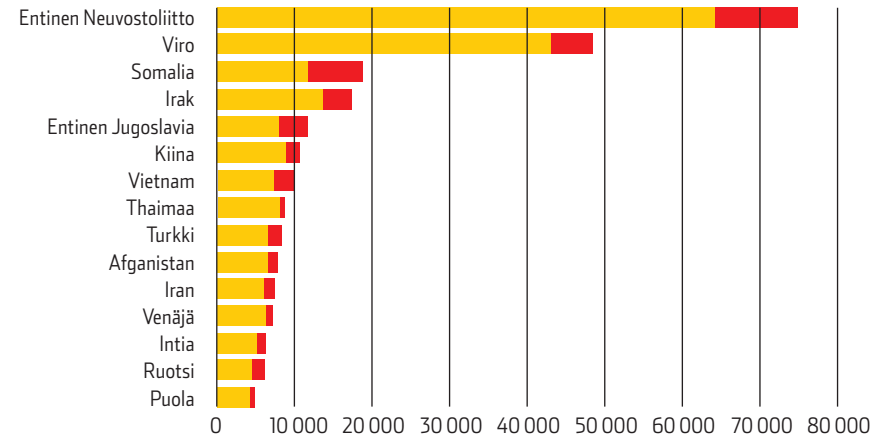
Viimeisessä osiossa pohdimme sitä, mitä ongelmia maahanmuutosta käytävään keskusteluun sisältyy. On tärkeää pohtia sitä, miksi laajasta olemassa olevasta tutkimustiedosta huolimatta maahanmuuttoon liittyvät ongelmat eivät ole johtaneet maahanmuuttopolitiikan järjeistämiseen – siitäkään huolimatta, että valtaosa suomalaisista suhtautuu varsin kriittisesti harjoitettuun maahanmuuttopolitiikkaan.

Ulkomaalaistaustaisten määrä Suomessa vuosina 1990-2016

■ Ulkomailla syntyneet yhteensä ■ Suomessa syntyneet Lähde: Tilastokeskus

Suurimmat ulkomaalaistaustaisten taustaryhmät vuonna 2016

■ Ulkomailla syntyneet yhteensä ■ Suomessa syntyneet Lähde: Tilastokeskus

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden yhteiskunnalliset vaikutukset

Ihmiset ovat vaeltaneet resurssien ja parempien elinolojen perässä uusille asuinsijoille kautta aikojen. Milloin ihmiset ovat vaeltaneet ennen asumattomille alueille, on muutto sujunut rauhallisesti. Milloin laajamittaiset muuttoliikkeet ovat kohdistuneet jo asutuille alueille, on muuttoliike johtanut usein konflikteihin. Jatkuessaan pitempään muuttoliikkeet ovat muuttaneet alueiden väestöllisiä rakenteita.

Nykyään valtiot pyrkivät kontrolloimaan liikkumista maahanmuuttopolitiikan keinoin. Tästä huolimatta varsinkin monien Länsi-Euroopan maiden harjoittamasta humanitaarisesta maahanmuutosta on muodostunut lähes kontrolloimaton maahanmuuton väylä.

Historiassa kansainvaellusten ajaksi nimitetään Rooman valtakunnan romahtamisen aikoihin kolme- ja neljäsataaluvuilla jälkeen ajanlaskun alun tapahtuneita väestönliikkeitä. Tuolloin muun muassa hunnit, gootit ja vandaalit etsivät Euroopassa uusia asuinalueita. Nämä sekasortoiset ajat johtivat lopulta Rooman valtakunnan romahtamiseen.

Suuret muuttoliikkeet eivät ole vain muinaishistorian ilmiö. Hyvä-
nä esimerkkinä pitemmän ajan sisällä tapahtuneesta laajemmasta koko-
naisen maanosan väestöllistä rakennetta muuttaneesta muuttoliikkeestä
käy Euroopasta Amerikan mantereille suuntautunut muuttoliike. Eu-
rooppalaiset muuttajat syrjäyttivät silloisena alueen kantaväestönä olleet
intiaanit valtaväestönä vain muutamassa vuosisadassa siitä, kun Kolum-
bus löysi Amerikan 1400-luvun lopulla.

Samanlainen maanosan laajuiseen väestönvaihdokseen johtanut
muuttoliike on tapahtunut myös Euroopasta Australiaan ja Uuteen-
Seelantiin suuntautuneen muuttoliikkeen seurauksena.

Esimerkiksi Iso-Britanniassa väestörakenteessa on ollut useita
merkittäviä muutoksia. Anglosaksit syrjäyttivät ensin keltit kansainva-
ellusten aikoina ja myöhemmin normannit valloittivat saaret 1000-lu-
vulla.

Suomessa taas saamelaiset nostetaan usein esiin alkuperäisasukkai-
na, jotka suomalaiset vuosisatojen saatteessa tapahtuneiden väestömuu-
tosten seurauksena syrjäyttivät muualta kuin pohjoisimmasta Suomesta.

Laajamittaisen maahanmuuton myötä voi siis seurata väestönmuu-
toksia, joissa tulijat syrjäyttävät kantaväestön. Eurooppalaisten mata-
la syntyvyys ja Eurooppaan suuntautuvan maahanmuuton laajuus ovat
luoneet pohjan historiallisten kansainvaellusten ja väestönmuutosten
mittasuhteet täyttävälle ilmiölle.

Ennen kansainvaelluksen lopulta aiheuttamaa väestönvaihdosta,
aiheuttaa muuttoliike monenlaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Yh-
teiskunnan etnisellä monimuotoistumisella on vaikutuksensa niin julki-
seen talouteen ja yhteiskunnan sosiaaliseen yhtenäisyyteen, jonka vähe-
neminen johtaa lopulta yhteiskunnan sisäiseen epävakauteen.

Maahanmuuton taloudelliset vaikutukset

- *Mitä maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista tiedetään?*
- *Mitkä ovat eri maahanmuuttajaryhmien vaikutukset Suomen julkiselle taloudelle?*
- *Työllistyvätkö humanitaariset maahanmuuttajat edes pitkien aikojen Suomessa asumisen jälkeen?*
- *Onko työllisyys tae positiiviselle julkisen talouden vaikutukselle?*

Eri maahanmuuttajaryhmien taloudelliset vaikutukset vaihtelevat
suuresti. Eri maista tulevien maahanmuuttajien työllistymisessä,
maksamien verojen määrissä sekä saamien tulonsiirtojen ja käyttämien
julkisten palveluiden määrissä on suuria eroja.

Erityisen ongelmalliseksi maahanmuuton osa-alueeksi on muo-
dostunut niin sanottu humanitaarinen maahanmuutto, mikä tarkoittaa
kansainvälisiin pakolaissopimuksiin perustuvaa muuttoliikettä. Tämä
tarkoittaa sekä kiintiöpakolaisia että Suomeen omatoimisesti hakeutu-
via turvapaikanhakijoita. Humanitaariseen maahanmuuttoon on luet-
tavissa myös edellä mainittujen ryhmien tekevät perheenyhdistämiset,
mikä on myös merkittävä maahanmuuton muoto.

Geneven pakolaissopimuksen perusteella pakolaiseksi on luoki-
teltava henkilö, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vaino-
tuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan
kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, oleskelee kotimaan-
sa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta halu-
ton turvautumaan sanotun maan suojaan; tai joka olematta minkään

maan kansalainen oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne.

Suomeen tällä hetkellä suuntautuva humanitaariseksi luokiteltava maahanmuutto tulee pääosin Lähi-idästä, Keski-Aasiasta ja Afrikasta. Näiden muuttajaryhmien vaikutukset Suomen julkiselle taloudelle ja edellytykset integroitua yhteiskuntaan poikkeavat suuresti esimerkiksi muualta Euroopasta Suomeen tulevasta maahanmuutosta.

Eri maahanmuuton osa-alueisiin vaikutetaan erilaisin politiikan menetelmin. EU-maista tulevaan maahanmuuttoon voidaan vaikuttaa päätöksellä siitä, onko Suomi mukana Euroopan unionissa vai ei. Työperäiseen EU-alueen ulkopuolelta tulevaan maahanmuuttoon voidaan vaikuttaa työvoiman tarveharkinnalla. Humanitaarisen maahanmuuton määriin voidaan taas puuttua turvapaikkajärjestelmään tehtävillä muutoksilla sekä perheenyhdistämiseen liittyvällä lainsäädännöllä.

Koska humanitaarisen maahanmuuton yhteiskunnalliset vaikutukset ja maahanmuuton määrää kontrolloivat mekanismit ovat hyvin yhteneväiset, on perusteltua puhua humanitaarisesta maahanmuutosta omana kokonaisuutenaan.

Turvapaikanhakijoiden määrän lisääntyminen on nostanut erityisen ajankohtaiseksi keskustelun humanitaarisen maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista. Aiheesta julkisuudessa esitetyt puheenvuorot ovat kuitenkin olleet usein hyvin ristiriitaisia. Toisaalta kaikki maahanmuutto nähdään monissa puheenvuoroissa positiivisena asiana julkisen talouden kannalta, mitä on perusteltu sillä, että valtaosaltaan nuoren maahanmuuttajaväestön nähdään nuorentavan Suomen ikääntyvää väestöä ja tuovan näin uusia veronmaksajia maksamaan väestön vanheneemisesta aiheutuvia julkisia menoja.

Toisaalta taas Euroopan unionissa on pyritty harjoittamaan turvapaikanhakijoiden taakanjakoa, mikä tarkoittaa unionin alueelle tul-

leiden humanitaaristen maahanmuuttajien jakamista tasaisin eri jäsenvaltioihin. Termi ”taakanjako” jo itsessään viittaa vahvasti siihen, että humanitaariset maahanmuuttajat ovat, tai heidän ainakin nähdään olevan, jonkinlainen taakka yhteiskunnalle.

Samankaltaista keskustelua käydään kuntien tasolla. Maahanmuutto nähdään tilanteesta riippuen toisinaan rikkautena ja välttämättömyytenä, jota tulee edistää. Toisissa yhteyksissä taas maahanmuutto nähdään kuluja tuovana tekijänä, josta aiheutuvia menoja valtion tulee korvata kunnille.

Maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksista on olemassa varsin paljon tutkimustietoa, joka osoittaa, että eri maahanmuuttajaryhmillä olevan suuresti toisistaan poikkeavia vaikutuksia julkiseen talouteen. Varsinkin humanitaarisin syin maahan muuttavien kansallisuuksien vaikutukset julkiselle taloudelle ovat osoittautuneet erittäin negatiiviseksi sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

On myös oleellista huomata, että työperusteinenkaan maahanmuutto ei ole kaikissa tapauksissa positiivista Suomen julkiselle taloudelle. Tämä johtuu siitä, että matalapalkka-aloilla työskentelevät harvoin ovat nettoveronmaksajia.

Maahanmuuton vaikutus huoltosuhteelle – taloudelliselle vai väestölliselle?

Puhuttaessa väestön ikääntymisestä ja maahanmuutosta käytetään usein termiä ”huoltosuhde”. Termin käyttö johtaa usein sekaannuksiin, sillä huoltosuhteella voidaan viitata joko väestölliseen tai taloudelliseen huoltosuhteeseen, jotka ovat eri asioita.

Kun puhutaan, että maahanmuutto parantaa huoltosuhdetta niin ollaan usein oikeassa, mikäli tällöin tarkoitetaan väestöllistä huoltosuhdetta. Mikäli maahanmuuttaja on työssä oleva ihminen, hän parantaa

väestöllistä huoltosuhdetta lisäämällä työikäisten määrää verrattuna lasten ja vanhusten määrään.

Toisaalta on huomioitava, että myös joillain maahanmuuttajaryhmillä väestöllinen huoltosuhde voi olla heikompi kuin kantaväestöllä, mikä johtuu usein ryhmän jäsenten suurista lapsimääristä.

Huoltosuhteen voi määritellä myös taloudellisena huoltosuhteena, joka saadaan laskemalla kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohden. Humanitaarinen maahanmuutto heikentää yleensä tällä tavalla laskettua huoltosuhdetta, mikä johtuu muuttajien usein heikosta työllistymisestä ja siitä, että muuttajilla on usein suhteellisesti enemmän lapsia.

Väestöllistä ja taloudellista huoltosuhdetta tarkempi tapa mitata maahanmuuttajaryhmien vaikutusta Suomen julkiselle taloudelle on verrata maahanmuuttajaryhmän maksamia veroja ryhmän käyttämiin palveluihin ja saamiin tulonsiirtoihin.

Tutkimuksia maahanmuuton vaikutuksista Suomen taloudelle

Maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista on olemassa monenlaisia tutkimuksia. Tutkimusten taso sekä näkökulmat vaihtelevat suuresti. Myös tutkimusten saama mediajulkisuus vaihtelee suuresti tutkimusten välillä.

OECD:n tutkimuksen monet tulkinnat

Kaksi viime vuosina mediassa laajalti huomioitua maahanmuuton taloudellisia vaikutuksia käsitellyttä selvitystä ovat olleet OECD:n vuonna 2013 tekemä maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksia käsitellyt tutkimus ja Elinkeinoelämän valtuuskunnan keväällä 2015 julkaisema analyysi *Tulevaisuuden tekijät – Suomi ei pärjää ilman maahanmuuttoa*.¹

Table 3.7. Estimated net fiscal impact of immigrants, with and without the pension system and per capita allocation of collectively accrued revenue and expenditure items, 2007-09 average

Percentage of the GDP

	Baseline	Baseline excluding pension system	Baseline plus per capita allocation of collectively-acquired items (excluding defence and debt services)	Baseline plus per capita allocation of collectively-acquired items (excluding defence)
Australia	0.00	0.82	..	-0.80
Austria	0.12	0.89	0.06	-0.43
Belgium	0.76	0.96
Canada	-0.06	-0.06	-0.28	-0.31
Czech Republic	-0.01	0.07	-0.31	-0.39
Denmark	0.11	0.23
Estonia	0.49	1.15	-0.08	-0.13
Finland	0.16	0.02	-0.52	-0.84
France	-0.52	0.30	-1.93	-2.32
Germany	-1.13	0.21		

Lähde: OECD 2013: The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries

Helsingin Sanomat uutisoi OECD:n maahanmuuttotutkimuksesta 13.6.2013 otsikolla ”Raportti: maahanmuutto hyödyttää julkista taloutta.” Artikkelissa todettiin maahanmuuton hyödyttävän Suomen julkista sektoria summalla, joka vastaa 0,16 prosenttia bruttokansantuotteesta.²

Helsingin Sanomien artikkelissa esitetty väite siitä, että OECD:n tutkimuksen mukaan maahanmuutto on Suomelle taloudellisesti hyödyllistä, ei kuitenkaan kerro täyttä totuutta tutkimuksesta. Raportissa esitettiin jokaisen OECD-maan osalta neljä lukua, jotka kuvasivat maahanmuuton vaikutuksia kyseisen maan julkiselle taloudelle. Suomen osalta lehdistössä esitetty luku + 0,16 ei kuitenkaan ollut informatiivisesti laajin luku, sillä se ei pitänyt sisällään maahanmuuttajien käyttämiä kollektiivisia palveluita. Tutkimuksessa esitetty informatiivisin luku, jossa oli mukana myös kollektiiviset palvelut, pois lukien maanpuolustus, osoitti maahanmuuttajien nettovaikutuksen olevan - 0,13 osaa BKT:sta.

OECD:n maahanmuuttotutkimuksen kantavia ongelmia on se, ettei siinä tehdä minkäänlaista eroa maahanmuuttajaryhmien välillä. Ongelma tunnustettiin myös itse tutkimuksessa, jossa todettiin maahanmuuttajaryhmien erottelun olevan tutkimuksellisesti ensiarvoisen tärkeää, mutta kyseinen jaottelu oli jouduttu jättämään kyseisessä tutkimuksessa tekemättä, koska vaadittavaa dataa ollut saatavilla kaikista tarkastelussa olevista OECD-maista.

Helsingin Sanomien OECD:n tutkimusta käsitelleen artikkelin kuvituskuvinä käytettiin printtilehdessä kuvaa somalinlaisista ja nettiversiossa kuvaa marokkolaisesta kahvilayrittäjästä. Tutkimukseen viitattiinkin pitkään todisteena siitä, että kaikenlainen maahanmuutto olisi tutkimuksellisesti hyödyksi Suomen julkiselle taloudelle.

Humanitaarisen maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista sanottua

Vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden määrän kasvu nosti kysymyksen maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista ajankohtaiseksi. Julkisessa keskustelussa esillä olleiden talousasiantuntijoiden näkemyksissä korostuivat vahvasti humanitaarisen maahanmuuton mahdolliset positiiviset taloudelliset vaikutukset:

Annika Forsander, Kotouttamisen osaamiskeskuksen (TEM) kehittämisspäällikkö:

”– Tämän tyyppiset tilastot kuvaavat aina sen tietyn hetken tilannetta, ja jos siinä on paljon vasta tulleita, niin se työttömyys on luonnollisesti korkea vasta tulleiden joukossa, Forsander selittää.”

”Sen sijaan työ- ja elinkeinoministeriössä maahanmuuttajien työllistymistä tarkastellaan pidemmällä aikajänteellä. Viiden tai kymmenen vuoden kuluessa maahantulosta maahanmuuttajien työllisyysaste läheneekin Forsanderin mukaan kantaväestön työllisyyttä.”

Elinkeinoelämän valtuuskunta: ”Tuplataan maahanmuutto”

Elinkeinoelämän valtuuskunta julkisti vuoden 2015 eduskuntavaalien alla Pekka Myrskylän ja Topias Pyykkösen kirjoittaman analyysin *Tuolevaisuuden tekijät – Suomi ei pärjää ilman maahanmuuttoa*. Analyysissä esitettiin, että nettomaahanmuutto tulisi lähes kaksinkertaistaa tuolloisesta noin 18 000 tulijasta 34 000 henkeen, jotta työikäisen väestön määrä saataisiin kasvamaan väestön ikääntyessä.

Maahanmuutto nähtiin analyysissä ratkaisuna myös työllisyysasteen nostamiseen, vaikka samalla kirjoittajat totesivat maahanmuuttajien työllisyysasteen olevan 50 prosenttia, kun se koko väestöllä on 69 prosenttia. Lisäksi maahanmuuttajien työttömyysasteen todettiin olevan 25 prosenttia, kun koko väestön keskuudessa työttömyysasteen

Timo Kietäväinen, Kuntaliiton varatoimitusjohtaja:

”– Jos me tässä kotouttamisessa onnistumme, niin nämä ihmiset työllistyvät ja tilanne on päinvastainen, se vahvistaa kansantaloutta. Jos ollaan massoitain työttöminä, niin näkymä on kyllä huolestuttava, Kietäväinen sanoo.”

Juhana Vartiainen, Kokoomuksen kansanedustaja ja VATT:n entinen pääjohtaja:

”Vartiainen mukaan on selvää, että Suomi tarvitsee lisää nuoria maahanmuuttajia. Suomi ikääntyy ja huoltosuhte horjahtelee. Maahanmuuttajat – sekä työperäiset tulijat että turvapaikanhakijat – voivat hyödyttää Suomea, mikäli he työllistyvät.”

todettiin olevan vain 12 prosenttia. Analyysissä viitattiin myös maahanmuuttajaryhmien suuriin eroihin työllisyyden suhteen, mutta tästä huolimatta analyysissä maahanmuuttajia käsiteltiin yhtenä ryhmänä.

EVA:n analyysissä ei käsitelty mitenkään maahanmuuton vaikutuksia Suomen julkiselle taloudelle ja analyysi keskittyi käsittelemään ainoastaan työllisyyteen ja työvoiman tarjontaan liittyviä kysymyksiä. Analyysin lähtöoletuksiin kuului se, että työikäisten määrän kasvu lisäisi työvoiman kysyntää ja että maahanmuuttajat on helpompi työllistää kuin suomalaiset pitkäaikaistyöttömät.

Kyseinen analyysi oli näyttävästi esillä vuoden 2015 eduskuntavaikekeskusteluissa.

Humanitaarisen maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista sanottua

Erkki Liikanen, Suomen Pankin pääjohtaja:

"[...] Pitkällä aikavälillä on varmasti niin, että Suomen [...] väestöongelmien, hyvinvointivaltion rahoittamisen suhteen... Se että meillä on ulkomaalaisia työntekijöitä enemmän, tukee talouden kehitystä. [...]"

Jyri Häkämies, Elinkeinoelämän keskusliitto:

"...elinkeinoelämä ja koko suomalainen yhteiskunta voivat vahvistua, jos maahanmuuttajien osaaminen ja halu päästä mukaan työelämään käytetään hyväksi."

Jaakko Kiander, Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen johtaja:

"Suomeen saapuu muutaman vuoden sisällä noin 100 000 ihmistä, jotka työllistyvät 3 – 10 vuoden sisällä maahan saapumisesta."

"– Kun nämä ihmiset koulutautuvat ja työllistyvät, kulut kuittaantuvat kymmenen vuoden sisällä. Jos he työllistyvät nopeammin, velka kuittaantuu nopeammin, hän lisää."

Vähemmälle huomiolle jääneitä tutkimuksia

Edellä mainittuja OECD:n ja EVA:n tutkimuksia ja selvityksiä vähemmälle huomiolle on jäänyt useampi näitä informatiivisempi aihetta käsitellyt tutkimus.

Yksi näistä on Kansaneläkelaitos vuonna 2014 julkaisema tutkimus maahanmuuttajien sosiaaliturvien käytöstä. Tutkimuksen *Maahanmuuttajien sosiaaliturvan käyttö vuonna 2011* johtopäätöksissä todettiin maahanmuuton positiivisen vaikutuksen huoltosuhteelle olevan "vähemmän selvä", johtuen maahanmuuttajien korkeammasta työttömyysasteesta.³

"Huoltosuhteen alentuminen tasapainottaa väestön ikäpyramidia, mutta sillä ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Maahanmuuton kasvu tuottaa taloudellisia hyötyjä vain siinä tapauksessa, että maahanmuuttajat työllistyvät."⁴

Aki Kangasharju, Nordean pääekonomi:

"– Jos vain sallisimme itsellemme sellaisen elvytyksen, että ottaisimme näitä pakolaisia, lieventäisi se nykyistä väestön rakenneongelmaa. Pidemmällä aikavälillä tarvitsemme Suomeen tekijöitä, ja pakolaiset olisivat yksi keino lisätä työvoimaa. Pidemmällä aikavälillä he ehdottomasti auttaisivat meitä"

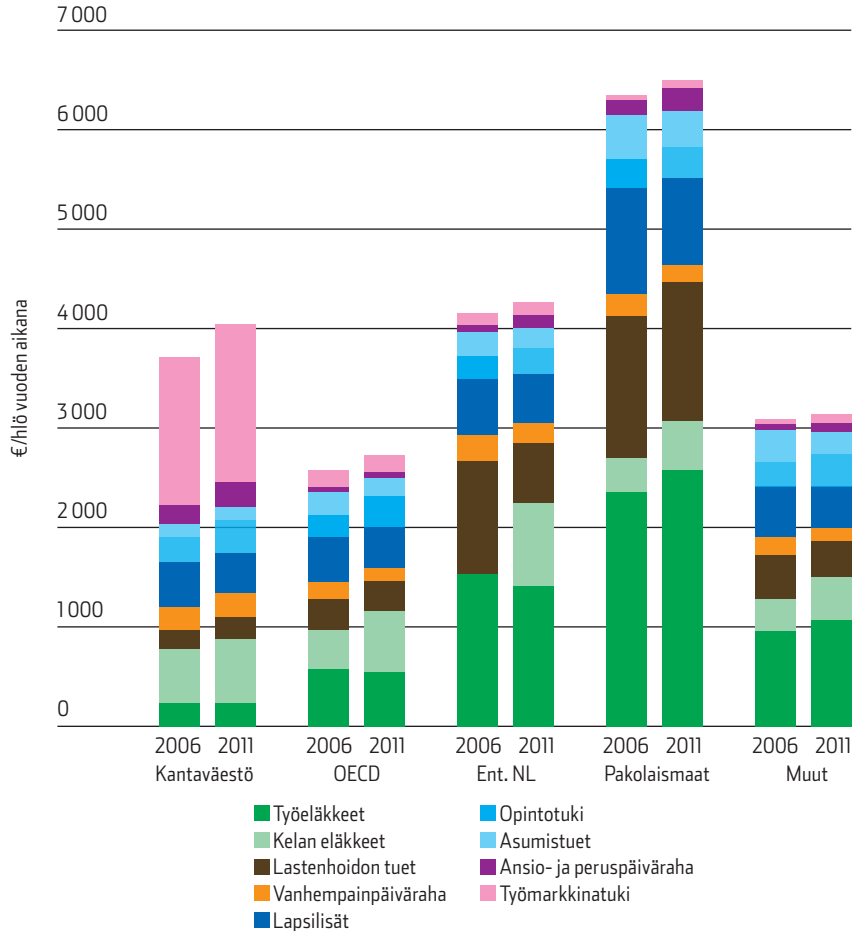
Tuomas Välimäki, Suomen Pankin rahapolitiikka- ja tutkimusosaston osastopäällikkö:

"– Lyhyellä aikavälillä maahanmuutto kasvattaa julkisia menojamme, mutta se voi myös avata ennakoitua valoisampia näkymiä tulevaisuudessa."

"– Maahanmuuttajien työllistyminen vähintäänkin hidastaisi työvoiman supistumisen vauhtia ja siten parantaisi Suomen talouden pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksia."⁵

Työikäisten keskimääräiset sosiaaliturvaetuudet vuosina 2006 ja 2011 kantaväestölle sekä maahanmuuttajaryhmille (2011 rahassa).

Asumistuet sisältävät yleisen ja eläkkeensaajan asumistuen.

Lähde: Terhola & Verho 2014: Maahanmuuttajien sosiaaliturvan käyttö vuonna 2011, KELA 2014.

Maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden vaikutuksien suuret erot ja humanitaaristen maahanmuuttajien negatiivinen vaikutus julkiselle taloudelle tuotiin esille vuonna 2015 julkaistussa Suomen Perusta -ajatuspajan laajassa tutkimuksessa *Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot*.

Humanitaaristen maahanmuuttajien työmarkkinoille integroitumisen ongelmat on todettu myös Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen ja Eläketurvakeskuksen vuonna 2016 ilmestyneessä tutkimuksessa *Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista*⁶ ja Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen vuonna 2017 ilmestyneessä tutkimuksessa *Labor Market Integration of Refugees in Finland*.⁷

Valtioneuvosto julkaisi loppuvuodesta 2017 pitkään odotetun selvityksen maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista. Jere Päivisen koostama selvitys *Mitä tiedämme maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista? Selvitys maahanmuuton taloudellisten vaikutusten kokonaisuudesta*, kokosi yhteen jo olemassa olevia maahanmuuton taloudellisiin vaikutuksiin liittyviä tutkimustietoja. Suomen Perustan maahanmuuttotutkimuksen tulokset olivat näyttävästi esillä valtioneuvoston selvityksessä. Mediassa selvitystä ei huomioitu kovinkaan näyttävästi.

Maahanmuuton vaikutukset Suomen julkiselle taloudelle

Maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksia käsittelevissä tutkimuksissa maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden vaikutukset saadaan selville vähentämällä ryhmän maksamista veroista saadut tulonsiirrot ja käytettyjen julkiset palveluiden aiheuttamat menot.

Niin sanotuissa *staattisissa* malleissa esitetään mikä on kunkin maahanmuuttajaryhmän julkisen talouden nettovaikutus esimerkiksi kalenterivuoden aikana. Niin sanotuissa *linkaarimalleissa* taas lasketaan

mikä on tietyn maahanmuuttajaryhmän edustajan oletettu nettovaikutus julkiselle taloudelle koko tämän eliniän ajalta. Tällöin huomioon otetaan tekijöitä kuten tulojen ja menojen vaihtelu elämän eri vaiheissa, elinajanodote ja poismuuton todennäköisyys.

Suomessa julkiset tilastot ihmisten käyttämistä palveluista, saamista tulonsiirroista ja maksamista veroista ovat tarkkuudessaan maailman huippuluokkaa. Tämä mahdollistaa aiheen hyvinkin tarkan tutkimisen. Toistaiseksi laajin suomalainen maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksia käsittelevä tutkimus on Samuli Salmisen tutkimus *Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot*. Tässä Suomen Perusta -ajatuspajan vuonna 2015 julkaisemassa tutkimuksessa tuodaan esiin suurimpien maahanmuuttajaryhmien vuositason julkiselle taloudelle aiheuttamat nettovaikutukset.

Tutkimuksessa esitetään henkilötason rekisteriaineistoihin perustuen maksetut verot, saadut tulonsiirrot ja käytetyt julkiset palvelut sekä näiden summana saatavat julkisen talouden nettovaikutukset eri maahanmuuttajaryhmille. Maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden vaikutuksia on tarkasteltu tutkimuksessa vuosina 1995 – 2011.

Julkinen talous saa rahoitusta myös veroista ja veroluonteisista maksuista, joita ei kerätä suoraan henkilöiltä, ja joita ei näin ollen ole otettu tutkimuksessa huomioon. Tällaisia ovat esimerkiksi yhteisöverotuotto, työnantajien maksamat lakisääteiset työeläkemaksut sekä välilliset verot, jotka eivät ole henkilöiden maksamia. Tutkimuksessa ei myöskään ole mukana auto- eikä ajoneuvoveroja, kiinteistövero eikä joitain pienempiä henkilöiden maksamia veroluokkia. Nämä tekijät, sekä julkisten palveluiden ja tulonsiirtojen rahoittaminen julkisyhteisöjen sijoitustuotoilla ja velkarahalla, selittävät sen, miten ei-työikäisen väestön käyttämät palvelut on saatu rahoitettua, vaikka tutkimuksen mukaan keskimääräisen suomalaisen työikäisen julkisen talouden nettovaikutus on noin +-0 euroa.

Tutkimuksen keskeisiä johtopäätöksiä on se, että eri maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden vaikutukset eroavat suuresti toisistaan.⁸

Suomen Perustan tutkimus osoittaa, että kymmenen suurimman maahanmuuttajaryhmä osalta ainoastaan saksalaisilla on positiivinen vaikutus Suomen julkiselle taloudelle. Tutkimuksen mukaan keskimääräinen työikäinen saksalainen maksaa vuodessa reilut 2000 euroa enemmän veroja kuin hän saa tulonsiirtoja ja käyttää julkisia palveluita. Keskimääräisen saksalaisen maahanmuuttajan julkisen talouden nettovaikutus on siis positiivisempi kuin keskimääräisen työikäisen suomalaisen julkisen talouden nettovaikutus, mikä on noin +-0 euroa vuodessa.

Laajempia alueita tarkasteltaessa positiivisin vaikutus Suomen julkiselle taloudelle aiheutuu länsimaista tulevista maahanmuuttajista, joiden keskimääräinen nettovaikutus on lähes sama kuin Suomessa syntyneiden.

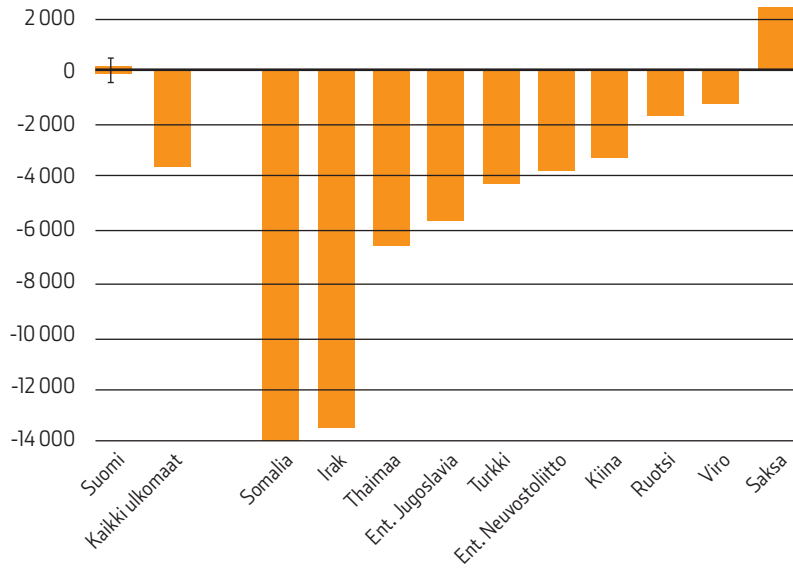
Negatiivisimmat vaikutukset Suomen julkiselle taloudelle kymmenen suurimman maahanmuuttajaryhmän joukossa on Somaliasta ja Irakista tulleilla muuttajilla. Näistä maista tulleiden työikäisten muuttajien Suomen julkiselle taloudelle henkeä kohden aiheuttama vuosittainen nettovaikutus on 13 – 14 000 euroa negatiivinen.

Maahanmuuttajien lähtöalueita tarkasteltaessa suurimmat nettokulut aiheutuvat Lähi-idän, Pohjois-Afrikan ja Keski-Aasia alueelta (LIPAKA) tulevista muuttajista. Keskimääräinen työikäisen kyseiseltä alueelta tulevan muuttajan vuosittainen nettovaikutus Suomen julkiselle taloudelle on noin -10 000 euroa.

Edellä esitetyt luvut ovat keskiarvoja koko työikäiselle väestölle ja julkisen talouden vaikutus vaihtelee maassaoloajan mukaan. Julkisen talouden vaikutus tapahtuu jokaisena vuotena niin kauan kuin maahanmuuttaja on Suomessa.

Julkisen talouden nettovaikutukset.

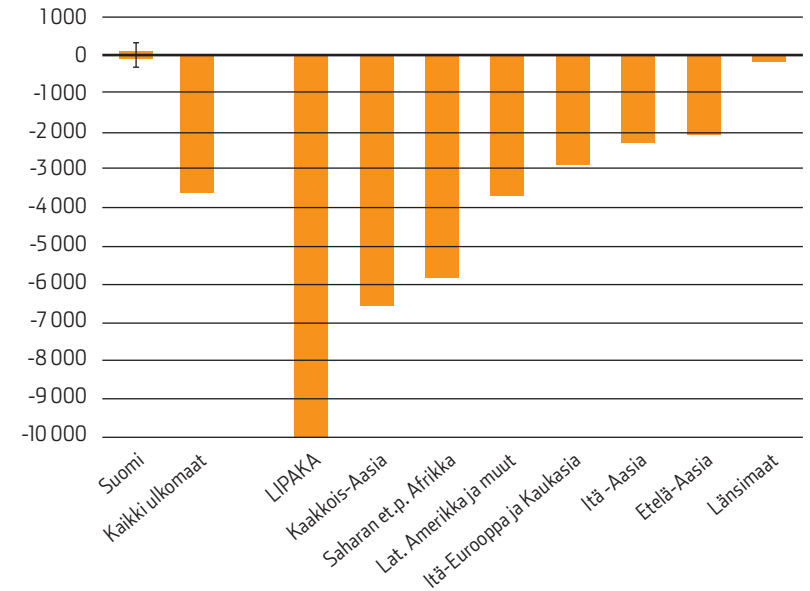
Keskimäärin euroa per 20–62-vuotias henkilö syntymävaltion mukaan vuonna 2011.
Suomen kohdalla on esitetty 95 %:n luottamusväli keskiarvolle.

Lähde: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot. Suomen Perusta 2015.

Julkisen talouden nettovaikutukset.

Keskimäärin euroa per 20–62-vuotias henkilö syntymäalueen mukaan vuonna 2011.
Suomen kohdalla on esitetty 95 %:n luottamusväli keskiarvolle.

Lähde: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot. Suomen Perusta 2015.

Työllisyys- ja työttömyysaste

Työllisyysaste tarkoittaa työllisten osuutta 15–64-vuotiaista.

Työttömyysaste tarkoittaa työttömien prosenttiosuutta saman ikäisestä työvoimasta. Virallinen työttömyysaste lasketaan 15-74-vuotiaiden työttömien prosenttiosuutena saman ikäisestä työvoimasta.

Työtön on Tilastokeskuksen määritelmän mukaan henkilö, joka on työtä vailla, on etsinyt työtä aktiivisesti viimeisen neljän viikon aikana palkansaajana tai yrittäjänä ja voisi vastaanottaa työtä kahden viikon kuluessa. Myös henkilö, joka on työtä vailla ja odottaa sovitun työn alkamista kolmen kuukauden kuluessa, luetaan työttömäksi, jos hän voisi aloittaa työn kahden viikon sisällä. Työttömäksi luetaan myös työpaikastaan toistaiseksi lomautettu, joka täyttää edellä mainitut työnhaku- ja työnvastaanottokriteerit.

Työvoiman ulkopuolella ovat henkilöt, jotka eivät ole työllisiä eivätkä työttömiä. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi lapset, vanhukset, kotiäidit, opiskelijat, työkyvyttömät sekä henkilöt jotka eivät hae töitä.

Maahanmuuttajat ja työllisyys

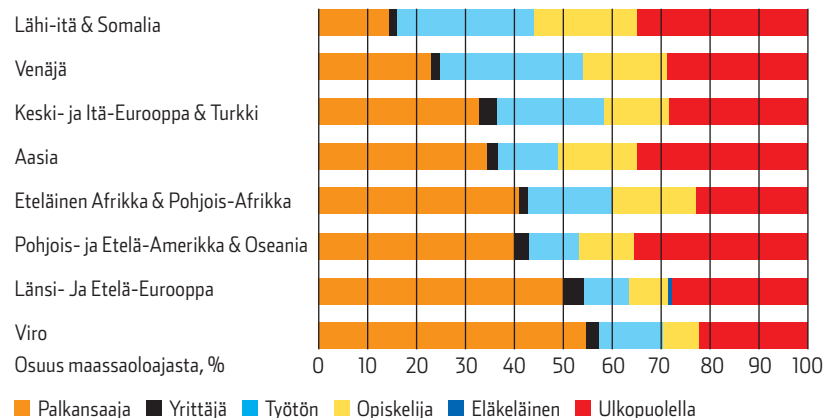
Eri maahanmuuttajaryhmien erilaiset julkisen talouden vaikutukset selittyvät merkittävältä osin ryhmien työllistymisen eroissa.

Maahanmuuttajien työllisyysaste on Suomessa noin 50 prosenttia, kun se koko väestön keskuudessa on noin 70 prosenttia. Maahanmuuttajaryhmien työllisyysasteissa on lisäksi suuria eroja.

Siinä missä esimerkiksi Lähi-idästä ja Somaliasta tulevat muuttajat ovat hyvin heikosti työllistyviä, on EU-maista tulevista muuttajista toisessa suunnilleen yhtä suuri osa kuin koko Suomen väestöstä.

Ryhmien välisiä työllisyyseroja kuvaa hyvin se, että Virossa ja Ruotsista tulevien muuttajien työllisyysaste on välillä ollut jopa hieman parempi kuin kantaväestön noin seitsemässäkymmenessä prosentissa.

Työmarkkinatilat maaryhmän mukaan, kun henkilö ollut maassa neljä vuotta.

Lähde: Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista, PTT/Eläketurvakeskus 2016.

oleva työllisyysaste, kun taas esimerkiksi Somaliasta ja Irakista tulevien muuttajien työllisyysaste on vain hieman yli 20 prosenttia.

Maahanmuuttajat ja matalapalkkatyöt

Kuten työllisyyslukujen tarkastelu osoittaa, eri maahanmuuttajaryhmien työllistymisasteilla on suuria eroja.

Jos tarkastellaan eri maahanmuuttajaryhmien ansioita, huomataan yhtä lailla, että eri maahanmuuttajaryhmien tuloissa on suuria eroja. Etenkin Lähi-idästä ja Afrikasta tulevat muuttajat, joille muutenkin työn löytäminen on haasteellista, sijoittuvat usein matalapalkkaisille aloille.

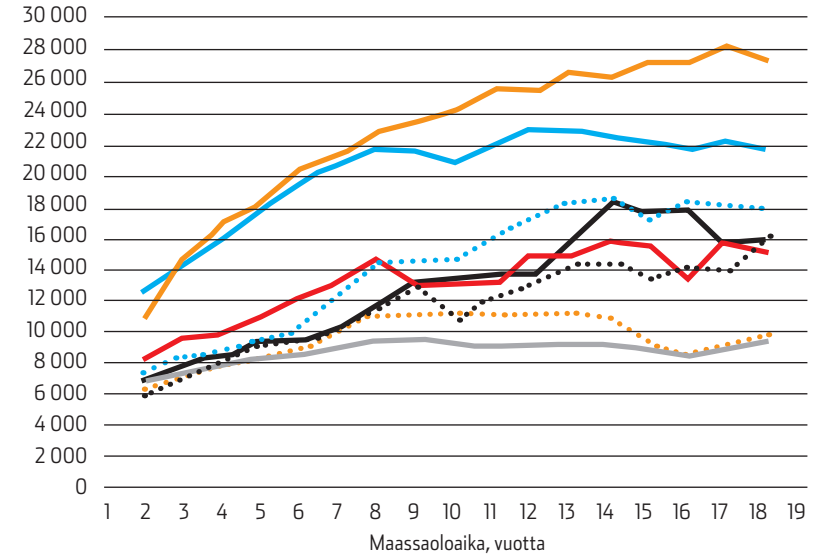
Jos mietitään maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksia, niin on tärkeää muistaa, että työllistymisenkään ei takaa aina sitä, että henkilön julkisen talouden vaikutus olisi positiivinen.

Koska suomalainen hyvinvointijärjestelmä rakentuu merkittävältä osin progressiivisen verotuksen varaan, keskittyy veronmaksu hyvin vahvasti korkeammille tuloluokille. Vastaavasti moni matalapalkka-alalla työssä käyvä käyttää julkisesti tuotettuja palveluita ja saa myös tulonsiirtoja, kuten lapsilisiä tai asumistukea. Näin ollen matalapalkka-aloilla työskentelevät käyttävät usein enemmän julkisia palveluita ja saavat tulonsiirtoja kuin maksavat veroja.

Kun eri maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden vaikutuksia tarkastellaan henkilön pääasiallisen toiminnan mukaan, voidaan huomata, että esimerkiksi Somaliasta, Irakista ja Thaimaasta tulleiden työlliseksi luokiteltavien ihmistenkin julkisen talouden vaikutus on keskimäärin negatiivinen.

Keskustelu matalapalkkatöiden lisäämisestä ja etenkin siitä, että humanitaariset maahanmuuttajat pitäisi työllistää työmarkkinoita joustavoittamalla matalapalkkatöihin, ei ole kestävä ratkaisu julki-

Maahanmuuttajien mediaanitulojen kehitys maassaoloaikana maaryhmittäin

Lähde: Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista, PTT/Eläketurvakeskus 2016.

- Länsi- ja Etelä-Eurooppa
- Viro
- Keski- ja Itä-Eurooppa & Turkki
- Pohjois- ja Etelä-Amerikka & Oseania
- Aasia
- Eteläinen Afrikka & Pohjois-Afrikka
- Venäjä
- Lähi-Itä & Somalia

sen talouden menojen vähentämiseen, jos merkittävä osa työntekijän toimeentulosta tulee edelleen julkisista varoista.

Humanitaariset maahanmuuttajat työllistyvät siis erittäin heikosti ja työllistyneetkin tienaavat usein niin vähän, että he heikentävät julkisen talouden tasapainoa käyttämällä enemmän palveluita ja saamalla enemmän tulonsiirtoja, kuin maksavat veroja.

Työllistyvätkö maahanmuuttajat ajan myötä?

Etenkin Afrikasta ja Lähi-idästä tulevien maahanmuuttajien huonoa työllistymistä selitetään usein sopeutumisen ongelmiksi, jotka voitetaan ajan kanssa, kun tulijat integroituvat yhteiskuntaan ja työllisyys nousee kenties kantaväestön tasolle.

Julkisen talouden nettovaikutukset vuonna 2011 syntymävaltion ja pääasiallisen toiminnan luokan mukaan.

Keskimäärin euroa per 20-62-vuotias henkilö.

	Opisk.	Työl.	Työt.	Eläk.	Muu
Somalia	-21 208	-2 998	-17 740	-32 609	-15 945
Irak	-20 842	-4 174	-15 462	-21 786	-14 944
Ruotsi	-20 032	3 954	-14 905	-31 933	-14 228
Ent. Jugoslavia	-17 874	765	-13 630	-22 560	-11 698
Turkki	-15 974	1 048	-11 953	-18 005	-9 225
Thaimaa	-16 332	-2 326	-10 913	-30 125	-8 712
Ent. Neuvostoliitto	-17 615	2 191	-12 089	-23 700	-8 443
Viro	-18 041	2 309	-12 630	-28 223	-6 612
Kiina	-13 710	3 374	-10 473	-26 723	-5 089
Saksa	-15 095	8 516	-11 817	-20 904	-4 708
Kaikki ulkomaat	-17 594	2 742	-13 465	-26 692	-8 734
Suomi	-17 017	5 377	-12 568	-24 254	-11 242

Lähde: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot. Suomen Perusta 2015.

Maahanmuuttajien työllisyys yleensä nousee ajan myötä, mutta etenkin humanitaaristen maahanmuuttajien osalta työllisyysaste ei edes ajan kanssa nouse lähellekään kantaväestön tasoa.

Esimerkiksi vuonna 2011 irakilaiden ja somalien työllisyysaste oli 23 % kun se koko väestön osalta oli tuolloin 68 %. Maassa tuoloin jo parikymmentä vuotta asuneiden irakilaiden työllisyysaste oli vain 43 % ja somalien 37 %.⁹

Työllisyys ei siis näiden ryhmien osalta nouse lähelle kantaväestön työllisyyttä pitkien aikojenkaan maassaolon jälkeen.

Kun tarkastellaan eri maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden nettovaikutuksen kehitystä maassaolon myötä, huomataan vaikutuksen usein muuttuvan positiivisemmaksi, mitä pitempään maahanmuuttaja on asunut Suomessa. Monilla ryhmillä, joiden julkisen talouden vaikutus on

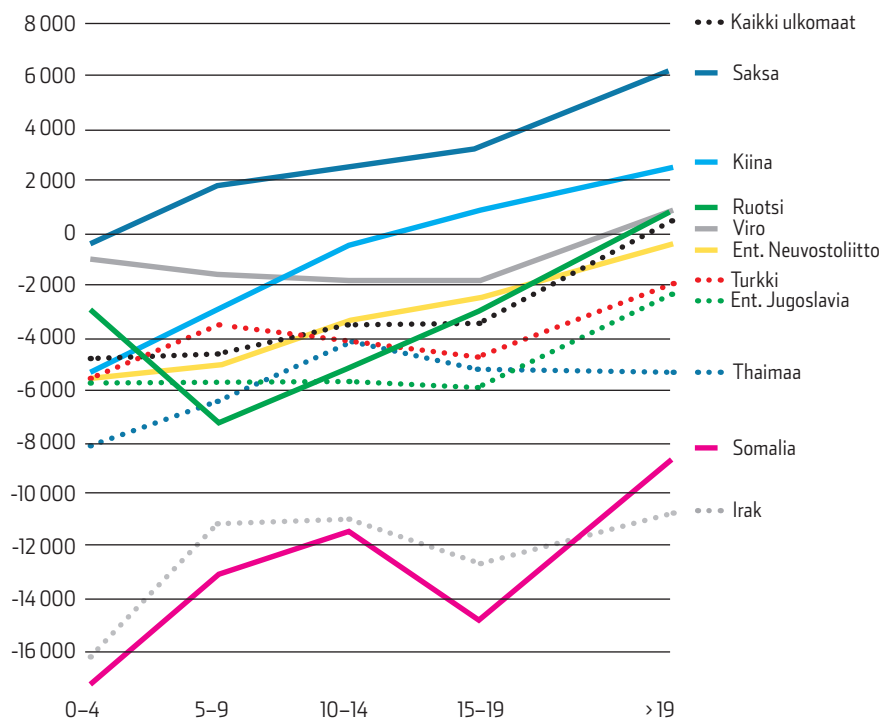
Ikävakioidut työllisyysasteet vuonna 2011 syntymävaltion ja maahanmuuttovuoden mukaan.

	-1993	1994-2002	2003-2011	Yhteensä
Irak	43 %	27 %	14 %	23 %
Somalia	37 %	26 %	9 %	23 %
Viro	72 %	65 %	70 %	69 %
Ruotsi	74 %	56 %	50 %	70 %
Suomi	-	-	-	68 %

Lähde: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot. Suomen Perusta 2015.

**Julkisen talouden nettovaikutukset.
Keskimäärin euroa per 20–62-vuotias henkilö maassaolovuosien
luokan ja syntymävaltion mukaan vuonna 2011.**

Maassaolo vuosina sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt 15 vuotta.

Lähde: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: osa 1 – toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot. Suomen Perusta 2015.

jo alkujaan hyvin negatiivinen, ei vaikutus kuitenkaan nouse lähellekään kantaväestön tasoa edes parinkymmenen maassaolovuoden jälkeen.

Maahanmuuttajien integroimisesta käydään paljon julkista keskustelua. Suomen Perustan tutkimuksen lisäksi maahanmuuttajien työllistymistä ja sosiaaliturvien käyttöä on käsitelty viime aikoina myös muissa tutkimuksissa.

Humanitaaristen maahanmuuttajien työmarkkinoille integroimisen ongelmat on todettu myös Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen ja Eläketurvakeskuksen vuonna 2016 julkaisemassa tutkimuksessa *Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista*. Tutkimuksen johtopäätöksissä todetaan maahanmuuttajaryhmien työllistymisen eroista: ”Virosta ja Länsi- ja Etelä-Euroopasta muuttaneet ovat työllistyneet parhaiten, työuraa on kertynyt hyvin ja veronalaiset ansiotulot ovat kasvaneet. Lähi-idästä ja Somaliasta muuttaneiden tilanne työmarkkinoilla on heikoin. Erojen taustalla ovat erilaiset muuttajien taustatekijät ja maahanmuuton syyt.”¹⁰

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen vuonna 2017 julkaisemassa tutkimuksessa *Labor Market Integration of Refugees in Finland* tarkastellaan työllisyyden lisäksi humanitaaristen maahanmuuttajien maksamia veroja ja saamia tulonsiirtoja. Tutkimuksen mukaan Afganistanissa, Irakissa ja Somaliassa syntyneiden maahanmuuttajien työllisyys ja tulot olivat huomattavasti pienemmät kuin muissa maissa syntyneiden maahanmuuttajien tai kantaväestön. Erot maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä pienenevät tutkimuksen mukaan Suomessa asutun ajan kuluessa, mutta ne pysyvät merkittävänä myös pidemmällä aikavälillä. Esimerkiksi kymmenen vuotta Suomeen muuttamisen jälkeen Afganistanissa, Irakissa ja Somaliassa syntyneiden miesten työtulot olivat vain 22–38 prosenttia samanikäisten kantaväestöön kuuluvien miesten työtuloista.¹¹

Voidaankin todeta, että humanitaaristen muuttajien integrointi suomalaiseen yhteiskuntaan ei ole onnistunut kovin hyvin edes pitkiä aikoja Suomessa asuneiden osalta.

TIIVISTELMÄ

- Maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksista on olemassa paljon tutkimustietoa
- Vaikka nuorten työikäisten henkilöiden maahanmuutto auttaa kohentamaan väestöllistä huoltosuhdetta, eli työikäisten ja ei-työikäisten välistä suhdetta, ei useimpien maahanmuuttajaryhmien vaikutus Suomen julkiseen talouteen ole positiivinen.
- Eri maahanmuuttajaryhmien julkisen talouden vaikutukset vaihtelevat suuresti. Siinä missä Saksasta tullut muuttaja maksaa enemmän veroja kuin käyttää julkisia palveluita ja saa tulonsiirtoja, on Afrikasta ja Lähi-idästä tulevilla muuttajilla tilanne päinvastainen.
- Humanitaariset maahanmuuttajat työllistyvät merkittävästi kantaväestöä heikommin, eikä ero katoa edes vuosikymmenien Suomessa asumisen jälkeen.
- Myös merkittävä osa työperäisestä maahanmuutosta on Suomen julkisen talouden kannalta epäedullista. Pienipalkkaista työtä tekevät ovat vähäisen veronmaksun ja laajan palvelujen sekä tulonsiirtojen käytön vuoksi keskimäärin nettosaajia.

Monikulttuurisuuden yhteiskunnalliset vaikutukset

- *Miten yhteiskunnan etninen moninaistuminen vaikuttaa ihmisten väliseen luottamukseen?*
 - *Tekevätkö maahanmuuttajat kantaväestöä enemmän rikoksia?*
- *Kuinka tiukassa kulttuurin ja uskonnon luomat ryhmäidentiteetit ovat?*
 - *Miten monikulttuurisuus liittyy Lähi-idän konflikteihin?*

Kuten kysymys maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista, myös kysymys *monikulttuurisuudesta* jakaa mielipiteitä. Monikulttuurisuuden esitetään toisaalta olevan rikkaus, joka antaa lisäarvoa yhteiskunnalle. Toisaalta taas monikulttuurisuus nähdään konflikteja ja riskitiriitoja aiheuttavana tekijänä, joka haittaa yhteiskunnan toimivuutta.

Seuraavassa tarkastellaan monikulttuurisuuden ja etnisen diversiteetin kasvun yhteiskunnallisia vaikutuksia. Yhteiskunnan moninaisuuden kasvulla on negatiivinen vaikutus yhteiskunnan sisäiseen yhtenäisyyteen, se lisää rikollisuutta ja turvattomuutta sekä pitemmälle vietyinä se aiheuttaa erilaisia etnisiä konflikteja ja jopa luo pohjaa sisällissodille.

Maahanmuutto ja maahanmuuttajataustaisen väestön määrän kasvu johtaa pidemmällä tähtäimellä väestönvaihdokseen, kun kantaväestö jää vähemmistöksi alue alueelta.

Monikulttuurisuuden vaikutukset yhteiskunnan sisäiseen luottamukseen

Monikulttuurisuuden vaikutukset näkyvät yhteiskunnan sisäisessä luottamuksessa jo kauan ennen avoimia etnisiä konflikteja. Yhteiskunnan sisäisen luottamuksen asteittainen häviäminen on ensimmäisiä monikulttuurisuuden vaikutuksia, kun kulttuurillisen moninaisuuden kasvu rikkoo yhteisiin arvoihin ja kulttuuriin perustuvan yhteiskunnan yhteishengen.

Yksi tunnetuimmista monikulttuurisuuden ja yhteiskunnassa vallitsevan luottamuksen välistä suhdetta tutkinut tieteilijä on yhdysvaltalainen sosiologi Robert Putnam. Harvardin yliopiston yhteiskuntatieteiden professorina toimiva Putnam tunnetaan etenkin hänen

sosiaalista pääomaa käsittelevistä tutkimuksistaan ja teoksestaan *Bowling Alone: Collapse and Revival of American Community* (2000), jossa hän käsitteli yhdysvaltalaisen yhtenäiskulttuurin ja kansalaisyhteiskunnan heikentymistä.

Putnam jatkoi saman teeman käsittelyä vuonna 2007 *Scandinavian Political Studies* -aikakauskirjassa julkaistulla tutkimuksellaan, jossa hän selvitti laajoihin tutkimusaineistoihin perustuen monietnisyyden vaikutusta yhteiskunnan sisäiseen luottamukseen eri asuinalueilla.¹²

Putnamin tutkimuksen tulokset osoittivat, että monietnisyydellä on erittäin negatiivinen vaikutus yhteiskunnan koheesioon. Tutkimuksen mukaan mitä monietnisempi asuinalue on, sitä vähemmän ihmiset luottavat paikallishallintoon, osallistuvat vapaaehtoistyöhön ja lahjoittavat rahaa hyväntekeväisyyteen. Monietnisemmällä alueilla asuvilla ih-

Etnisen moninaisuuden kasvun vaikutuksia yhteiskunnan sisäiseen luottamukseen

- Alentunut luottamus paikallishallintoon, paikallisiin johtavassa asemassa oleviin henkilöihin ja paikalliseen mediaan.
- Alentunut poliittinen aktiivisuus – alentunut usko omiin vaikutusmahdollisuuksiin
- Alentunut rekisteröityminen äänestäjäksi, suurempi kiinnostus ja tietämys politiikasta sekä aktiivisempi osallistuminen protesteihin ja muutosta ajaviin ryhmiin
- Korkeampi osallistuminen yhteiskunnallisten asioiden ajamiseen, mutta alentunut odotus toivottujen tulosten saavuttamisesta

- Alentunut odotus siitä, että muut tekevät yhteistyötä ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi (esimerkiksi veden tai energian sääntely).
- Alentunut todennäköisyys työskennellä yhteisön projekteissa
- Alentunut todennäköisyys antaa rahaa tai osallistua hyväntekeväisyyteen
- Vähemmän läheisiä ystäviä
- Alentunut onnellisuus ja elämänlaatu
- Enemmän aikaa vietetään televisiota katsellessa

Lähde: Putnam 2007

misillä on tutkimuksen mukaan lisäksi vähemmän ystäviä ja ihmiset ko-
kevat yleisesti elämänlaatunsa heikommaksi.

Monietnisyys ei tutkimuksen mukaan vähennä ainoastaan eri et-
nisten ryhmien välistä luottamusta vaan myös etnisten ryhmien sisäinen
luottamus väheni etnisen moninaisuuden kasvaessa tietyllä alueella.

Robert Putnam vieraili Suomessa syksyllä 2015 ja kommentoi täl-
löin näkemyksiään siirtolaisuuden vaikutuksesta Suomen yhteiskunnan
koheesiolle. Putnamin näkemyksen mukaan korkea sosiaalinen pääoma
oli merkittävä tekijä Suomen ja muiden Pohjoismaiden menestymiselle,
mutta kyseinen pääoma oli hänen mukaansa vähenemässä siirtolaisuus-
den myötä:

”Sanoisin näin, että Suomi ja muut Pohjoismaat ovat ainutlaatui-
sia maailmassa, sillä niillä on huomattava määrä sosiaalista pääomaa.
Täällä on korkea luottamus muihin ihmisiin, vahvaa yhteenkuuluvuu-
den tunnetta, korkea osallistumisaste eri järjestöihin ja kaikki tutkimuk-
set osoittavat, että Pohjoismailla on paljon sosiaalista pääomaa. Se on
suuri etu, ja siksi nämä maat ovat kaikki niin menestyneitä.”

”Suomessa ja muissa maissa korkeaan sosiaalisen pääoman tasoon
on osaltaan vaikuttanut väestön etninen samankaltaisuus ja matalat tu-
loerot. Mutta molemmat tulevat muuttumaan Suomessa seuraavan 30
vuoden aikana. Väistämättä. Aivan väistämättä. Ja kysymys kuuluu,
että jos Pohjoismaista tulee etnisesti moninaisempia ja tuloerot kasva-
vat, niin miten ne pystyvät ylläpitämään korkean sosiaalisen pääoman
tason.”¹³

Brittiläinen kehitysmaatieilijä Paul Collier on tutkinut maahan-
muuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyviä kysymyksiä. Collier nostaa
kirjassaan *Exodus – Immigration and Multiculturalism in the 21st Centu-
ry* esiin useita tutkimuksia, jotka antavat samansuuntaisia tuloksia mo-
nikulttuurisuuden vaikutuksista kuin Putnamin tutkimukset.

Collier nostaa esiin esimerkiksi Berkleyn yliopiston tutkijan Ed-

vard Miguelin tutkimukset siitä, miten monietnisyys vaikuttaa kyläkai-
vojen ylläpitoon Keniassa. Miguelin mukaan sitä huonommin yhteis-
työ kyläkaivon ylläpidon osalta sujuu, mitä useampaa heimoa edustavia
ihmisiä asuu kylässä. Miguel toteaa myös yhteistyön tason vaihtelevan
Afrikan maiden välillä, riippuen siitä kuinka hyvin valtio on onnistunut
luomaan yhteisen identiteetin.¹⁴

Collier viittaa teoksessaan myös Harvardin yliopiston tutkijoiden
Alberto Alesinan ja Edvard Glaeserin tutkimuksiin monietnisyiden
negatiivisesta vaikutuksesta ihmisten veronmaksuhalukkuuteen. Tutki-
joiden mukaan asia selittää omalta osaltaan Euroopassa ja Yhdysvallois-
sa perinteisesti vallinneita eroja suhtautumisessa verotukseen.¹⁵

Sosiaalinen identiteetti ja geenien voima

Sosiaalipsykologian alalla on tutkittu paljon ihmisen erilaisia identiteet-
tejä. Ihmisellä on monenlaisia sosiaalisia identiteettejä, riippuen tilan-
teesta. Sukupuoli, kansallisuus ja ikäluokka ovat esimerkkejä tekijöistä,
jotka voivat luoda tällaisia identiteettejä.

Myös täysin satunnaisesti muodostetuille ryhmillekin syntyy hel-
posti identiteetti, joka saa ryhmän jäsenet tuntemaan lojaaliutta omaa
ryhmää kohtaan. Etniset ja uskonnolliset yhteenkuuluvuudentunteet
taas luovat hyvinkin vahvoja sosiaalisia identiteettejä, jossa oma ryhmä
asetetaan muiden edelle.

Ihmisen psykologisiin ominaisuuksiin kuuluvan ryhmäidentiteet-
in muodostumisen lisäksi myös geenit näyttävät vaikuttavat ryhmien
muodostumiseen.

Yhteiskuntatieteilijä Tatu Vanhasen mukaan etnisten konfliktien
taustalla ovat vahvasti evoluutioon perustuvat geneettiset tekijät, jotka
saavat ihmiset suhtautumaan lojaalimmin geneettisesti itseään lähem-

pänä olevia ihmisiä. Varsinaisten etnisten ryhmien lisäksi myös uskonnollisissa ja kansallisissa ryhmissä on ryhmän geneettinen yhtenäisyys usein kasvanut verrattuna muihin ryhmiin. Tämä lisää Vanhasen mukaan ryhmän sisäistä solidaarisuutta ja vähentää solidaarisuutta muiden ryhmien jäseniin.¹⁶

Vanhanen on tutkimuksissaan selvittänyt etnisten konfliktien syitä ja hänen mukaan valtion demokratian tai talouden tila näyttelevät varsin pientä roolia konfliktien synnyssä ja konfliktien syttymiseen eniten vaikuttava tekijä näyttäisi hänen mukaansa olevan yksinkertaisesti etnisen moninaisuuden aste.

Väestöryhmien alueellinen eriytyminen

Monikulttuurisessa yhteiskunnassa samaa etnistä taustaa edustavat ihmiset keskittyvät usein asumaan samoille asuinalueille. Toisaalta tiettyjen etnisten ryhmien heikko sosioekonominen asema pakottaa nämä asumaan halvemmilla asuinalueilla, mihin tästä johtuen keskittyy suuria määriä maahanmuuttajia. Toisaalta ihmisille vaikuttaa olevan luonnollista hakeutua asumaan asuinalueille, joissa asuu jo ennestään samaan etniseen ryhmään kuuluvia ihmisiä.

Ilmiötä, jossa kantaväestö muuttaa pois maahanmuuttajaväestön kasvaessa, kutsutaan termillä ”white flight” (valkoisten pako). Ilmiö alkaa vaikuttaa jo varsin pienten väestömuutosten jälkeen. Ruotsalaisen Linné-yliopiston tutkijan Emma Neumanin mukaan kantaväestö alkaa karttaa asuinalueita jo silloin kun ulkomaalaistaustaisen väestön määrä on noin 3–4 prosenttia alueen asukkaista.¹⁷

Euroopassa on jo paljon suurkaupunkien lähiöitä, joiden asukkaista valtaosa on maahanmuuttajataustaisia ihmisiä. Varsinkin Ruotsi on vaapaamielisen maahanmuuttopolitiikan edelläkävijä. Maan kymmenmil-

joonaisesta väestöstä noin viidennes on maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia. Tämä näkyy yhteiskunnassa monella tavalla.

Ruotsissa Malmön Rosengård ja Tukholmassa Rinkeby ja Tensata ovat hyviä esimerkkejä maahanmuuttajalähiöistä, joissa kantaväestön määrä on vähentynyt erittäin pieneksi. Kyseisillä alueilla rikollisuus, turvattomuus ja erilaiset levottomuudet ovat suuria ongelmia.¹⁸

Ruotsin suurkaupunkien maahanmuuttajalähiöistä onkin muodostunut huonon maahanmuuttopolitiikan malliesimerkkejä. Ruotsin poliisi julkisti vuonna 2014 selvityksen, jonka mukaan maassa on 55 aluetta, joissa poliisi ei täysin pysty pitämään yllä järjestystä.¹⁹

Alueiden ongelmat ovat ilmenneet muun muassa siten, että ambulanssit ja palokunta eivät mene monille alueille ilman poliisisuojelua ja myös monet yksityiset yritykset ovat rajoittaneet tarjoamiaan palveluitaan pahimmissa maahanmuuttajalähiöissä. Autojen polttaminen on yleinen ilkeä muoto Ruotsin maahanmuuttajalähiöissä, kuten monissa muissakin maahanmuuttajavaltaisissa lähiöissä eri puolella Eurooppaa.

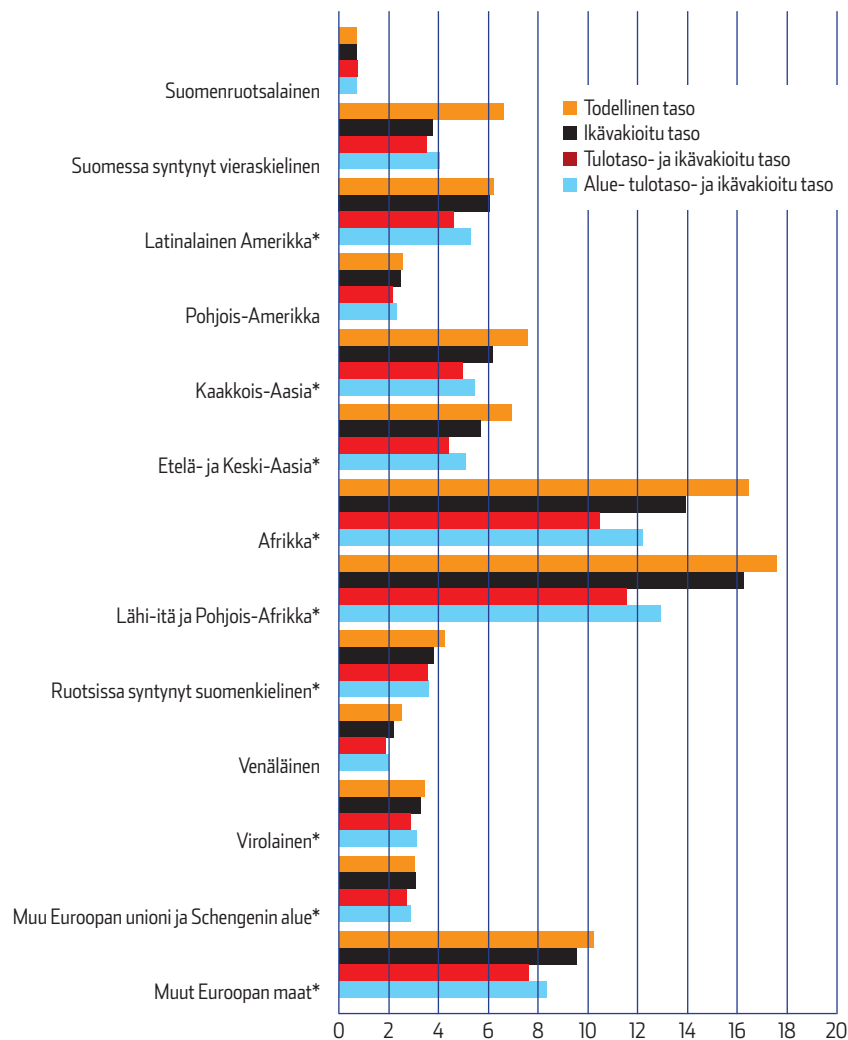
Ruotsi on lisäksi ollut jo pitkään maailman kärkisijoilla väestömäärään suhteutettujen raiskausten määrässä.²⁰

Suomessa on myös nähtävillä asuinalueiden eriytymistä etnisen taustan mukaan. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2017 julkaiseman segregaatiota käsittelevän tutkimuksen mukaan jyrkkää eriytyminen on suurista kaupungeista etenkin Turussa, jossa Lausteen ja Varissuon kaltaiset lähiöt ovat vahvasti maahanmuuttajataustaisen väestön asuttamia.²¹

Rikollisuus

Monikulttuurisuuteen liittyy hyvin vahvasti rikollisuuden kasvu. Tämä varmasti osaltaan johtuu sosiaalisen pääoman alenemisesta ja ihmisten välisen luottamuksen vähentymisestä. Maahanmuuttajien heikompi so-

**Miesten raiskausrikollisuuden taso pääväestöryhmissä vuosina 2010-2011
verrattuna syntyperäisten suomenkielisten miesten rikollisuustasoon (syntyperäisten suomenkielisten rikollisuustaso = 1) (Optula).**

sioekonominen asema lisää myös osaltaan todennäköisyyttä syyllistyä rikoksiin. Myös kulttuurillisilla eroilla näyttäisi olevan merkittävä vaikutus rikollisuuden kasvuun, sillä tietyt etniset ryhmät ja tietyt rikostyyppit korostuvat eri ulkomaalaisryhmien tekemissä rikoksissa.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen Optulan (nykyään Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti Krimo) tutkimuksen mukaan ensimmäisen polven maahanmuuttajat ovat Suomessa epäiltyinä 10 prosentissa varkauksista, 12 prosentissa väkivaltarikoksista, 15 prosentissa ryöstöistä ja 28 prosentissa raiskausrikoksista.²²

Raiskausrikosten osalta Optulan tutkimuksen mukaan kärjessä ovat Lähi-idästä ja Afrikasta tulevat maahanmuuttajat, joiden raiskausrikollisuuden taso on 17-kertainen syntyperäisiin suomalaisiin nähden. Sosiodemografiset tekijät huomioon ottaenkin taso on yli 10-kertainen syntyperäisiin suomalaisiin nähden.

On myös huomioitava, että ei-ulkomaalaistaustaiseen väestöön luokiteltu ryhmä on etnisesti heterogeeninen. Esimerkiksi vuonna 2005 ryöstörikoksista epäillyistä 18 prosenttia oli romanitaustaisia. Tuona vuonna ulkomaalaisten osuus tilastossa oli poikkeuksellisen suuri ja ryöstörikoksiin syyllistyneistä muuhun valtaväestöön kuului ainoastaan 50 prosenttia epäillyistä, mutta uhreista 90 prosenttia.²³

Ristiriitaiset lojaliteetit

Monikulttuurisuus voi aiheuttaa kriisitilanteissa myös turvallisuuspoliittisia uhkia. Suomessakin on välillä herännyt keskustelua siitä, voidaanko vieraan valtion kaksoiskansalaisuuden omaavia henkilöitä ottaa kaikkiin puolustusvoimien tehtäviin. Ongelma ei rajoitu yksin kysymykseen kaksoiskansalaisuudesta, vaan myös kansalaisuuden omaavien eri etnisiä ryhmiä edustavien lojaalisuudesta kriisitilanteissa on kysymys, joka on otettava huomioon.

Varsinkin sotatilanteissa monikulttuurisuuden aiheuttamat lojaliteettiongelmat nousevat selkeästi esiin. Esimerkiksi toisen maailmansodan aikaan Yhdysvalloissa suljettiin vankileireille yli satatuhatta japanilaistaustaista ihmistä sekä pienempiä määriä saksalais- ja italia-laistaustaisia Yhdysvaltojen kansalaisia. Suomalaiset taas internoivat jatkosodan aikana kymmeniä tuhansia venäläistaustaisia ihmistä valloitetussa Itä-Karjalassa.

Viime aikoina esimerkiksi Venäjä on käyttänyt etnisiä vähemmistöjä valtapolitiikan keinona. Virossa oleva venäläisvähemmistö aiheutti vuonna 2007 levottomuuksia niin sanotuissa Pronssisoturi-mellakoissa. Ukrainan sota on myös osoittanut, miten ongelmallisia lojaliteettihin liittyvät kysymykset voivat olla monikansallisessa valtiossa. Venäjä tuskin olisi pystynyt miehittämään Krimin niemimaata ilman taisteluita, elleivät alueen asukkaat olisi olleet valtaosaltaan venäjänkielisiä.

Euroopan kaupunkien kasvavat islamilaistaustaiset väestöryhmät ovat myös esimerkki väestöryhmistä, joiden lojaliteetti ei välttämättä ensisijaisesti kohdistu vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä kohtaan.

Esimerkiksi sekä vuonna 2015 tapahtuneen Pariisin Bataclan-terrori-iskun että vuonna 2016 Brysselissä tapahtuneiden terrori-iskujen tekijät pystyivät piileskelemään pitkään merkittävältä osin islamilais-taustaisten siirtolaisten asuttamassa Brysselin Molenbeekin kaupunginosassa, jota on pidetty yhtenä Euroopan pahimmista islamilaisen radikalismien tukialueista.

Etniset konfliktit ja sisällissodat

Etniset ja uskonnolliset ristiriidat ovat yleisimpiä sisällissotien ja konfliktien syitä maailmassa. Pitkään jatkuneita etnisiä konflikteja ovat esimerkiksi Israelissa juutalaisten ja palestiinalaisten, Pohjois-Irlannissa

protestanttien ja katolilaisten tai Turkissa kurdien ja turkkilaisten väliset konfliktit.

Julkisessa keskustelussa etnisistä ristiriidoista vallitsee länsimaissa tietty kaksinaismoraali. Puhuttaessa länsimaiden ulkopuolisista etnisistä jännitteistä ja sodista, voidaan hyvin kiihottomasti analysoida konfliktin osapuolia ja näiden tavoitteita.

Esimerkiksi Syyrian sisällissodan syiden taustalla vaikuttavat vahvasti eri uskonnollisten suuntausten ja etnisten ryhmien väliset ristiriidat. Samankaltaiset ongelmat ovat myös Irakin epävakauden taustalla, sillä maa on jakautunut uskonnollisesti sunneihin ja shiioihin ja etnisesti arabeihin ja kurdeihin.

Tilannetta kuvaa hyvin toimittaja Hussein Muhammedin joulukuussa 2015 Maailman Kuvalehteen kirjoittama analyysi koskien Syyrian sisällissotaa:

”Ulkovaltojen vaatimus Syyrian yhtenäisenä pitämisestä ei edistä rauhaa vaan pitkittää sotaa. Koska eri väestöryhmillä ei ole luottamusta toisiinsa, ne yrittävät nujertaa toisensa. Käytännössä mikään taho ei tule voittamaan. Jos maan eri osien annettaisiin irtaantua toisistaan, niin kuin on käytännössä jo tapahtunut, kukin suurimmista muodostaisi oman alueensa. Riittävän itsenäisyytensä turvaamisen jälkeen ne voisivat olla valmiita myös yhteistyöhön osana löyhää liittovaltiota.”²⁴

Vaikka Syyriassa tai Irakissa eri etniset ja uskonnolliset jaotellut jakavat yhteiskuntia, ei tämänkaltaisten konfliktien yhteydessä ikinä puhuta ”rasismista”. Yhtä harvoin kuin Lähi-idän etnisiä konfliktien yhteydessä puhutaan rasismista, käytetään etnisesti ja uskonnollisesti monesta ryhmästä koostuvasta epävakaaasta valtiosta sanaa ”monikulttuurinen”.

Kolmannessa maailmassa tapahtuvista konflikteista puhuttaessa usein syytetään länsimaisia siirtomaavaltoja, jotka ovat luoneet kehitysmaihin keinotekoisia valtioita ”vetämällä rajoja viivottimella”. Tällöin

on syntynyt monietnisiä valtioita, joissa asuvat useat uskonnolliset ja etniset ryhmät eivät tule keskenään toimeen. Vaikka kolmannen maailman monietnisiä valtioita tarkastellessa etnisten ristiriitojen nähdään olevan yhteiskuntien monikulttuurisuuden seurauksena, ei monikulttuurisuuden ongelmia kuitenkaan pystytä samalla tavalla ymmärtämään Euroopan kohdalla.

Länsimaissa on ollut jo pitkään vallalla monikulttuurisuutta kannattava maailmankuva, jonka mukaan eri kulttuurien ja uskontojen yhteiselon samassa valtiossa nähdään tuovan lisäarvoa yhteiskunnille. Väestöryhmien välisiä jännitteitä ei analysoida länsimaiden ulkopuolisten maiden konflikteissa käytettävien termein, vaan jännitteet nähdään länsimaissa yleensä johtuvan joko suorasti tai välilli-

sesti valkoisen kantaväestön rasismista tai riittämättömistä toimista maahanmuuttajien integroimiseksi.

Maahanmuuton myötä etniset ristiriidat lisääntyvät väistämättä myös Euroopassa. Ristiriidat eivät myöskään ole läheskään aina yksin kantaväestön ja maahanmuuttajien välisiä konflikteja. Samat kurdien ja turkkilaisten sekä sunnien ja shiiojen väliset ristiriidat jatkuvat myös Eurooppaan tulleiden maahanmuuttajien keskuudessa.

Kolmannesta maailmasta Eurooppaan suuntautuvan siirtolaisuuden syitä haetaan usein monietnisyyden aiheuttamasta epävakaudesta lähtömaissa. Samaan aikaan kuitenkin siirtolaisuuden myötä luodaan pohjaa Euroopan valtioiden monietnisyydelle ja epävakaukselle.

Turkkilaisten ja kurdien vihanpito ei rajoitu enää Turkkiin

Esimerkkinä maahanmuuttajaryhmien keskinäisistä ristiriidoista käy turkkilaisten ja kurdien välinen etninen konflikti. Loppukesästä 2015 kurdien ja turkkilaisten välit kiristyivät Turkissa ja etnisiä mellakoita puhkesi useissa suomalaistenkin suosimissa lomakohteissa.²⁵

Turkkilaisen ja kurdien etniset ristiriidat eivät kuitenkaan nykyään rajoitu vain Lähi-itään.

Syyskuussa Tukholmasta muodostui etnisten ryhmien välisen vihanpidon näyttämö, kun kurdien kokoontumistilaan tehtiin pommi-isku ja kurdit ja turkkilaiset ottivat yhteen Tukholman keskustassa tapahtuneissa väkivaltaisissa mielenosoituksissa.²⁶

Lokakuussa konflikti rantautui Suomeen asti, kun kurdien Turkin Helsingin suurlähetystön luona järjestämä mielenilmaus yltyi väkivaltaiseksi ikkunoiden rikkomiseksi ja poliisin kivittämiseksi.²⁷

TIIVISTELMÄ

■ Monikulttuurisuuden kasvu vähentää yhteiskunnan sisäistä yhtenäisyyttä eli sosiaalista pääomaa. Mitä monietnisempi alue on, sitä vähemmän ihmiset luottavat naapureihinsa, osallistuvat vapaaehtoistoimintaan ja antavat rahaa hyväntekeväisyyteen.

■ Monikulttuurisuuden ymmärretään olevan konfliktien lähde länsimaiden ulkopuolella. Länsimaissa monikulttuurisuudella tarkoitetaan kuitenkin eri kulttuurien sopuisaa rinnakkaineloa, jonka ainoana uhkana pidetään kantaväestön suvaitsemattomuutta.

■ Länsimaissa monikulttuurisuuteen liittyvät konfliktit eivät rajoitu kantaväestön ja maahanmuuttajien välille, vaan hyvin tyypillistä on eri uskontoa tai etnisyyttä edustavien maahanmuuttajaryhmien välinen viha ja väkivalta.

■ Tietyt maahanmuuttajaryhmät ovat huomattavasti yliedustettuina väkivaltarikosten ja seksuaalirikosten tekijöissä. Erityisesti islamilaisista maista tulleet ovat hyvin voimakkaasti yliedustettuja seksuaalirikostilastoissa.

■ Monikulttuurisuus on uhka ennen kaikkea sisäiselle järjestykselle, mutta siihen liittyvät lojaliteettiongelmat ovat haaste myös ulkoiselle turvallisuudelle. Kaksoiskansalaisten ja muiden etnisten ryhmien kuin suomalaisten lojaalisuus Suomen valtiolle ei sotatilanteessa ole yhtä itsestään selvä asia kuin kantaväestön.

Islamisaatio

- *Minkälaiset puitteen väestönkasvu luo islamin leviämislle Eurooppaan?*
- *Ovatko liberaalit länsimaiset arvot ja islam yhteen sovitettavissa?*
- *Onko islam maallistumassa?*

Historiassa kristitty Eurooppa on joutunut toistuvasti taistelemaan islamin levittäytymistä vastaan. Ristiretkien aikaan eurooppalaiset ja muslimit taistelivat vallasta Lähi-idässä. Espanjalaiset karkottivat muslimit 1400-luvun lopulla Iberian niemimaalta ja 1800-luvun mittaan ottomaanit karkotettiin Balkanilta heidän ulotettuaan historian saatossa hyökkäyksensä aina Wienin porteille asti. Viime vuosikymmeninä terrorismi ja länsimaiden sotatoimet Lähi-idässä ovat luoneet vastakkainasettelua länsimaiden ja islamilaisen maailman välille.

Laajamittainen maahanmuutto islamilaisista maista Eurooppaan on tehnyt kysymyksen Euroopan ja islamin suhteesta erittäin ajankohtaiseksi.

Eri uskonnollisten ja etnisten ryhmien rinnakkainelo aiheuttaa usein ristiriitoja. Etnisen moninaisuuden tuomien ristiriitojen lisäksi tilannetta pahentaa islamin ja länsimaisen eurooppalaisten yhteiskuntien välillä olevat monet eroavaisuudet koskien arvoja, jotka ovat varsin suuria ja jotka aiheuttavat merkittäviä ongelmia yhteiskunnan toimivuuden kannalta.

Uskonnon asema nähdään islamissa varsin eri tavalla kuin maallistuneissa länsimaisissa yhteiskunnissa. Uskontojen kritisointi on pääsääntöisesti ollut eurooppalaisissa yhteiskunnissa sallittua, kun taas islamilaisissa kulttuurissa ei sananvapaus kata uskonnon kritisointia.

Naisten asemaan liittyvät ongelmat ovat myös nousseet usein esiin keskustelussa ristiriidoista, jotka syntyvät islamilaisen kulttuurin ja län-

simaisten yhteiskuntien välille. Myöskään islamilaisen kulttuurin piirissä olevien ihmisten suhtautuminen vähemmistöihin, kuten juutalaisiin ja homoseksuaaleihin, ei aina ole kovinkaan lämmin.

Islamin leviäminen Eurooppaan aiheuttaa erilaisten etnisten risti-riitojen lisäksi siis myös laajemman erilaisten arvojärjestelmien yhteen-törmäyksen.

Eurooppa ja Suomi islamisoituvat

Maahanmuuttopolitiikka on viime vuosina yhä selkeämmin alkanut tarkoittaa kysymystä islamista ja islamisaatiosta. Työperäinen maahanmuutto suuntautuu Suomeen pääosin muista kuin islamilaisista maista. Asenteet esimerkiksi kiinalaisia maahanmuuttajia kohtaan ovat usein varsin positiivisia. Tämä heijastanee kyseisen ryhmän työvoimaan osallistumista ja sitoutumista yhteiskunnan sääntöihin.

Sen sijaan humanitaarinen maahanmuutto koostuu valtaosin muslimista. Vaikka osa heistä olisikin tullut hakemaan Euroopasta turvaa nimenomaan radikaaleilta poliittisen islamin muodoilta, suurin osa heistä haluaa pysyä pitää kiinni kulttuuristaan myös Euroopassa. Nekin, jotka eivät turvapaikan tai oleskeluluvan saadessaan kannata poliittista islamia, ovat alttiita radikalisoitumaan myöhemmin. Erityisen huolestuttavaa on, että nuoret eurooppalaiset muslimit, joista suuri osa vieläpä on Euroopassa syntyneitä, voivat olla uskonsa tulkinnassaan jyrkempiä kuin vanhempansa.

Esimerkiksi Pew-tutkimuslaitoksen tutkimus jo vuodelta 2006 osoittaa, että ranskalaisista 18-29-vuotiaista muslimeista 42 prosenttia piti itsemurhaiskuja hyväksyttävänä ainakin joissakin tilanteissa. Yli 30-vuotiailla vastaava osuus oli 31 prosenttia. Nuoret olivat yli 30-vuotiaita radikaalimpia myös Espanjassa, Saksassa ja Britanniassa.²⁸

Huoli Euroopan vähittäisestä islamisaatiosta ei rajoitu väkivaltaiseen jihadismiin. Islamisaatio etenee vähittäin myös ilman väkivaltaa.

Poliittisen islamin kannatus mitattuna islamilaisen sharia-lain kannatuksella on erittäin suurta niissä maissa, mistä Suomikin saa suurimman osan humanitaarisista maahanmuuttajista, kuten Afganistanissa ja Irakissa.²⁹

Liberaali dilemma

Euroopan islamisoituminen on jo tässä kehitysvaiheessa johtanut niin sanottuun liberaaliin dilemmaan, kuten filosofian maisteri Joonas Räsänen tätä ilmiötä kutsuu Suomen Perustan julkaisemassa samannimisessä raportissa.

Liberaalin dilemma kiteytyy kysymykseen siitä, kuinka paljon liberalismiin on suvaittava omaa vastustajaansa. Liberalismin perusarvoihin kuuluvat esimerkiksi sananvapaus, sukupuolten yhdenvertaisuus ja ihmisten tasa-arvo. Mitä seuraa, jos maahanmuuton ja monikulttuurisuuden lisääntymisen myötä yhä useampi yhteiskunnan jäsen ei enää jaa näitä arvoja?

Uskontoa on saanut Euroopassa arvostella pitkään. Islamin kasvu on kuitenkin tuonut ristiriidan eurooppalaisen sananvapausperinteen ja islamilaisen käsityksen välille, jonka mukaan uskontoa ei saa arvostella tai pilkata.

Alankomaalaisen elokuvaohjaajan Theo van Goghin murha vuonna 2005 ja ranskalaista Charlie Hebdo-lehteä vastaan vuonna 2015 tehty isku sekä tanskalaisen Jyllands-Posten-lehden vuonna 2005 julkaisemista Muhammed-kuvista alkaneet mellakat osoittavat, mihin islamin kriittinen käsittely voi nykyään johtaa. Moni kannattaa sananvapautta, mutta terrorin pelko on käytännössä luonut pelotteen, joka hillitsee islamin tiettyjen puolien kriittisen tarkastelun.

Sukupuolten yhdenvertaisuuden kannalta islamin nousu luo varjonsa naisten ja seksuaalivähemmistöjen aseman ylle, sillä kyseisten ryh-

mien asema on islamilaisissa maissa hyvin erilainen kuin Euroopassa. Islamilaisista maista tulleiden maahanmuuttajien korkea edustus seksuaalirikosten joukossa kertoo myös omalta osaltaan kulttuurissa vallitsevasta suhtautumisesta naisia ja ei-islamilaisia kohtaan. Naisiin kohdistuvalla seksuaalisella väkivallalla on merkittävä rooli kehitysmaissa käytävissä etnisissä konflikteissa. Sama etnisiin konflikteihin liittyvä ilmiö on rantautunut maahanmuuton myötä myös Eurooppaan.

Islamilaisista maista tuleva maahanmuutto on myös lisännyt juutalaisvastaisuutta, mikä johtuu islamilaiden ja juutalaisten historiallisesti huonoista suhteista.

Islam on maailman suurista uskonnoista nopeimmin kasvava

Islaminuskosten määrä on maailmassa valtavassa kasvussa. Pew Research -tutkimuslaitoksen mukaan maailman muslimiväestö kasvaa aikavälillä 2010-2050 peräti 73 prosenttia. Samalla kristitty maailma kasvaa samaa tahtia kuin koko maailman väestö keskimäärin, eli 35 prosenttia. Muut uskonnot kasvavat vielä hitaammin. Lisäksi on hyvä muistaa, että kristityistäkin suuri osa on varsin maallisia verrattuna muslimeihin.³⁰

Muslimiväestö kasvaa ennen kaikkea Afrikassa, joka on jäänyt muuta maailmaa jälkeen lapsiluvun alentamisessa. Kyse ei kuitenkaan ole ainoastaan siitä, että iso osa afrikkalaisista on muslimeita, vaan muslimien syntyvyys on yleisesti korkealla tasolla muuallakin.³¹

Muslimit saavat muuta väestöä enemmän lapsia kaikissa maanosissa, niin Afrikassa kuin Euroopassakin. Muslimiväestön osuus kasvaa Euroopassa sekä maahanmuuton että muslimien suuremman hedelmällisyyden yhteisvaikutuksena. Euroopassa asuva musliminainen saa keskimäärin 2,6 lasta, kun taas eurooppalainen ei-musliminainen synnyttää keskimäärin vain 1,6 lasta.

Koko Eurooppaa kuvaavat keskimääräiset luvut eivät kerro koko totuutta, koska mukana on eri etnisiä ryhmiä ja kauan Euroopassa asuneita muslimeja. Vasta maahan muuttaneiden hedelmällisyysluku voi olla korkeampi - riippuen pitkälti siitä, mistä maasta muslimi on peräisin. Esimerkiksi Ruotsissa somalinaisten hedelmällisyysluku oli vuonna 2007 yli kaksinkertainen ruotsalaiseen kantaväestöön verrattuna: 3,9. Etiopiassa syntyneiden Ruotsiin muuttaneiden vastaava luku oli vain 2,2 lasta naista kohden.³²

Kääntyminen islamiin ei näyttäisi toistaiseksi olevan Euroopassa merkittävä islamisaatiota edistävä tekijä. Walesin yliopiston tutkija Kevin Briceen mukaan esimerkiksi Britanniassa vain noin 5 200 henkilöä kääntyy vuosittain islaminuskoon. Yhdysvaltojen mustassa väestöosassa muslimiksi kääntyminen on kuitenkin yleisempää, eikä mikään takaa sitä, ettei kääntymisestä islamiin voisi tulla Euroopassa muoti-ilmiö.³³

Vuonna 2016 Euroopan väestöstä muslimeita oli noin viisi prosenttia. Keski- ja Itä-Euroopassa ei muslimeita juurikaan ole, kun taas Ranskassa (8,8 %) ja Ruotsissa (8,1 %) muslimien osuus väestöstä alkaa kohta lähennellä kymmentä prosenttia. Suomen väestöstä muslimeita on vajaa kolme prosenttia (2,7 %). Pew Research -tutkimuslaitos on arvioinut Euroopan muslimiväestön voivan kaksinkertaistua vuoteen 2050 mennessä. Tutkimuslaitoksen mukaan ilman maahanmuuttoakin muslimien määrä tulee lisääntymään puolella vuoteen 2050 mennessä, johtuen ryhmän suuresta syntyvyydestä.³⁴

Islamin maallistuminen?

Koska kristitty sivilisaatio on maallistunut, moni uskoo saman tapahtuvan islamille. On myös esitetty, että islam tarvitsisi oman reformaationsa kristikunnan uskonpuhdistuksen tapaan.

Jälkimmäiseen väittämään voidaan todeta, että jos reformaatiol-

la tarkoitetaan paluuta uskonnon juurille kuten Luther palasi Raamattuun, niin siinä mielessä ISIS ja saudiarabialainen wahhabilaisuus on reformoitua islamia puhtaimmillaan. Se, mikä islamissa on eniten ristiriidassa länsimaisten vapausarvojen ja demokratian kanssa, ei ole mitään aikojen kuluessa uskoon päälle liimattua, vaan profeetta Muhammedin oppien ydintä.

Toive islamin tai muslimien maallistumisesta osana maailman modernisaatiota on historian. Yhdysvaltalainen kansainvälisen politiikan tutkija Samuel Huntington erotteli kirjassaan Kulttuurien kamppailu (The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order) jo vuonna 1996 käsitteet modernisaatio ja länsimaistuminen.³⁵

Vielä viime vuosisadan puolivälissä ne näyttivät samalta asialta. Modernisaatio – eli teollistuminen, kaupungistuminen, autoistuminen, nykyaikainen terveydenhuolto sekä vastaavanlaiset ilmiöt – toi ei-länsimaisiin yhteiskuntiin mukanaan usein myös länsimaisia vaikutteita, Coca-Colan kaltaisia kulutuskulttuurin symboleita ja englannin kielen kakkoskieleksi. Moni kolmannen maailman poliittisista johtajista oli saanut koulutuksensa lännen huippuyliopistoissa, joissa he olivat omakseen ainakin osaksi läntiset arvot.

Jos islam jossain vaiheessa näytti maltillistumisen tai maallistumisen merkkejä, niin juuri 1900-luvun puolivälin molemmiin puolin. Hyvä esimerkki siitä on Turkki. Mustafa Kemal perusti Turkin tasavallan 1923. Kemalimin opin taustalla oli havainto, että Turkin edeltäjä, Osmanien valtakunta oli taloudellisesti ja teknisesti taantunut. Kemal aloitti Turkin nykyaikaistamisen, johon kuului myös kalifaatin lakkauttaminen, uskonnollisten koulujen sulkeminen ja islamilaisesta sharia-laista luopuminen. Lähes sadan vuoden päälleliimatusta länsimaistamisesta huolimatta islam vahvistuu nyt Turkissa, ja sekularismin virallinen lakkauttaminen Erdoganin Turkissa näyttäisi olevan enää ajan kysymys.

Monet muistavat myös muutaman vuosikymmenen takaa olevat lehtikuvat Kabulista, Teheranista tai jopa Riadista. Niissä naisopiskelijat ilakoivat minihameissa matkalla yliopistoon. Kyse ei ollut islamilaisen sivilisaation maltillistumisen alusta. Ne olivat päinvastoin viimeisiä hetkiä ennen kuin länsimaistuminen ja modernisaatio erosivat toisistaan. Nyt islam näyttää kulkevan ennemminkin teokraattisen Saudi-Arabian kuin kemalistisen Turkin tietä. Samaan aikaan kun öljyrahat ovat mahdollistaneet Saudi-Arabian modernisoitumisen, se on vahvistanut islamilaista identiteettiään ja asettunut kaikkea länsimaistumista vastaan. Öljyrahaa on riittänyt myös islamisaation tukemiseen Euroopassa.

Yhdistyneiden kansakuntien vuonna 2017 julkaisema tutkimus naisten asemassa islamilaisissa maissa osoittaa myös hyvin sen, että uudet sukupolvet jakavat samat konservatiiviset arvot mitä edellisellä sukupolvella on ollut. Tutkimuksen mukaan muualla maailmassa nuoremmat sukupolvet jakavat tasa-arvoisemman sukupuolikäsityksen kuin vanhempansa, mutta tutkituista neljästä islamilaisesta maasta Egyptissä, Jordaniassa ja Palestiinalaisalueilla nuoret miehet olivat yhtä konservatiivisia kuin vanhempansa. Ainoastaan Libanonissa arvot liberalisoituivat nuoremman väestön keskuudessa. Tehty tutkimus mittasi arvoja muun muassa kysymyksellä naisten roolista yhteiskunnassa, johon kaksi kolmesta vastanneista miehistä näki oleellisimmin kuuluvan kodin hoitaminen.³⁶

Monikulttuurisuus yhden sivilisaation sisällä

Kansainvälisen politiikan tutkija Samuel Huntingtonin profetia sivilisaatioiden välisestä konfliktista kylmän sodan jälkeisen ajan uutena maailmanjärjestyksenä auttaa hahmottamaan, miksi monikulttuurisuus näyttää joskus toimivan ja joskus ei.

Huntingtonin mukaan maailma jakautuu sivilisaatioihin eli kulttuuripiireihin, jotka ovat länsimainen, latinalaisamerikkalainen, ortodoksinen, islamilainen, hindulainen, kiinalainen, japanilainen, afrikkalainen ja buddhalainen kulttuuri.

Sivilisaatioilla Huntington tarkoittaa laajinta mahdollista, kuitenkin koko ihmiskuntaa pienempää, kulttuurista identiteettiä, joka voi yhdistää ihmisiä. Voimme olla kuopiolaisia, savolaisia ja suomalaisia – mutta suomalaisuuden ja maailmankansalaisuuden välillä on vielä yksi taso: meille se on länsimaalaisuus tai toiselta nimeltään eurooppalaisuus.

Monikulttuurisuus näytti toimivan esimerkiksi Yhdysvalloissa, jonka sulatusuuni integroi sukupolvi toisensa jälkeen muun muassa italialaisia, saksalaisia, skandinaavisia ja muita eurooppalaisia maahanmuuttajia ainakin 1960-luvulle asti. Myös Ranska uskoi, että kuka tahansa voisi omaksua sen tasavaltalaiset arvot, koska lukemattomat armenialaiset, puolalaiset ja juutalaiset olivat ne omaksuneet. Ranska kohtasi integroitumattomien maahanmuuttajien ongelman vasta, kun se alkoi vastaanottaa muslimeja Pohjois-Afrikasta. Myös Yhdysvalloissa on alettu törmätä ongelmiin, kun suuri osa uusista maahanmuuttajista ei koe kuuluvansa eurooppalaisiin, joista maan enemmistö koostuu.

Keskustelua maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta helpottaisi, jos osaisimme käsitteellisesti erottaa kulttuurit ja sivilisaatiot toisistaan. Historia on osoittanut, että länsimaisen sivilisaation sisäinen monikulttuurisuus voi helpommin toimia, vaikka alkukahnauksia olisikin. Sivilisaatioiden välisestä monikulttuurisuudesta on paljon huonompia kokemuksia. Erityisen suuri jännite on islamin ja muiden sivilisaatioiden välillä.

TIIVISTELMÄ

■ Eurooppa ja Suomi sen osana islamisoituvat sekä maahanmuuton että muslimien muuta väestöä suuremman hedelmällisyyden seurauksena. Kääntäminen islaminuskoon ei toistaiseksi näyttele merkittävää roolia Euroopan islamisoitumisessa.

■ Islam ei ole sen ydinalueilla maallistumassa vaan pikemminkin palaamassa juurilleen. Poliittisen islamin (sharia-lain) kannatus on suurta varsinkin niissä maissa, joista muslimeja eniten tulee Suomeen. Euroopassakin poliittisen islamin kannatus on muslimien joukossa kohtalaisen suurta. Myös väkivallan käyttäminen poliittisen islamin edistämiseksi on melko laajalti hyväksyttyä varsinkin nuorten eurooppalaisten muslimien piirissä.

■ Länsimainen liberaali demokratia joutuu islamisaation edessä ”liberaaliin dilemmaan”: poliittinen islam on jyrkässä ristiriidassa liberaalin demokratian perusarvojen kanssa, mutta islamin suitsimista rajoittavat samaiset liberaalin demokratian perusarvot, kuten uskonnonvapaus.

■ Suurin osa monikulttuurisuuden kipupisteistä liittyy nimenomaan islamin ja muiden sivilisaatioiden yhteentörmäyksiin. Eurooppalaisen sivilisaation sisäisellä monikulttuurisuudella on yleensä paremmat mahdollisuudet johtaa sopuisaan rinnakkaiseloon tai assimilaatioon.

Väestönvaihdos

- Miksi Suomen väestönkasvu jatkuu vaikka suomalaisten syntyvyys on ennätysvähäistä?
- Kuinka suuri osa pääkaupunkiseudun asukkaista on maahanmuuttajataustaisia vuonna 2030?
- Paljonko Afrikassa asuu ihmisiä vuonna 2100?

Kasvava maahanmuutto, vieraskielisen väestön nopea väestönkasvu ja suomalaisten matala syntyvyys luovat tilanteen, jossa Suomen väestöpohja muuttuu vauhdilla.

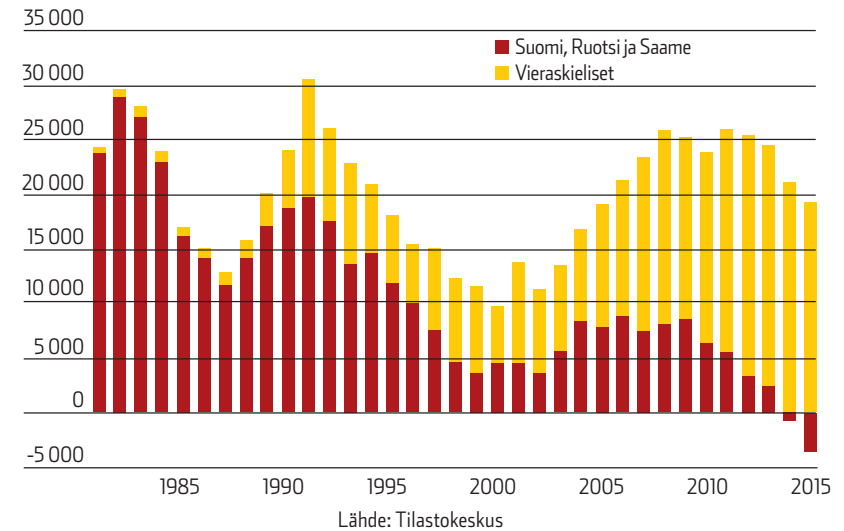
Vieraskielisen väestön määrä ylitti Suomessa vuonna 2014 ruotsinkielisen väestön määrän.³⁷ Vuosi 2016 oli myös merkittävä vuosi Suomen väestökehityksen kannalta. Tällöin ensimmäisen kerran suomalaisia kuoli enemmän kuin syntyi, sitten toisen maailmansodan. Syntyneiden määrä on Suomessa romahtanut viime vuosina yhtä alhaiselle tasolle, mikä viimeksi on ollut 1800-luvun nälkävuosina.

Jo muutaman vuoden ajan kotimaisten kielten puhujien määrä on vähentynyt ja Suomen väestönkasvu on koostunut yksinomaan maahanmuutosta ja vieraskielisen väestön kasvusta. Suomen väestö vaihtuu maahanmuuton, suomalaisten poismuuton ja maahanmuuttajataustaisen väestön suomalaisia nopeamman lisääntymisen kautta.

Alueellisesti muutokset voivat olla hyvinkin nopeita, sillä vieraskielinen väestö keskittyy vahvasti suuriin kaupunkeihin. Helsingin kaupungin Tietokeskuksen vuonna 2013 tekemän väestöennusteen mukaan vuonna 2030 pääkaupunkiseudun väestöstä noin 20 – 23 prosenttia tulee olemaan vieraskielisiä.³⁸

Vieraskieliset-kategoria käsittää kaikki maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset äidinkielenään vierasta kieltä puhuvat.

Väkiluvun muutos äidinkielen mukaan 1981-2015

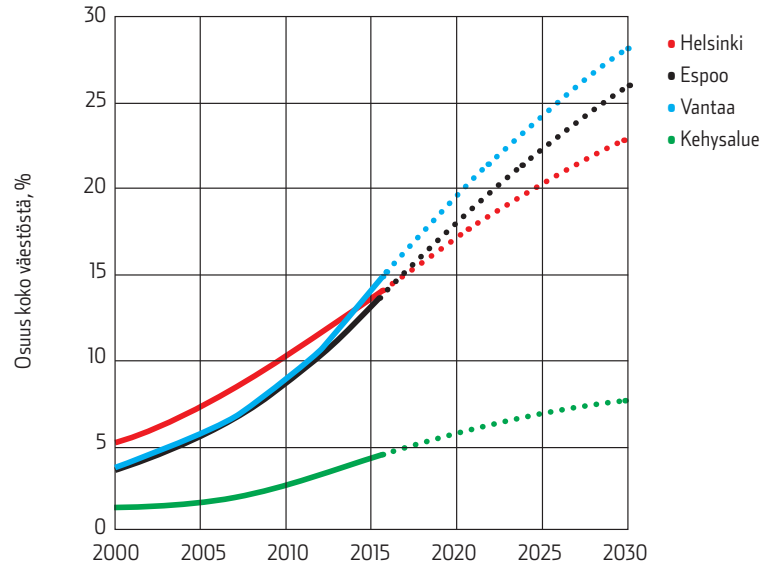

Moni vieraskielinen onkin Euroopasta tullut ensimmäisen tai toisen polven maahanmuuttaja. Pääkaupunkiseudulla nopeimmin kasvavimpia kieliryhmiä ovat kuitenkin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan sekä Aasian kieliryhmät.

Monilla Afrikasta ja Aasiasta tulevilla maahanmuuttajaryhmillä syntyvyys on huomattavasti korkeampi kuin suomalaisilla, vaikka syntyvyys hieman laskee lähtömaan tasosta. Esimerkiksi Suomessa asuva somalinainen synnyttää keskimäärin noin 4 lasta.³⁹

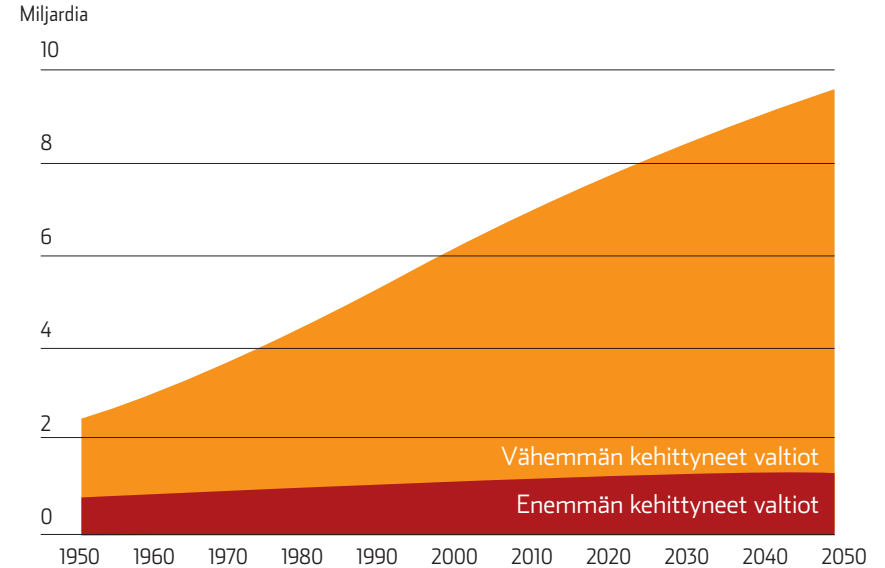
Väestön pysyminen samalla tasolla vaatii kokonaishedelmällisyyslukuksi 2,1 lasta naista kohden. Suomessa kokonaishedelmällisyysluku oli vuonna 2016 1,6 lasta naista kohden, mikä vastaa suurin piirtein EU-alueen keskiarvoa. Mikäli maahanmuuttajien syntyvyyden erottelee kokonaishedelmällisyysluvusta, niin suomalaisten naisten kokonaishedelmällisyysluku laskee alle 1,4 lapseen.⁴⁰

Vieraskielisen väestön osuus koko väestöstä Helsingin seudulla alueittain 1.1.2000–2015 sekä ennuste vuoteen 2030

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Maailman väestöennuste vuoteen 2050

Lähde: The Population Reference Bureau / YK

Syntyvyys ja kokonaishedelmällisyysluku

Syntyvyydellä tarkoitetaan syntyneiden lasten määrää tuhatta asukasta kohden.

Kokonaishedelmällisyysluvulla tai **hedelmällisyysluvulla** tarkoitetaan odotetta siitä lapsimäärästä, jonka nainen saa keskimäärin elämänsä aikana. Luku lasketaan edellisen vuoden synnytyslukujen perusteella. Kokonaishedelmällisyysluvun tulee olla 2,1, jotta väestö pysyisi syntyvyyden kautta samansuuruisena.

Väestönmuutoksen nopeus riippuu siitä, minkälaista kehitystä tapahtuu maahanmuuton määrässä, suomalaisten ja maahanmuuttajien syntyvyydessä, maahanmuuttajataustaisen väestön paluumuuton määrässä ja suomalaisten ulkomaille muutossa.

Potentiaalisten Eurooppaan ja Suomeen muuttajien määrä on maailmassa käytännössä rajaton, johtuen kehitysmaiden räjähdysmäisestä väestönkasvusta. Esimerkiksi Afrikan väestön on ennustettu nelinkertaistuvan vuosisadan loppuun mennessä miljardista noin neljään miljardiin ihmiseen.⁴¹

TIIVISTELMÄ

- Suomalaisten syntyvyys on ennätysalhaisella tasolla
- Suomen väestönkasvu perustuu maahanmuuttoon ja vieraskielisen väestön kasvuun
- Alueellisesti väestölliset muutokset ovat erittäin nopeita. Maahanmuuttaja-taustaisen väestön osuuden on ennustettu nousevan lähes neljännekseen pää-kaupunkiseudun asukkaista vuoteen 2030 mennessä.
- Potentiaalisten maahanmuuttajien määrälle ei näy loppua – Afrikan väkiluvun on ennustettu nelinkertaistuvan vuosisadan loppuun mennessä.

Monikulttuurisen Suomen tulevaisuus

- *Ovatko laajamittainen maahanmuutto ja pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli yhteensovitettavissa?*
- *Miten maahanmuutto vaikuttaa työmarkkinoihin?*
 - *Näyttääkö tulevaisuuden Suomi Syyrialta, Etelä-Afrikalta vai Israelilta?*
- *Minkälaisin keinoin monikulttuurinen valtio voidaan yrittää pitää koossa?*
- *Rikastuttiko maahanmuutto intiaanien kulttuureja?*

Maahanmuuton kasvu ja muutokset väestörakenteessa aiheuttavat monenlaisia muutoksia kautta yhteiskunnan, jotka vaikuttavat niin talouteen, turvallisuuteen kuin suomalaisten identiteettiin liittyviin kysymyksiin. Seuraavassa pohditaan joitain mahdollisia kehityskulkuja, joita käynnissä oleva väestönvaihdos voi aiheuttaa.

Hyvinvointivaltion loppu

Suuria tulonsiirtoja ja kattavia julkisia palveluita tarjoama hyvinvointivaltio sopii huonosti yhteen avoimen maahanmuuton ja monikulttuurisuuden kanssa. Yhdysvaltalaisen taloustieteen nobelistin Milton Friedmanin tunnetuksi tekemän havainnon mukaan hyvinvointivaltio ja avoin maahanmuutto ovat mahdoton yhtälö, sillä sosiaaliturva ja julkiset palvelut houkuttelevat muuttajia köyhemmistä maista aina siihen asti, kunnes järjestelmän kantokyky loppuu. Suomessa tätä samaa ristiriitaa ovat tuoneet viime aikoina esiin muun muassa taloustieteen professorit Matti Viren ja Vesa Kanninen.⁴²

Monikulttuurisuus taas luo ongelman hyvinvointiyhteiskunnan oi-

keutukselle. Etninen moninaisuus syö hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen tarvittavaa sosiaalista pääomaa ja etnisten ryhmien erilainen menestyminen työelämässä johtaa ristiriitoihin, kun toiset ryhmät maksavat huomattavasti enemmän veroja kuin toiset ja toiset ryhmät taas korostuvat ennemminkin palveluiden käyttäjinä kuin veronmaksajina.

Kasvava humanitaarinen maahanmuutto myös lisää hyvinvointipalveluiden kysyntää enemmän kuin kasvattaa verotuloja. Tämä taas lisää tarvetta nostaa veroja tai lisätä velkaantumista, jotta palvelut saadaan rahoitettua. Verotuksen ja velkaantumisen vaihtoehtoina on myös julkisten palveluiden tason heikentäminen. Kaikkia edellä mainittuja keinoja voidaan jopa joutua käyttämään samaan aikaan.

Työmarkkinat

Elinkeinoelämä suhtautuu usein positiivisesti kaiken maahanmuuton lisäämiseen, sillä se toivoo työikäisten määrän kasvamisen halventavan työn hintaa. Maahanmuuttajien auttamisen varjolla toivotaan lisäksi olevan helpompaa vaatia työmarkkinoihin tehtäviä joustoja.

Maahanmuuttajien työllistymisen edistämiseksi on muualla Euroopassa tehtykin elinkeinoelämän kannalta erittäin houkuttelevia ehdotuksia. Esimerkiksi Ruotsissa on esitetty, että yhteiskunta maksaisi osan vasta tulleiden humanitaaristen maahanmuuttajien palkoista, ja että maahanmuuttajien palkkataso voisi olla alle työehtosopimusten edellyttämän minimitason. Aiheesta on käyty Suomessakin keskustelua.⁴³

Afrikasta ja Lähi-idästä tulevan väestön työllisyyden tarkastelu osoittaa, että suomalaisilla työmarkkinoilla ei ole juurikaan kysyntää kyseisistä maista tuleville ihmisille. Jopa Yhdysvalloissa, jossa työmarkkinat ovat Suomeen nähden erittäin joustavat, menestyvät humanitaariset muuttajat heikosti verrattuna muuhun väestöön. Esimerkiksi somalien

työllisyysaste on Yhdysvalloissa huomattavasti heikompi kuin väestöllä keskimäärin ja moni työssä käyväkin somali joutuu turvautumaan sosiaalitukiin johtuen matalasta palkasta ja suuresta perheestä.⁴⁴

Siirtolaisten määrän kasvun lyhyen tähtäimen vaikutuksia ovat siis julkiselle taloudelle tulevien rasiusten lisäksi mahdollisesti joustavammat työmarkkinat. Työvoiman hinta tulee vähenemään joillain aloilla, joilla ei tarvita korkeaa osaamista. Toisaalta suomalaisen työvoiman kilpailuasema heikkenee ja mahdollinen matalapalkkatöiden lisääntyminen maahanmuuton kautta lisää julkisia menoja, koska pienituloiset työssä käyvät käyttävät usein enemmän palveluita ja saavat tulonsiirtoja kuin maksavat veroja.

Israel, Etelä-Afrikka vai Syyria?

Eurooppalaisten yhteiskuntien kasvavalla monietnisyydellä on perustavanlaatuisia vaikutuksia yhteiskuntien rakenteelle. Jo nyt monessa Euroopan maassa väestörakenne muistuttaa Yhdysvaltojen monietnistä tilannetta, jossa lähes kaikissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä joudutaan pohtimaan eri etnisten ryhmien asemaa. Myös ajoittain puhkeavat etniset levottomuudet ovat tuttuja molemmiin puoliin Atlanttia.

Vauhdilla kasvava siirtolaisuus ajaa Eurooppaa eteenpäin väestöllisen muutoksen tiellä. Tulevaisuuden kehitystrendejä voidaan pyrkiä ennustamaan tarkastelemalla millainen tilanne on valtioissa, joissa on merkittäviä etnisiä jakolinjoja.

Euroopan valtioiden tulevaisuus voi muistuttaa esimerkiksi Israelin tai Etelä-Afrikan tilannetta. Mikäli maahanmuuttajataustainen väestö muodostaa enemmistön valtion väestöstä, voi tilanne muistuttaa Etelä-Afrikkaa rotuerottelun jälkeen. Keskimääräistä varakkaampi kantaväestö elää tällöin suljetuissa yhteisöissään (gated community), talous toimii huonosti, rikollisuus on korkea, verotus on kovaa ja uuden enemmistön

asemaa yritetään parantaa positiivisen syrjinnän keinoin.

Maahanmuuttajaväestön merkittävä osuus väestöstä luo tilanteen, joka saattaa muistuttaa Israelin nykyistä tilannetta. Israelissa valtaa pitää juutalainen enemmistö, jonka rinnalla elää merkittävä pääosin islaminuskoinen palestiinalaisväestö. Tällöin väestöryhmät asuvat omilla asuinalueillaan, maahanmuuttajataustainen väestö voi toimia halpatyövoimana ja etnisten ryhmien välillä on jatkuva konflikti, joka purkautuu välillä väkivaltana.

Läntinen Eurooppa on alkanut jo monessa suhteessa muistuttaa Israel-skenaariota, kun otetaan huomioon toistuvat terrori-iskut, etniset levottomuudet ja tiukentuneet turvatoimet julkisilla paikoilla. Esi-merkiksi Ranskassa, Saksassa ja Belgiassa sotilaiden läsnäolossa julkisilla paikoilla on tullut jo osa arkea.

Euroopan maahanmuuttajaväestön suuri etninen moninaisuus on suurempi kuin useissa perinteisissä monietnisisä maissa. Yhdistävänä tekijänä kolmannen maailman maahanmuuttajille on islam, joka toisaalta yhdistää ryhmiä, mutta toisaalta jakaa niitä islamin eri suuntausten mukaan. Ääri-islam tulee varmasti olemaan joka tapauksessa merkittävä syrjäytynyttä maahanmuuttajaväestöä yhdistävä tekijä, jonka kannattajat eivät suhtaudu myönteisesti Euroopan ei-islamilaiseen kansaväestöön.

Totalitarismi keinona pitää monikulttuurinen valtio kasassa?

Miten maailman monietniset valtiot on saatu pysymään kasassa? Esi-merkiksi Jugoslavian ja Irakin osalta totalitaarinen hallinto sai hillit-tyä väestöryhmien etnisiä ristiriitoja. Tämä tapahtui kuitenkin ihmisten kansalaisvapauksien kustannuksella. Kylmän sodan päättymisen johti Jugoslavian hajoamiseen ja Balkanin verisiin sotiin. Saddam Husseinin

diktatuurin kaatuminen taas nosti eri uskonnollisista ja etnisistä ryhmi-en ristiriidat näkyvämmiin esille.

Euroopan unioni ja monien jäsenmaiden omat lainsäätäjät ovat pyrkineet ratkaisemaan monikulttuurisuuteen liittyvät ongelmat samankaltaisin toimin.

Maahanmuuttoon liittyvää kriittistä keskustelua pyritään vaien-tamaan leimaamalla kriittinen keskustelu ”vihapuheeksi” ja pyrkimällä lainsäädännön keinoin kieltämään vihapuheiksi luokiteltujen tietojen ja mielipiteiden esittäminen. Saksassa lainsäädäntö vaatii jo nyt sosiaali-sen median alustojen, kuten Facebookin, poistavan vihapuheeksi luoki-teltavan materiaalin kymmenien miljoonien eurojen sakon uhalla.⁴⁵

Monikulttuurisuuden tuomien turvallisuusuhkien torjunnassa on myös kansalaisten valvontaa lisätty monin keinoin aina julkisten tilo-jen kameravalvonnasta internetin seuraamiseen. Myös aselakeja pyri-tään jatkuvasti kiristämään, osaltaan osana pyrkimyksiä parantaa mo-nietnisten valtioiden turvallisuutta.

Rikastuivatko intiaanien kulttuurit?

Mikäli muuttoliikkeen kolmannesta maailmasta Eurooppaan annetaan jatkua, vaihtuu eurooppalaisten valtioiden väestö kiihtyvällä vauhdilla. Mikä merkitys tällä on sitten eurooppalaisten kansojen ja kulttuurien kannalta?

Usein kulttujen näkemysten mukaan Suomeen muuttavat maa-hanmuuttajat ovat ”uussuomalaisia”, jotka rikastuttavat suomalaista kulttuuria.

Jos tarkastellaan mitä historiassa on tapahtunut laajamittaisten muuttoliikkeiden myötä, nähdään edellä mainittu kulttuurin rikastumi-nen eri näkökulmasta.

Rikastuivatko Pohjois-Amerikan intiaanikulttuurit Euroopasta

vuosisatoja jatkuneen muuttoliikkeen myötä? Entä miten eurooppalais-
ten muuttoliike Australiaan on rikastuttanut aboriginaalien kulttuuria?
Rikastuuko Tiibetin kulttuuri siitä, että han-kiinalaisten muuttoliike
tuo mukanaan yhä uusia ja uusia ”uustiibetiläisiä”?

Voidaankin todeta, että laajamittainen maahanmuutto ei rikastuta
kulttuureja vaan on uhka kulttuurien olemassaololle ja maailmanlaajui-
selle kulttuurien diversiteetille.

Kuka on saamelainen?

Ajatus siitä, että ”uussaamelaisten” määrän kasvu rikastuttaisi saamelaisten
kulttuuria, ei ole ainakaan vielä lyönyt itseään läpi saamelaisten keskuudessa.
Näin ainakin näyttäisi osoittavan äänioikeuden saamelaiskäräjien vaaleissa an-
tavan virallisen saamelaisstatuksen määritelmä, jonka saamiseksi tulee täyttää
hyvin tarkat kriteerit.

Saamelaiskäräjävaalien äänioikeuden voivat saada ainoastaan hakijat, joiden
esivanhemmista löytyy saamen kieltä äidinkielenään puhuneita henkilöitä, saa-
melaisluetteluihin merkittyjä henkilöitä tai henkilöitä, jotka ovat olleet tai olisivat
voineet hakea äänioikeutta saamelaiskäräjien vaaleihin.

TIIVISTELMÄ

- Avoin maahanmuuttopolitiikka ja hyvinvointivaltio eivät ole mahdollisia sa-
maan aikaan. Laajat hyvinvointipalvelut houkuttelevat tulijoita, jotka käyttävät
enemmän palveluita kuin maksavat veroja.
- Maahanmuuttajien työllistäminen tuo paineita työmarkkinoiden joustavoit-
tamiseen.
- Maailma on täynnä esimerkkejä, minkälaisia väestöryhmien välisiä konflikte-
ja monikulttuurisuus aiheuttaa.
- Monikulttuuristen valtioiden pitäminen kasassa on usein vaatinut enemmän
tai vähemmän totalitaarisia järjestelmiä.
- Laajamittaiset muuttoliikkeet eivät ole olleet menestystarinoita alkuperäis-
asukkaiden kulttuurin ja identiteetin kannalta.

Kiistoja siitä, kuka on oikeutettu saamaan äänioikeuden, on selvitetty Suomes-
sa korkeinta hallinto-oikeutta myöten. Vuonna 1999 korkein hallinto-oikeus hyl-
käsi yli tuhannen henkilön valituksen Saamelaiskäräjien päätöksestä olla liittä-
mättä heitä käräjien äänestysluetteloon. Vuonna 2015 KHO:n päätöksellä 93
henkilöä taas liitettiin saamelaiskäräjien äänestysluetteloon vastoin Saamelais-
käräjien päätöstä.⁴⁶

Saamelaiskäräjien vaaliluetteluihin pääsemistä käsittelevissä oikeudenkäyn-
neissä on käyty tarkkaan läpi hakijoiden sukhistoriaa ja kulttuuri-identiteettiä.

Monikulttuurisuus, demokratia ja nationalismi

- *Onko kansanvalta mahdollista ilman kansaa?*
- *Onko yhteinen valtio mahdollinen ilman yhteisiä arvoja?*
 - *Miksi kurdit haluavat oman valtion?*

Laajamittainen maahanmuutto erilaisista kulttuureista aiheuttaa yhteiskunnalle ongelmia aina talouden alalta yhteiskunnan vakauteen. Monikulttuurisuus on myös ongelmallinen kansanvallan kannalta, sillä kansanvallan ajatukseen liittyy oleellisesti kansallisuus.

Se että kansa, jolla on yhteinen kulttuuri, arvomaailma ja identiteetti, saa päättää omista asioistaan, on ollut lähtökohta länsimaaisessa maailmanjärjestyksessä viimeistään ensimmäisen maailmansodan jälkeisestä ajasta lähtien. Kansainliitto ja Yhdistyneet kansakunnat ovat historiansa aikana keskittyneet ratkaisemaan selkkauksia, joissa valtioiden rajat ja kansojen asuinsijat eivät ole kohdanneet.

Monikulttuurisuus luo ongelmia demokratian toteutumisen kannalta, sillä demokratiassa päätökset tehdään enemmistön mukaan. Vähemmistöt voivat tällöin taas kokea, ettei heillä ole vaikutusvaltaa omiin asioihinsa. Tähän perustuu se, miksi esimerkiksi kurdit tai palestiinalaiset kamppailevat oman valtionsa puolesta.

Etninen moninaisuus tuo ongelmia, jos valtiossa on kulttuurillisia ryhmiä, joiden arvot poikkeavat liian jyrkästi toisistaan. Tällöin enemmistön päättämä laki ei jaa koko väestön moraalista hyväksyntää, mikä vie pohjaa luottamukselta oikeusjärjestelmään.

Etninen moninaisuus tuo yhtä lailla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon uuden eturyhmäulottuvuuden, kun erilaisissa yhteiskunnallisissa asemissa olevat kulttuurilliset ryhmät ajavat etuja itselleen.

Ääriesimerkkeinä tällaisesta käyvät monet Afrikan maat, joissa politiikka perustuu pitkälti eri heimojen valtataisteluun. Monietnisyyden tuomia ongelmia on myös pyritty lieventämään etnisten kiintiöiden kautta. Näin on esimerkiksi Libanonissa, jossa parlamenttipaikat on kiintiöity siten, että jokaisella uskonnollisella ryhmällä on edustus parlamentissa.

Onkin helppo ymmärtää, miksi suomalaiset eivät kokeneet kansanvaltansa ja kulttuurillisten oikeuksiensa toteutuneen Venäjän imperiumin osana. Tai miksi palestiinalaiset tai kurdit haluavat itselleen omat valtiot. On myös ymmärrettävää miksi saamelaiset kokevat kulttuurinsa ja demokraattisten vaikutusmahdollisuuksiensa olevan uhattuna, jos tiukasta saamelaismääritelmästä ei pidetä kiinni ja kuka tahansa voisi ryhtyä saamelaiseksi.

Kansojen itsenäistymisen ja uusien kansallisvaltioiden syntyminen myötä saadaan lisättyä kansojen itsemääräämisoikeutta ja mahdollisuutta oman kulttuurin suojelemiseen. Monikulttuurisuuden lisääntymisen myötä kuljetaan taas vastakkaiseen suuntaan.

TIIVISTELMÄ

- Kansojen itsemääräämisoikeus on yleisesti hyväksytty kansainvälinen periaate, johon muun muassa Yhdisteiden kansakuntien ihmisoikeusajattelu perustuu.
- Itsemääräämisoikeus toteutuu parhaiten kansallisvaltiossa, mutta monen vähemmistökansan kohdalla laaja kulttuuri-itsehallinto voi toteuttaa nämä oikeudet myös riittävän hyvin.
- Kansalliseen itsemääräämisoikeuteen kuuluu olennaisesti sen määrittely, ketkä kansaan kuuluvat. Tämä periaate tunnustetaan edelleen täysin, kun puhutaan niin sanotuista alkuperäiskansoista.
- Kansallisvaltioiden oikeutuksen kyseenalaistaminen ei ole perusteltavissa ihmisoikeuksilla. Kansallisvaltiot toteuttavat samaa ihmisoikeusajattelua, jonka nojalla alkuperäiskansojen kulttuuriautonomiamia puolustetaan.

Maahanmuutto- ja integraatiopolitiikan vaihtoehdot

Suomeen muutetaan monenlaisin syin. Euroopan unionin jäsenyyden myötä kaikilla EU-kansalaisilla on vapaa oikeus muuttaa Suomeen. Euroopan unionin ulkopuolelta tulevalle maahanmuutolla on kategorioita kuten perhesyyt, opiskelu, työnperäinen maahanmuutto, kansainvälinen suojelu ja ulkomaille muuttaneiden suomalaisten paluumuutto.

Seuraavassa käydään läpi niitä politiikkavaihtoehtoja, joita eri maahanmuuton osa-alueiden suhteen on olemassa. Pääfokuksessa on humanitaarinen maahanmuutto, johon liittyvät muutokset ovat keskeisiä maahanmuuttopolitiikan korjaamisessa.

Maahanmuuton vetovoimatekijöihin vaikuttaa myös paljon se, miten maahanmuuttajien oman kulttuurin ja kielen ylläpitoa tuetaan tai minkälaisia positiivisen syrjinnän keinoja yhteiskunta harjoittaa. Monet tällaisista keinoista tähtäävät muuttajien integraation parantamiseen, mutta käytännössä toimenpiteillä on korkeintaan kielteinen vaikutus integraatioon ja ne toimivat maahanmuuton vetovoimatekijöinä.

Integroititöimenpiteiden sijaan onkin tehokkaampaa vaikuttaa itse maahanmuuttopolitiikkaan.

Miten maahanmuuttoa kontrolloidaan

- *Minkälaisin syin Suomeen muutetaan?*
- *Mikä on suurin maahanmuuton kategoria?*
- *Kuinka työperäistä maahanmuuttoa voidaan kontrolloida?*
 - *Onko laittoman maahanmuuton torjumiseen tehokkaita keinoja?*
 - *Miksi humanitaarinen maahanmuutto on ongelmallisin maahanmuuton muoto?*

Yleisin maahanmuuton muoto Suomeen liittyy EU-kansalaisten vapaaseen liikkuvuuteen. Toiseksi yleisin syy muuttaa on perhesyöt. Tämä maahanmuuton luokka on erittäin laaja ja käsittää niin suomalaisten ulkomailta Suomeen muuttavat puoliset, kuin maahanmuuttajien Suomeen yhdistämät perheenjäsenet.

Opiskelu ja työperäinen maahanmuutto ovat seuraavaksi yleisimpiä muuton syitä. Samaan kokoluokkaan on viime vuosina nousut myös humanitaarinen suojelu.

Suomi ottaa myös vastaan vuosittain noin 750 kiintiöpakolaista. Maahan muuttaa lisäksi vuosittain muutamia satoja Suomesta ulkomaille muuttaneita paluumuuttajia.

Maahanmuutto ei ole asia, mihin ei voitaisi vaikuttaa. Muutto- liikkeitä pystytään kontrolloimaan maahanmuutto- ja integraatio- politiikassa tehtävillä päätöksillä.

Työperäinen maahanmuutto

Euroopan unionin jäsenyys takaa kaikille Euroopan unionin jäsenmaiden kansalaisille pääsyn Suomen työmarkkinoille. Muuta työperäistä maahanmuuttoa Euroopan talousalueen ulkopuolelta kontrolloidaan tarveharkinnalla, jonka tarkoituksena on estää ulkomaisen ja kotimaisen työvoiman haitallinen kilpailu aloilla, joilla ei ole työvoimapolua. Tarveharkinta tarkoittaa käytännössä sitä, että ELY-keskus arvioi maakuntakohtaisesti työluvan käsittelyn yhteydessä sitä, onko samaan työtehtävään saatavissa kotimaista työvoimaa.

Tarveharkintaa voidaan pitää varsin hyvin perusteltuna monestakin syystä. Työperäisenkään maahanmuutto ei monissa tapauksissa ole positiivista Suomen julkiselle taloudelle, koska matalapalkka-aloilla työskentelevät ihmiset eivät yleensä ole nettoveronmaksajia. Lisäksi työperäinen maahanmuutto luo paineita palkkojen joustoille, mikä ei ole edullista suomalaisen työvoiman näkökulmasta.

Julkinen talous hyötyy ainoastaan hyvätulolisista muuttajista, jotka maksavat enemmän veroja kuin käyttävät julkisia palveluita ja saavat tulonsiirtoja. Esimerkiksi koulutusta vaativiin asiantuntijatehtäviin tulevat muuttajat hyödyttävät usein Suomen julkista taloutta.

Tarveharkinnan poistosta on toisinaan käyty poliittista keskustelua. Viimeksi syksyllä 2017 joukko kansanedustajia on vaatinut ulkomaisen työvoiman tulon vapauttamista. Yhtenä tarveharkinnan poiston tavoitteista on pidetty laittomasti maassa olevien saaminen tarveharkinnan poiston myötä työperäisiksi maahanmuuttajiksi.

Työperäiseen maahanmuuttoon voidaan vaikuttaa tarveharkinnan lisäksi myös muilla keinoin. Merkittävä syy siihen, että Iso-Britannia päätti vuonna 2016 aloittaa eroprosessin Euroopan unionista, oli se, että britit eivät nähneet Euroopan unionin vapaan liikkuvuuden olevan eduksi Iso-Britannialle.

On tietenkin muistettava, että myös työperäinen maahanmuutto voi tuoda monenlaisia yhteiskunnallisia ongelmia, mikäli muuttajamäärät ovat liian suuria ja liian erilaisista kulttuureista. Esimerkiksi Saksan nykyään monimiljoonainen turkkilaisväestö on muuttanut alkujaan vuosikymmenten mittaan vierastyöläisinä.

Opiskelijat

Suomalaiset korkeakoulut ovat pitkään tarjonneet ilmaisen opiskelun suomalaisten lisäksi myös ulkomaiden kansalaisille. Syyslukukaudesta 2017 eteenpäin Suomen korkeakoulut on kuitenkin veloitettu perimään lukukausimaksuja EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevilta uusilta opiskelijoilta.

Lukukausimaksujen myötä opiskeluperusteinen maahanmuutto voi hyödyttää Suomen yhteiskuntaa, jos opiskelijat maksavat opintonsa itse ja eivät ole taakka julkiselle taloudelle opintojensa aikana. Suomi voi myös joissain tapauksissa hyötyä, jos opiskelijat jäävät maahan hyvin palkattuihin töihin tai yrittäjiksi.

Ulkomaisten opiskelijoiden on kuitenkin todettu työllistyvän Suomessa hyvin heikosti. Esimerkiksi Tekniikan akateemisten teettämän tutkimuksen mukaan suomalaisista teknisen alan korkeakoulutetusta kaksi kolmesta on valmistumishetkellä työsuhteessa, kun taas ulkomaan kansalaisista vain joka neljäs.⁴⁷

Opiskeluihin liittyvä maahanmuutto on harvoja maahanmuuton osa-alueita, jossa on viime vuosina tapahtunut merkittäviä kiristyksiä lukukausimaksujen myötä. Opiskelijavaihto on hyvä keino mahdollistaa kansainvälisen kokemuksen saaminen, mutta myös tämän muuton osa-alueen kanssa tulee olla tarkkana, ettei siitä muodostu väylä ei-toivotulle maahanmuutolle.

Perheenyhdistäminen

Yksi luonteeltaan moninainen ja volyymiltään suuri muuton osa-alue on perheenyhdistäminen. Perhesyöt onkin ollut monena vuotena EU-kansalaisten muuton jälkeen suurin maahanmuuton syy Suomeen.

Monella ensimmäinen mielikuva perheenyhdistämisestä on suomalainen mies tai nainen, joka on avioitunut esimerkiksi saksalaisen tai yhdysvaltalaisen kanssa. Suomalaisten ulkomailta muuttavia puolisoita suurempi joukko perhesyiden perusteella Suomeen muuttavia ovat kuitenkin maahanmuuttajien Suomeen muuttavat puoliset ja lapset. Tällaisissa tapauksissa edellytetään, että perheen kokoaja kykenee elättämään perheenjäsenensä. Poikkeuksen edellä mainittuun toimeentulovaatimukseen muodostavat turvapaikanhakijat, jotka voivat hakea perheenyhdistämistä ilman toimeentulo vaatimusta kolmen kuukauden sisällä siitä, kun perheenkokoaja on saanut tiedon myönteisestä turvapaikkapäätöksestä. Sama koskee kiintiöpakolaisia.

Perheenyhdistämisen kautta tapahtuva maahanmuutto on vaikutuksiltaan samanlaista kuin muukin maahanmuutto. Varsinkin länsimaista tulevat perheenjäsenet ovat tyypillisesti varsin hyvin suomalaisen kulttuuriin sopeutuvia ja antavat usein hyvän panoksen julkiselle taloudelle. Pakolaisten perheenjäsenten vaikutus suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuteen ja taloudelliseen kestävyYTEEN taas on usein samanlainen kuin pakolaisten itsensä.

Perheenyhdistämiseen liittyvä lainsäädäntö voi olla tehokas instrumentti vähentää humanitaarista maahanmuuttoa. Suomella on tällä hetkellä yksi Euroopan sallivin perheenyhdistämislainsäädäntö koskien humanitaarisia muuttajia, mikä toimii omalta osaltaan vetovoimatekijänä uusille tulijoille. Mikäli humanitaarisin perustein tulevien muuttajien perheenyhdistämisen kriteerejä tiukennetaan, voidaan muutto liikettä vähentää.

Tiukempia perheenyhdistämisen kriteerejä voivat olla esimerkiksi se, ettei perheenyhdistämistä hakeva ole riippuvainen sosiaalityöstä ja että hänen tulee käydä töissä. Esimerkiksi Tanskassa hakijan edellyttään asuneen maassa vähintään kaksi vuotta ja yhdistettävien puolisoiden alaikäraja on 24 vuotta.⁴⁸

Laittomasti maassa oleskelevat

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu on lisännyt viime vuosina laittomasti maassa olevien ihmisten määrää merkittävästi.

Laittomasti maassa olevat ovat suurelta osin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, joita ei ole pystytty poistamaan maasta johtuen usein siitä, ettei Suomella ole tulijan lähtömaan kanssa palautussopimusta. Joukossa on myös muita kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita sekä henkilöitä, jotka muusta syystä oleskelevat maassa ilman lupaa.

Kunnat on veloitettu tällä hetkellä tarjoamaan myös laittomasti maassa oleskeleville ihmisille perustoimeentulon ja kiireellisen sairaanhoidon. Jotkut kaupungit ovat lisäksi laajentaneet laittomasti maassa oleville tarjottavia kiireellisen sairaanhoidon palveluita kattamaan myös muuta sairaanhoitoa sekä terveys- ja sosiaalipalveluita.

Joissain maissa, kuten Unkarissa, laki sallii turvapaikanhakijoiden pitämisen säilössä turvapaikkakäsittelyn ajan. Säilöön ottaminen käsittelyn ajaksi olisikin tehokas keino estää turvapaikanhakijoita siirtymästä maan alle mahdollisen kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen. Suljettuna pitäminen on muutenkin perusteltu vaihtoehto, koska muuten maassa saa vapaasti oleskella ulkomaalaisia, joiden henkilöllisyydestä ja taustoista ei ole minkäänlaista tietoa.

Jo tällä yksinkertaisella toimenpiteellä saataisiin laittomasti maassa olevien ihmisten määrä vähenemään huomattavasti. Laitto-

masti maassa oleville tarjottavat julkiset palvelut ovat maahanmuuton vetovoimatekijä, joka lisää huomattavasti houkuttelevuutta hakea turvapaikkaa ja jäädä maahan laittomasti.

Humanitaarinen maahanmuutto

Humanitaarinen maahanmuutto on maahanmuuton kategorioista ongelmallisimman. Koko pakolaiskriisin taustalla on toisen maailmansodan jälkeen aivan nykymaailmaan verrattuna erilaisissa oloissa solmittu pakolaissopimus. Geneven sopimus vuodelta 1951 antaa yksilölle subjektiivisen oikeuden hakea turvapaikkaa mistä tahansa. Sopimus ei kuitenkaan velvoita antamaan turvapaikkaa eikä se velvoita sen ratifioinnutta maata ottamaan ihmisiä asumaan maahan, varsinkaan pysyvästi. Myöskään kansalaisuuden antamisesta ei ole sopimuksissa velvoitetta.

Erityisen ajankohtaiseksi humanitaarinen maahanmuutto nousi vuonna 2015, jolloin Suomeen tuli yli 32 000 turvapaikanhakijaa. Aiemmin muutaman tuhannen turvapaikanhakijan vuotuinen määrä on vuoden 2015 ryntäyksen jälkeen noussut vuosittain noin 5000 turvapaikanhakijaan. Hallitus on varautunut vuosittaisen turvapaikanhakijamäärän olevan tulevina vuosina noin 7000 hakijaa. Määriä kasvattavat vielä myönteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen tapahtuvat perheenyhdistämiset.

Valtiotieteen maisteri ja kansainvälisten suhteiden tutkija Riikka Purra kiinnittää Suomen Perustan vuonna 2016 julkaisemassa raportissa *Kansainvälinen pakolaisinstituutio ja valtioiden mahdollisuudet* huomiota järjestelmään liittyviin ongelmiin. Hänen mukaansa ”ihmiset liikkuvat Euroopassa ensin kuin siirtolaiset, mutta muuttuvat turvapaikanhakijoiksi saavuttaessaan sen valtion, josta turvapaikkaa haluavat hakea”.

Purra myöntää, ettei tämä käytäntö suoranaisesti riko pakolaissopimuksen säädöksiä. On kuitenkin selvää, että ”konteksti, jossa sopi-

mus solmittiin, ei voinut ottaa nykyisenlaista liikkumisen mahdollisuutta huomioon”, Purra kirjoittaa.

Kylmän sodan aikana turvapaikkaa hakivat lähinnä yksittäiset talitaarisesti hallittujen maiden toisinajattelijat. Pakolaismäärät olivat ennen myös paljon pienemmät kuin nykyään, kun virallisen pakolaismääritelmän mukaisten ihmisten joukossa kulkee suuria määriä yksin elintason takia muuttavia ihmisiä.

Toinen suuri muutos on se, että turvapaikasta on tullut pysyvä tie kansalaisuuteen. Purran mukaan vielä 1990-luvulla Jugoslavian kriisin jälkeen Euroopassakin ajateltiin, että humanitaarinen maahanmuutto voisi olla väli aikaista.

Onko Suomen turvapaikkapolitiikkaa kiristetty?

Sipilän hallitus teki syksyn 2015 pakolaiskriisin aikaan joitain näennäisiä kiristyksiä turvapaikkapolitiikkaan. Humanitaarisen suojelun luokka poistettiin laista ja ei-humanitaaristen maahanmuuttajien perheen yhdistämiseen vaadittavia tulo rajoja nostettiin. Se on kuitenkin edelleen hyvin löysää verrattuna vuosittain alkuun.

Maahanmuuttoviraston tilastoista käy ilmi, että esimerkiksi vuonna 2003 Suomen turvapaikkapolitiikka oli ainakin turvapaikkapäätösten valossa nykyiseen nähden varsin tiukkaa. Silloin käsiteltiin 3320 turvapaikkahakemusta. Turvapaikkoja (paras status) myönnettiin vain 7. Muilla perusteilla (toissijainen suojelu ja humanitaarinen suojelu) Suomeen sai jäädä 486 hakijaa. 2443 hakijaa sai kielteisen päätöksen (kielteinen, palautus Dublin-asetuksen nojalla tai ilmeisen perusteeton jne.).⁴⁹

Vuonna 2003 myönteisten päätösten osuus kaikista käsitellyistä oli 15 prosenttia. Myönteisistä päätöksistä turvapaikkoja oli 1,4 prosenttia.

Vuonna 2014 Stubbin hallituksen aikana myönteisten päätösten osuus kaikista käsitellyistä oli lähes 36 prosenttia, ja niistä turvapaikkoja oli 37 prosenttia.

Vaikka kehitysmaista lähtevistä pakolaisista suurin osa sijoittuu yhä toisiin kehitysmaihin, on näille tarjottu tuki hyvin vaatimatonta verrattuna länsimaissa pakolaisten saamiin hyvinvointipalveluihin ja tulo siirtoihin. Kehitysmaat tarjoavat pakolaisille yleensä yksinkertaisen suojan, tyypillisesti pakolaisleireillä. Hyvinvointivaltioissa suojan taso on moninkertainen.

Purran johtopäätös on, että kansainvälinen turvapaikkajärjestelmä ei toimi. ”Vaikka turvapaikanhakijavirroissa liikkuu usein myös merkittäviä määriä ’oikeita’ pakolaisia ja muutama valtio osallistuu jopa pakolaisten uudelleensijoittamiseen, on järjestelmän tehottomuus, kalleus ja väärinkäyttö selvää.”

Sipilän hallitus aloitti alkukesästä 2015. Vuosina 2015 ja 2016 myönteisten päätösten osuus kaikista käsitellyistä oli keskimäärin 27 prosenttia, ja niistä turvapaikkoja oli 59 prosenttia. Vuoden 2017 aikana hyväksytyjen hakemusten määrä on kuitenkin noussut merkittävästi. Eurostatin mukaan vuoden kolmannella neljänneksellä noin puolet Suomessa tehdyistä turvapaikkapäätöksistä oli positiivisia.⁵⁰ Myönteisiä päätöksiä kaikista vuonna 2017 käsitellyistä hakemuksista oli noin 40 prosenttia.

Sekä turvapaikanhakijoiden määrissä että myönteisten päätösten määrissä on tapahtunut viime vuosina suuriakin muutoksia. Vuonna 2017 uusien turvapaikkahakemusten määrä laski edellisen vuoden tasosta muutamilla sadoilla noin 5000 hakijaan. Näistä ensimmäistä kertaa Suomesta turvapaikkaa hakevia oli noin 2100 ja muut olivat joko uudelleen turvapaikkaa hakevia tai EU:n taakanjaon kautta Suomeen tulleita henkilöitä.⁵¹

Turvapaikanhakijoiden määrän laskuun vuoden 2015 jälkeen on ollut suurlta osin synnä muiden Euroopan maiden käyttöön ottamat rajatarkastukset ja EU:n Turkki-sopimus, joka lopetti Turkista Kreikkaan suuntautuvan turvapaikanhakijoiden reitin.

Purran mukaan ei ole kärjistettyä väitettä, että humanitaarinen maahanmuuttopolitiikka ei enää pyri auttamaan vaikeista alueellisista konflikteista suoraan kärsiviä yksilöitä. Sen sijaan siitä on tullut ”vaylä yleiselle ’semihumanitaariselle’ länsimaihin kohdistuvalle siirtolaisuudelle, paremman elämän etsimiselle, näennäiselle maailman resurssiepätasa-arvon korjaamiselle, eurooppalaisten yhteiskuntien aktiiviselle monikulttuuristamiselle sekä syöttömekanismi pääasiasa heikosti palkatuille työmarkkinoille ja muuten ilmiöstä hyötyville”, Purra kirjoittaa.

Purran mukaan maahanmuutosta tulee yhä enemmän yhteiskuntia jakava teema, kun osa yhteiskunnan toimijoista, kuten kotoittamiseen ja monikulttuurisuuden edistämiseen kiinnittyvät tahot ja yritykset hyötyvät ilmiöstä samalla, kun enemmistö kansalaisista on maahanmuuttoa vastaan.

Mikäli pakolaissopimuksissa ei palata kohti niiden alkuperäistä tarkoitusta, on väistämätöntä, että valtio toisensa jälkeen tekee omat ratkaisunsa, Purra väittää. ”Olivatpa ne pakolaissopimuksen tai ihmisoikeusasiakirjojen mukaisia tai eivät.”

Purran mukaan ei historian valossa ole todennäköistä, että pakolaissopimus suoranaisesti purettaisiin tai neuvoteltaisiin uusiksi. Todennäköisempää on, että sopimuksen tulkintaa vähitellen muutetaan siten, että tulkinta vastaa paremmin maan etua. Ensimmäinen maa, joka tekee näin, saattaa kärsiä hetkellistä imagohaittaa, mutta samalla se raivaa tietä toisille maille toimia samoin.

Suomen osalta helppo ratkaisu turvapaikanhakijavirtoihin olisi rajatarkastusten palauttaminen ja turvapaikanhakijoiden palauttaminen rajalta takaisin turvallisiin maihin, kuten Ruotsiin ja Venäjälle, jossa henkilöt voisivat hakea turvapaikkaa. Monet Euroopan maat ovat palauttaneet rajatarkastuksia tilapäisesti, mikä on rajoittanut humanitaaristen maahanmuuttajien liikkumista.

Laajamittaisesti toteutettuna EU:n Dublin-sopimuksen periaatteena olevan käytännön toteuttaminen johtaisi siihen, että Euroopan rajoilla olevat valtiot joutuvat joka tapauksessa ratkaisemaan miten tulijavirtojen suhteen menetellään. Euroopan unionin tavoitteena on turvapaikanhakijoiden jakaminen eri jäsenmaihiin – järkevämpi ratkaisu olisi koko humanitaarisesta maahanmuuttojärjestelmästä luopuminen ja siirtyminen kehittämään muuttoliikettä tehokkaampia mekanismeja hädänalaisten ihmisten auttamiseen sekä pakolaisjärjestelmän varjolla tapahtuvan elintasosiirtolaisuuden torjuntaan.

Maahanmuuttoviraston ja poliisin myöntämät ensimmäiset oleskeluluvat kolmansien maiden kansalaisille ja poliisin suorittamat EU-kansalaisten ja heidän perheenjäsenten oleskeluoikeuden rekisteröinnit vuonna 2016.

EU-kansalaisten rekisteröinti	9 852
Perhesyyt	8 177
Kansainvälinen suojelu	6 375
Opiskelu	6 348
Työ	5 770
Muut	1 569
Kiintiöpakolaiset	749
Paluumuutto	477
Yhteensä:	39 317

Lähde: EMN: Maahanmuuton tunnusluvut 2016

TIIVISTELMÄ

- Perheenyhdistämiset ovat nousseet yhdeksi suurimmista maahanmuuton muodoista
- Euroopan unionin jäsenyys takaa kaikille jäsenmaiden kansalaisille vapaan oikeuden muuttaa Suomeen. Unionin jäsenyys on suomalaisten päätettävissä oleva asia.
- Laittoman maahanmuuton lopettamiseen on olemassa tehokkaita keinoja. Perustoimeentulon ja terveystalveluiden antaminen laittomasti maassa oleville on suuri maahanmuuton vetovoimatekijä.
- Humanitaarinen maahanmuutto on maahanmuuttopolitiikan ongelmallinen osa-alue. Pakolaissopimukseen perustuvasta muuttoliikkeestä on tullut nyky-muodossaan käytännössä elintasosiirtolaisuuden väylä.

Humanitaarisen maahanmuuttopolitiikan täysremontti

- *Mitä Suomi voisi oppia Australian tai Tanskan maahanmuuttopolitiikasta?*
- *Lisäävätkö vai vähentävätkö Euroopan Unionin toimet tulijavirtoja?*
 - *Ottaako Japani vastaan pakolaisia?*
- *Onko humanitaarinen maahanmuutto tehokkain ja tasapuolisin tapa auttaa maailman hätää kärsiviä?*
- *Kuinka monta ihmistä autetaan Turkin pakolaisleireillä sillä rahalla mitä yksi humanitaarinen muuttaja maksaa suomalaiselle yhteiskunnalle?*

Humanitaarinen maahanmuutto on ongelmallinen maahanmuuton osa-alue osaksi siitä syystä, että julkisessa keskustelussa on luotu kuva siitä, että kansainväliset sopimukset sitovat Suomea toimimaan vain yhdellä tavalla. Todellisuudessa Geneven pakolaissopimuksessa mukana olevat maat suhtautuvat humanitaariseen muuttoliikkeeseen monin eri tavoin ja muuttoliikettä on mahdollista kontrolloida, jos vain poliittista tahtotilaa muutoksille löytyy.

Toisen maailmansodan jälkeen syntynyt kansainvälinen pakolaisjärjestelmä on monin tavoin jäänyt ajastaan jälkeen. Se toisaalta mahdollistaa vaikeasti kontrolloitavan siirtolaisvirran kehittyvistä maista läntisiin teollisuusmaihin. Toisaalta taas se mahdollistaa vain pienelle osalle maailman pakolaisista hyvän elämän länsimaissa kun taas valtaosa pakolaisista elää edelleen vaatimattomissa oloissa kriisialueiden välittömässä läheisyydessä.

Nykyinen järjestelmä toimii lisäksi kasvavalta osin elintasosiirtolaisuuden väylänä, mikä entisestään vie uskottavuutta koko järjestelmästä. Pakolaispolitiikka tarvitsisikin täysremontin, jossa auttamisen painopiste siirrettäisiin sinne, missä valtaosa pakolaisista jo on. Kansainvälistä yhteistyötä tarvittaisiinkin enemmän pakolaisleirien olojen parantamisessa eikä pakolaisten taakanjaon järjestämisessä.

Australia, Tanska ja Japani – miten maahanmuuttopolitiikka on hoidettu muualla

Muutama humanitaaristen tulijavirtojen kohteena ollut maa on onnistunut vähentämään merkittävästi turvapaikanhakijoiden tuloa maahansa.

Australia on pakolaissopimukseen kuuluvista liberaaleista länsimaista innovatiivisin. Se on käytännössä ulkoistanut osan humanitaarisesta maahanmuutostaan. Salakuljettajien laivoja estetään pääsemästä Australian vesille. Jos turvapaikkaa ylipäätään pääsee hakemaan, on käsitteily tapahtunut kaukaisissa paikoissa kuten Papua-Uuden-Guinean Manusin saarella, Naurulla tai Joulusaarella. Turvapaikan ehdot täyttäviksi todettavatkin pyritään usein sijoittamaan jonnekin muualle kuin Australiaan.

Toisaalta Australia ottaa pakolaisia turvapaikkaviisumeilla suoraan lähtömaista. Esimerkiksi vaarassa olevia vähemmistöjä Syyriasta ja Irakista on otettu kiintiöpakolaisiksi Australiaan. Näille myönnetään usein pysyvä turvapaikka. Australia on onnistunut pitämään tiukkaa seulaa niin, että elintasosiirtolaiset eivät vie resursseja oikeilta pakolaisilta.

Vaikka Australiaa on kritisoitu, se itse katsoo toimivansa pakolaisopimuksen ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Käytännössä Australia on selvinnyt pienellä imagohaitalla eikä ole joutunut kohtaamaan minkäänlaisia sanktioita.

Toinen esimerkki tiukasta maahanmuuttopolitiikassa pakolaisopimukseen kuuluvassa maassa on Tanska. Maantiede ei mahdollista Tanskalle samanlaisia keinoja kuin Australialle. Tanska on kuitenkin kiristänyt vaatimuksia perheenyhdistämisen suhteen ja se on kieltänyt turvapaikan sillä perusteella, että hakija saapunut turvallisen maan kautta. Lisäksi integraatiotueksi kutsuttu työttömyysturva on Tanskassa vain 55 prosenttia kansalaisten saamasta työttömyyskorvauksesta.

Tiukat turvapaikkasäädökset sisältävät viestin, jonka Tanskan viranomaiset ja poliitikot lähettävät salakuljettajille ja maahan pyrkijöille. Se näyttäisi olevan: ”ei kannata vaivautua”. Myös poliitikkojen kansalista etua korostava puhetapa vahvistaa viestin perillemenoaa.

Tanskan keinovalikoimaa voisi soveltaa Suomessakin. Kestävä ratkaisu humanitaarisen maahanmuuton suhteen olisi kuitenkin enemmänkin Australian mallia muistuttava järjestelmä.

Suomessa ja joissain Länsi-Euroopan maissa harjoitetusta vapaa-mielisen maahanmuuttopolitiikan mallista poikkeavaa maahanmuuttopolitiikka harjoitetaan valtaosassa maailmaa, katsotaan sitten tilannetta vaikka Japanissa, itäisen Keski-Euroopan maissa tai Arabiemiraateissa. Esimerkiksi Japani kyllä rahoittaa anteliaasti YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n ohjelmia ulkomailla, mutta turvapaikkaa 130 miljoonan asukkaan Japanista hakee vuosittain vain muutama tuhat ihmistä. Myönnettyjen turvapaikkojen määrä on jo useamman vuosikymmenen ajan pysynyt noin 15 turvapaikassa vuotta kohden.

Yhdistyneillä arabiemirikunnilla on omanlaisensa monikulttuurinen malli. Öljy- ja kaasurikkaassa maassa asuu 1,4 miljoonaa arabikansalaista, joita palvelee 7,8 miljoonaa siirtotyöläistä. Ulkomaalaisväestöstä pieni osa on länsimaisia öljy- ja kaasualan huippuosaajia; suurin osa on intialaisia, pakistanilaisia ja bangladeshilaisia palvelualojen työntekijöitä. Dubain metrossa voi kuvitella matkustavansa Delhin joukkoliikenteessä. Oman väestön moninkertaisesti ylittänyt maahanmuutto ei

silti uhkaa maan identiteettiä. Se pysyy islamilaisena arabimaana, koska edes työperäinen maahanmuutto ei ole väylä kansalaisuuteen ja äänioikeuteen.

Baltian maat Viro, Latvia ja Liettua sekä niin sanotut Visegrad-maat Puola, Tšekki, Slovakia ja Unkari ovat Euroopan unionissa esimerkkejä siitä, että myös EU-säännösten puitteissa humanitaarisen maahanmuuton voi pitää hyvin pienenä. Tosin osalla näistä maista on kahnausta komission kanssa juuri maahanmuutosta. Sen lisäksi, että nämä unionin köyhimmät maat eivät taloutensa ja maantieteensä ansiosta ole länteen pyrkivän turvapaikanhakijan kannalta houkuttelevimpia kohteita, maat pitävät myös lainsäädäntönsä avulla vetovoimatekijät minimissään.

Valtaosa maailman pakolaisista on kriisialueiden lähimaissa. Suuria pakolaismääriä vastaanottavat maat, kuten Turkki, Jordania ja Libanon, tarjoavat pakolaisille elämisen mahdollisuudet pakolaisleireillä, mutta maat eivät ota heitä samalla tavalla yhteiskunnan jäseniksi kuten Länsi-Euroopassa tehdään. Nämä pakolaisia paljon vastaanottavat maat ovat ymmärtäneet, että miljoonien pakolaisten ottaminen sosiaaliturvan tai työmarkkinoiden piiriin romuttaisi koko yhteiskunnan.

Kriisialueiden lähialueiden pakolaisleirien tilanteen parantaminen siten, että vastaanottavien yhteiskuntien tilanne otetaan myös huomioon, onkin avainkysymys maailman pakolaisongelman ratkaisemisessa – ei humanitaarisen maahanmuuton lisääminen länsimaihin.

Euroopan unioni ja maahanmuutto

Euroopan unionin peruseriaatteisiin kuuluu ihmisten vapaa liikkuminen jäsenmaista toiseen. Työvoiman vapaa liikkuminen on aiheuttanut ristiriitoja esimerkiksi Britanniassa, jossa aihe oli näyttävästi esillä Brexit-kansanäänestyksen alla käydyssä poliittisessä keskustelussa. Vapaa

liikkuvuus on myös ollut edistämässä humanitaarisen maahanmuuton viime vuosina tapahtunutta kasvua.

Dublinin sopimuksen mukaan ensimmäinen unionin maa, johon turvapaikanhakija tulee, on velvollinen käsittelemään turvapaikkahakemuksen. Johtuen vapaasta liikkumisesta on sopimuksesta kuitenkin tullut tyhjä kirjain, sillä turvapaikanhakijat ovat voineet Euroopan unionin alueelle päästyään vapaasti liikkua haluamaansa kohdemaahan. Vuonna 2015 turvapaikanhakijoiden määrän kasvu pakotti monet unionin jäsenmaat aloittamaan tilapäiset rajatarkastukset muuttoliikkeen kontrolloimiseksi.

Euroopan unioni on pyrkinyt vastaamaan Välimeren yli tulevan humanitaarisen maahanmuuton kasvuun toisaalta kontrolloimalla tulijoiden virtaa ja toisaalta jakamalla turvapaikanhakijoita tasaisemmin eri jäsenmaihin.

Keväällä 2016 Euroopan unioni ja Turkki sopivat Turkista Kreikkaan suuntautuvan turvapaikanhakijoiden virran katkaisemisesta. Euroopan unioni lupasi ottaa Eurooppaan Turkin pakolaisleireiltä yhden syyrialaisen pakolaisen jokaista Kreikkaan pyrkivää tulijaa kohden, joka palautetaan Turkkiin.

Toinen Euroopan unionin toimi turvapaikanhakijakriisin ratkaisemiseksi on ollut niin sanottu taakanjako, jossa turvapaikanhakijoita pyritään jakamaan tasaisesti eri jäsenmaihin. Vuonna 2015 valtaosa jäsenmaista sitoutui osallistumaan 160 000 Kreikassa ja Italiassa olevan turvapaikanhakijan sijoittamisesta taakanjako-mallin mukaisesti. Suomi sitoutui ottamaan sopimuksen mukaan reilut 2000 Kreikasta ja Italiasta siirrettävää turvapaikanhakijaa.

Siinä missä Suomi on ollut Euroopan kuuliaisimpia taakanjaon toimeenpanijoita, ovat maat kuten Unkari, Tšekki, Slovakia ja Puola kieltäytyneet osallistumasta turvapaikanhakijoiden sijoittamiseen maihinsa.

Euroopan unionissa jokaisen maan velvollisuudeksi on nähty humanitaaristen maahanmuuttajien vastaanottaminen. Unionissa on suunniteltu jopa sakkomaksun määräämistä maille, jotka eivät osallistu taakanjakoon. Vuonna 2016 komissiossa esitettiin kaavailuja siitä, että sakkomaksun määräksi tulisi 250 000 euroa jokaista taakanjakomallin mukaan määräytyvää turvapaikanhakijaa kohden, jonka jäsenvaltio kieltäytyy vastaanottamasta.⁵²

Keskiseen Itä-Eurooppaan kuuluvat niin sanotut Visegrad-maat Unkari, Tshekki, Slovakia ja Puola eivät näytä merkkejä siitä, että ne hyväksyisivät Euroopan unionin painostusta turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta. Päinvastoin, Unkari on jopa esittänyt, että Euroopan unionin tulisi osallistua maan rajavalvonnan parantamiseksi rakentamisen raja-aitojen rakentamiseen kustannuksiin.⁵³

Maahanmuuttokysymyksestä näyttää muodostuvan merkittävä Euroopan unionia jakava aihe. Kun Iso-Britannia päätti kesällä 2016 pidetyn kansanäänestyksen jälkeen aloittaa eroprosessin Euroopan unionista, merkittävässä osassa brittien halussa irtaantua Euroopan unionista oli työvoiman vapaaseen liikkuvuuteen sekä muuhun maahanmuuttoon liittyvät kysymykset.

Euroopan unionin pyrkiessä luomaan yhteistä maahanmuuttopolitiikkaa näyttääkin yhä enemmän siltä, että unionin jäsenyys ja jäsenvaltioiden itsenäinen maahanmuuttopolitiikka eivät ole helposti yhteen sovitettavissa.

Humanitaarisesta maahanmuutosta paikan päällä auttamiseen

Kansainvälinen pakolaisjärjestelmä ei tällä hetkellä vastaa tarkoitustaan. Valtaosa maailman pakolaisista on paennut kotimaidensa välittömään läheisyyteen. Eurooppaan heistä ovat suunnanneet vain ne, jotka halu-

avat tätä välitöntä turvaa paremmat elinolot. Lisäksi moni turvapaikanhakijoista on myös henkilöitä, jotka ainoastaan haluavat käyttää turvapaikkajärjestelmää hyväkseen elinolojensa parantamiseen.

Lähes kaikki Suomeen tuleva humanitaarinen maahanmuutto voidaan laskea myös elintasosiirtolaisuudeksi, sillä tulijoilla on ollut valittavanaan matkan varrella lukuisia turvallisia maita, joista he olisivat voineet hakea turvapaikkaa. Vuonna 2015 mediassa esitettiin turvapaikanhakijoiden joutuvan henkensä edestä lähtemään vaaralliselle matkalle Välimeren yli. Todellisuudessa valtaosa Eurooppaan pyrkijöistä astui veneeseen suomalaistenkin suosimista Turkin rantalomakohteista.

Suomalaisten viranomaisen on vaikeaa selvittää, mitkä ovat todelliset olosuhteet turvapaikanhakijan lähtömaassa. Jos hakija esimerkiksi kertoo joutuneensa uskonnollisten fanaatikkojen tai hallituksen vainon kohteeksi, niin viranomaisilla on vaikea tehtävä määritellä pitävästi väitteen todenperäisyys.

Turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä kuvaa hyvin se, että tuhannet Irakista tulleista turvapaikanhakijoista ovat palanneet vapaaehtoisesti takaisin, kun olot Suomessa eivät ole vastanneet odotettua. Myös moni Suomesta turvapaikan saanut pakolainen lomailee kotimaassaan, vaikka on alkujaan lähtenyt kyseisestä maasta pakoon, koska hänen ei ole väitetysti turvallista asua siellä.

Siinä missä länsimaat ovat suurten taloudellisten ja sosiaalisten ongelmien edessä kasvavien tulijavirtojen alla, elää valtaosa maailman pakolaisista edelleen kriisialueiden lähialueilla vaatimattomissa oloissa.

Jos humanitaarinen suojelu halutaan järjestää tehokkaasti ja tasapuolisesti, ei mikään edellytä, että suojelun tulisi tapahtua Euroopassa. Auttaminen voitaisiinkin järjestää parhaiten siten, että eurooppalaiset valtiot maksaisivat siitä, että turvapaikka järjestyy kriisialueita lähellä olevilla leireillä. Euroopan unioni on jo tehnyt Turkin kanssa sopimuksen Kreikkaan pyrkivien turvapaikanhakijoiden palauttamisesta Turkin

leireille ja samanlaista käytäntöä voitaisiin laajentaa.

Siirtymällä humanitaarisesta maahanmuutosta lähialueilla tapahtuvaan humanitaariseen apuun, saataisiin estettyä maahanmuuton eurooppalaisille yhteiskunnille aiheuttamat yhteiskunnalliset ongelmat ja apu olisi paikanpäällä moninkertaisesti tehokkaampaa. Tällöin ei myöskään tarvitsisi pohtia sitä, kuka on oikea pakolainen ja kuka ei.

Auttaminen leireillä sekä konfliktien ja kurjuuden lähtöalueilla on valtavan paljon tehokkaampaa apua kuin pakolaisten vastaanottaminen. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen ilmoitti maaliskuussa 2017, että Suomi tukee 60:llä miljoonalla eurolla Afrikan Sarven ja Lähi-idän nälänhädästä ja humanitaarisista kriiseistä kärsiviä alu-

eita. Mykkäsen arvion mukaan tällä summalla pystyttäisiin auttamaan kevään aikana jopa 200 000 kriisialueilla elävää ihmistä.⁵⁴

Jordanian pakolaisleireillä yksi pakolainen maksaa vuodessa noin 2500 euroa.⁵⁵ Lukua on hyvä verrata humanitaaristen maahanmuuttajien negatiiviseen julkisen talouden vaikutukseen, jota käsitellään kirjan alkupuolella. Työikäinen Lähi-idän, Pohjois-Afrikan ja Keski-Aasian alueelta tuleva muuttaja maksaa suomalaiselle yhteiskunnassa vuodessa nettona noin 10 000 euroa. Jotkut humanitaariset muuttajaryhmät tulevat Suomen julkiselle taloudelle vielä tätäkin kalliimmiksi.

Muun muassa brittiläiset kehitysmaatutkijat Alexander Betts ja Paul Collier ovat esittäneet koko kansainvälisen pakolaisjärjestelmän

Maahanmuutto ruokkii lisää maahanmuuttoa

Yksi merkittävimmistä maahanmuuton teoreetikoista on kehityspolitiikan asiantuntija, Oxfordin yliopiston taloustieteen professori Paul Collier, joka on kirjoittanut teoksen Exodus: How Migration is Changing Our World.

Hänen maahanmuuttoa ja kotoutumista koskeva terminologiansa poikkeaa hieman totutusta.

Collierin keskeinen käsite on *diaspora*. Sillä hän tarkoittaa tietyn etnisen ryhmän muodostamaa yhteisöä jossakin maassa.

Toinen tärkeä käsite on *absorptio*, jolla Collier tarkoittaa suurin piirtein samaa kuin perinteisesti assimilaatiolla on tarkoitettu. Kun maahanmuuttaja on absorboitunut, eli "imeytynyt" valtakulttuuriin, hän ei enää kuulu diasporaan.

Esimerkiksi Ruotsissa syyrialaistaustaiset maahanmuuttajat muodostavat diasporayhteisön, joka houkuttelevat maahan lisää syyrialaisia maahanmuuttajia. Diaspora houkuttelee uusia maahanmuuttajia, koska on helpompaa tulla maahan, jossa jo on omaa etnistä ryhmää edustavia ihmisiä tukena, ehkä sukulaisiakin.

Diaspora supistuu, kun siihen kuuluva maahanmuuttaja absorboituu val-

takulttuuriin. Syyrialaistaustainen henkilö, joka ei puhu arabiaa, ei ole muslimi eikä koe kuuluvansa syyrialaisyhteisöön, ei kuulu diasporaan.

Maahanmuuton dynamiikassa kaikkein kiinnostavinta on se, miten diasporan kasvu vaikuttaa muihin tekijöihin. Mitä suurempi diaspora, sitä enemmän se houkuttelee lisää maahanmuuttajia samasta etnisestä ryhmästä. Toisaalta suuri diaspora hidastaa absorptiota. Isompaan yhteisöön on helpompaa jäädä eristyksiin kuin pieneen, joka väistämättä on yhteydessä valta-
väestöön.

Lopputuloksena on se, että nopeasti kasvava diaspora ruokkii voimakkaasti omaa kasvuaan.

Muuttoliikkeen perimmäinen liikuttaja on Collierin mukaan elintasoero rikkaiden ja köyhien maiden välillä - eivät sotilaalliset kriisit tai hallinnot, jotka vainoavat yksittäisiä toisinajattelijoita.

Kaikkein köyhimmät eivät kuitenkaan pääse lähtemään kurjista oloista Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tavoittelemaan turvapaikkaa Euroopasta. Siksi mahdollisesti edessä oleva Afrikan nopeaan taloudellinen kasvu ei tulevina vuosikymmeninä vähennä maahanmuuttopainetta vaan lisää sitä, kun yhä useammalla on mahdollisuus maksaa matkasta yli Saharan ja Välimeren.

muuttamista siten, että auttaminen tapahtuisi siellä, missä valtaosa pakolaisista jo on, eli kriisialueiden lähialueille.

Helsingin Sanomien haastattelussa keväällä 2015, eli pakolaiskriisin aattona, Paul Collier piti EU:n toimintaa moraalittomana.⁵⁶ Collierin mielestä Välimeren ylittävien ihmisten pelastamiseksi oli tehtävä kaikki mahdollinen, mutta sen jälkeen heidät tulee lähettää takaisin pakolaisleireille.

Pakolaisleirien olosuhteita olisi Collierin mukaan helppo parantaa. Leireillä tulisi olla riittävästi opettajia, jotka voisivat huolehtia leirin lapsien kouluttamisesta. Leireille voisi keskittää kevyttä teollisuutta, joka työllistäisi pakolaisia länsimaisissa yrityksissä, jotka voisivat viedä tuotteita tullivapaasti EU:n alueelle.

Collier ja Alexander Betts ovat luoneet suuntaviivoja pakolaissysteemin kehittämisestä teoksessaan *Refuge – Transforming a Broken Refugee System*. Tutkijoiden mukaan pakolaissysteemin tarkoituksena tulisi olla tehokas ja tasapuolinen auttaminen lähellä kriisialueita ja pakolaisleireistä tulisi heidän mukaansa kehittää kaupunkeja, joissa pakolaisilla on mahdollisuus työn tekoon, opiskeluun ja inhimilliseen elämään.

TIIVISTELMÄ

- Humanitaarisen maahanmuuton vähentämiseen on olemassa monenlaisia keinoja turvapaikan myöntämisen kriteerien kiristämisestä ja sosiaalietujen vähentämisestä aina turvapaikkapolitiikan ulkoistamisesta Australian-mallin mukaisesti.
- Euroopan unionin vapaa liikkuvuus on lisännyt merkittävästi tulijavirtoja Eurooppaan. Unionin taakanjako ei vähennä tulijavirtoja ja uhkaa viedä jäsenvaltioiden kontrollin omasta maahanmuuttopolitiikastaan. EU:n ja Turkin sopimus Kreikkaan pyrkivien turvapaikanhakijoiden palauttamisesta toimii taas hyvänä ennakkotapauksena siitä miten tulijavirtoja voidaan tehokkaasti pysäyttää.
- Humanitaarinen maahanmuutto ei ole tehokas ja tasapuolinen tapa auttaa maailman hätää kärsiviä. Eurooppaan tulijat eivät yleensä ole kaikista uhanalaisimmassa asemassa olevia ihmisiä. Samalla rahalla, mitä yksi humanitaarinen muuttaja maksaa suomalaiselle yhteiskunnalle, autettaisiin moninkertaista määrää ihmisiä esimerkiksi Lähi-idän pakolaisleireillä.
- Humanitaarisen maahanmuuton sijaan länsimaiden tulisi keskittyä tukemaan pakolaisia lähellä kriisialueita. Pakolaisleireistä tulisi kansainvälisellä yhteistyöllä luoda paikkoja, joissa ihmisillä on hyvä elää, opiskella ja tehdä työtä.

Integraatiopolitiikan vaihtoehdot

- *Kuinka paljon yhteiskunnan toimilla voidaan oikeasti vaikuttaa maahanmuuton aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin?*
- *Onko positiivisessa syrjinnässä mitään positiivista?*
 - *Missä integraation kanssa epäonnistuneen maahanmuuttajan olisi parasta asua?*

Humanitaarisen maahanmuuton ongelmat ovat monella tapaa näkyvillä yhteiskunnassa. Ongelmiin on Suomessa pyritty vastaamaan lähinnä tehostamaan maahanmuuttajien ”kotouttamista”. Kotoutumisen mittarina käytetään Suomessa useimmiten työllistymistä. Lisäksi suomen kielen osaaminen nähdään tärkeänä merkinä maahanmuuttajan kotoutumisesta.

Suomessa harjoitetaan maahanmuuttajien integraation suhteen monikulttuurista politiikkaa. Tämä tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajien sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan nähdään tukevan oman kulttuurin ja kielen harjoittamisen tukeminen. Yhteiskunta tukeekin monin tavoin maahanmuuttajien järjestäytymistä omina ryhminään, kuten järjestämällä maahanmuuttajille omia kantaväestöstä eriytettyjä kunnallisia palveluita, opettamalla kouluissa maahanmuuttajien omaa äidinkieltä ja tarjoamalla uskonnonopetusta myös vähemmistöuskonnoissa.

Monien maahanmuuttajaryhmien työllistymistä pyritään yhteiskunnan toimesta helpottamaan erilaisin ”positiivisen syrjinnän” muodoin. Tämä voi käytännössä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että maahanmuuttajataustaisia ihmisiä suositaan työnhaussa ja maahanmuuttajille järjestetään ainoastaan heille suunnattuja työharjoittelupaikkoja ja työpaikkoja.

Kokemukset vieraista kulttuureista tulevien suurten maahanmuut-

tajaryhmien kotouttamisesta eivät ole olleet kuitenkaan kovinkaan rohkaisevia. Voidaankin nähdä, että maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin tukeminen toimii lähinnä vetovoimatekijänä maahanmuuttolle ja se enneminkin vahvistaa näiden suomalaisesta yhteiskunnasta irrallista ryhmäidentiteettiä kuin rohkaisee näitä integroitumaan valtavirtayhteiskuntaan. Bruegel-ajatuspajan alkuvuodesta 2017 julkaissut tutkimus vahvistaa tätä käsitystä, sillä monia Euroopan maita käsittävän tutkimuksen mukaan maahanmuuttajan vahva oman kulttuurin identiteetti korreloi negatiivisesti maahanmuuttajien työmarkkinoille integroitumisen kanssa.⁵⁷

Positiivisen syrjinnän voidaan myös nähdä olevan samanlainen vetovoimatekijä ei-toivotulle maahanmuutolle. Tämän lisäksi käytäntö syrjii suomalaisia työnhakijoita ja voi johtaa tilanteisiin, jossa vähemmän pätevä maahanmuuttaja palkataan tehtävään ohi pätevemmän hakijan.

Myös maahanmuuttajien oman kulttuurin ja kielen harjoittamisen tukeminen julkisista varoista on kuitenkin vetovoimatekijä, joka lähinnä vaikuttaa negatiivisesti monissa ryhmissä jo muutenkin haasteelliseksi osoittautuneeseen kotoutumiseen.

Siinä missä maahanmuuttopolitiikan suure linjat päätetään valtion tasolla, ovat monet integraatiopolitiikkaan tehtävät ratkaisut kunnallistasolla päätettäviä asioita. Kaupungit ja kunnat voivat siis pitkälti itse päättää, minkälaista politiikkaa maahanmuuttajille tarjottavien erityispalveluiden suhteen harjoitetaan – tai tarjotaanko niitä ollenkaan.

Multikulturalismi vai assimilaatio?

Suomalaisessa maahanmuuttokeskustelussa on tyypillistä, että maahanmuuton ongelmat sopii tunnustaa vain, jos seuraavassa lauseessa korostaa hyvän kotouttamisen eli integraation merkitystä.

Kotouttaminen on käsitteenä epäselvä. Joku saattaa sanoa, että monikulttuurisuus on rikkaus, kunhan vain kotouttamisesta (integraatiosta) huolehditaan. Toinen on huolissaan maahanmuuttajien eristäytymisestä omiin kulttuuripiireihinsä, ja vaatii politiikkaa, joka auttaa heitä kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tutkija Pasi Saukkonen kuvaa kirjassaan *Erilaisuuksien Suomi* eurooppalaisia integraatiopolitiikan vaihtoehtoja. Ääripäinä ovat ranskalainen assimilaatiopolitiikka ja sen vastakohtana multikulturalismi.

Assimilaatiossa tavoitteena on Ranskassa ollut maahanmuuttajien sulauttaminen tasavaltaisiin arvoihin. Ranska ei ole ikään kuin tunnustanut etnisten tai kulttuuristen vähemmistöjen olemassaoloa. Vaahtimuksen vastapainoksi Ranskan kansalaisuus on ollut melko helposti saatavissa. Saukkosen mukaan järjestelmää puolustetaan sillä, että todellisen tasa-arvon toteutuminen vaatii sen, että kukaan ei voi olla vähemmistössä.

Monikulttuurisaatteessa eli multikulturalismissa taas yhteiskunnan jakautuminen erilaisiin etnisiin ja kulttuurisiin yhteisöihin hyväksytään, ja kulttuuriltaan erilaisten yhteisöjen säilymistä pidetään hyvänä asiana. Julkisella vallalla katsotaan jopa olevan velvollisuus edistää monimuotoisuuden ylläpitämistä.

Saukkosen mukaan multikulturalismia harjoitettiin varsinkin Ruotsissa, Britanniassa ja Alankomaissa 1980-1990-luvuilla.

Kolmas integraatiopoliittinen malli on saksalainen. Siinä maahanmuuttaja, menneinä vuosikymmeninä tyyppillisesti turkkilainen ”vierastyöläinen”, hyväksyttiin nopeasti saksalaisen hyvinvointivaltion jäseneksi niin, että heidän taloudelliset ja sosiaaliset oikeutensa olivat lähellä kantaväestön vastaavia oikeuksia, mutta kansalaisuuden saaminen oli rajattu käytännössä vain syntyperäisille saksalaisille. Saksassa ajateltiin, että vierastyöläiset suhdanteiden vaihtuessa palaisivat kotimaahansa, ja heidän tasa-arvoinen kohtelu sosiaalivaltiossa taattaisiin siihen asti.

Suomi avautui laajamittaiselle maahanmuutolle oikeastaan vasta 1990-luvulla. Vuosikymmenen lopussa säädettyssä kotoutumislaissa kotoutumisen määritelmä vastasi Saukkosen mukaan miltei sanatarkasti Hollannin multikulturalistisen kauden toimintaohjetta, jossa tavoitteena oli oman identiteetin säilyttäminen.

Lopputulokset kaikissa Euroopan maissa ovat erilaisista kotouttamisstrategioista huolimatta samanlaiset. Humanitaariset maahanmuuttajat päätyvät asumaan omiin lähiöihinsä, heidän osallistumisensa työmarkkinoille on vaatimatonta ja painottuu matalapalkka-aloille, ja varsinkin islamilaisista maista tulevat muuttajat pitävät kiinni omista käsityksistään esimerkiksi naisen asemasta.

Yhdysvalloissa eri etnisten ryhmien välisiä suhteita on pyritty parantamaan jo viidenkymmenen vuoden ajan tietoisilla pyrkimyksillä purkaa asuinalueiden segregaatio, poliittisen korrektiuden edistämällä ja vähemmistöryhmien positiivisella erityiskohtelulla. Laajamittaiset toimet eivät kuitenkaan ole ratkaisseet ongelmia. Etnisten ryhmien väliset suhteet ovat edelleen huonot ja rotumellakat ovat edelleen arkipäivää Yhdysvalloissa.

Palumuuton edistäminen on vaihtoehtotuloksettomalle integraatiolle

Toinen näkökulma maahanmuuttajien oman kulttuurin ja äidinkielen ylläpidon tukemiseen on se, että tämä mahdollistaa helpommin humanitaaristen muuttajien palumuuton. Esimerkiksi iranilais-taustainen toimittaja Alexis Kouros on esittänyt integroinnista luopumista ja siirtymistä tarjoamaan humanitaarisille maahanmuuttajille palumuuttokoulutusta.⁵⁸

Huonosti yhteiskuntaan sopeutuvien maahanmuuttajien integraatiotoimien sijaan voisi sekä valtiollisella että kunnallisella tasolla

olla hyödyllisempää edistää heikosti integroituvien maahanmuuttajien paluumuuttoa takaisin kotimaihinsa, missä heidän oletettavasti olisi helpompi löytää paikkansa yhteiskunnasta.

Maahanmuuttajien integroimiseksi yhteiskuntaan toimivin ratkaisu olisikin se, että valtion maahanmuuttopolitiikan lähtökohtana olisi antaa Suomeen muuttaa vain sellaisia ihmisiä, joiden integroimiseen ei yhteiskunnan oletettavasti tarvitse tehdä merkittäviä ponnistuksia.

TIIVISTELMÄ

- Yhteiskunnalla on hyvin rajalliset mahdollisuudet estää maahanmuuton taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia, mikäli maahanmuuttoa ei kontrolloida riittävästi – valikoiva maahanmuuttopolitiikka on paras tapa taata tulijoiden integroituminen.
- Maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin harjoittamisen tukeminen edistää ryhmien eriytymistä yhteiskunnasta ja toimii maahanmuuton vetovoimakkijänä.
- ”Positiivinen syrjintä” suosii maahanmuuttajia kantaväestön kustannuksella.
- Paras vaihtoehto integraation kanssa epäonnistuneiden maahanmuuttajien suhteen on paluumuuton edistäminen.

Maahanmuuttokeskustelun ongelmat

- *Miksi maahanmuuttopolitiikka ei ole niin kireää kuin sen tutkimustiedon valossa luulisi olevan?*
- *Mitä suomalaiset ajattelevat maahanmuutosta?*
 - *Onko toimittajien keskuudessa enemmän vihreitä vai perussuomalaisia?*
 - *Mistä vihapuheessa on kysymys?*

Sekä tutkimustieto että muiden maiden kokemukset osoittavat, millaisia yhteiskunnallisia ongelmia laajamittaiseen maahanmuuttoon liittyy. Maahanmuutosta käytävä yhteiskunnallinen keskustelu on kuitenkin mediassa varsin yksipuolista, johtuen suurelta osin siitä, että kriittiset näkemykset maahanmuutosta eivät saa mediassa riittävästi näkyvyyttä.

Internetin puolella keskustelu on kuitenkin ollut vapaata. Varsinkin sosiaalisessa mediassa keskustelu on ollut välillä hyvinkin polarisoitunutta. Toisaalta kaikkea maahanmuutosta käyttävää kriittistä keskustelua on viime vuosina pyritty leimaamaan ”ääripuheeksi” ja keskustelua on pyritty hillitsemään erilaisilla ”vihapuheen” vastaisilla kampanjoilla.

Seuraavassa pohditaan syitä siihen, miksi maahanmuutosta käytävä keskustelu on niin vaikeata sekä keinoja siihen, miten keskustelussa saataisiin eri näkökulmat esiin ja miten päätöksenteko saataisiin perustumaan enemmän tutkimustietoon ja kansan mielipiteisiin.

Miksi maahanmuutosta keskusteleminen on niin vaikeaa?

Keskustelua maahanmuuttopolitiikasta on 1990-luvulta asti vaikeuttanut se, että sitä ei ole pidetty normaalina politiikan osa-alueena, josta voisi olla samaan tapaan eri mieltä kuin vaikkapa sosiaalipolitiikasta tai verotuksesta.

Maahanmuutto ja monikulttuuristuminen on mystifioitu jonkinlaiseksi vääjäämättömäksi luonnonvoimaksi, jonka politisoiminen olisi taistelua tuulimyllyjä vastaan. Tai sitten ihmisoikeuksien ja kansainvälisten sopimusten on katsottu rajaavan maahanmuuttopolitiikan liikkumavaran niin kapeaksi, ettei koko kysymykseen tarvitse vaaleilla valitujen edustajien kantaa ottaakaan: virkamiehet kykenevät ratkaisemaan turvapaikanhakijoiden oikeudet toteuttavien mekanismien toimeenpanon ominkin päin.

Syksyn 2015 pakolaiskriisin jälkeen tällainen usko globalismiin ja sivilisaatioiden sekoittumiseen on kyseenalaistunut. Vielä kymmenen vuotta sitten ne, jotka halusivat nähdä Euroopan Unionin hajoavan, tuskin uskoivat siihen itsekään. Nyt Britannian ero unionista, eli Brexit, on päätetty kansanäänestyksessä. Historian heiluri on käynyt ääripäänsään, ja nyt näyttääkin vääjäämättömältä, että kehitys kulkee uudestaan kohti kansallisvaltioita ja rajoitettua maahanmuuttoa.

Toinen maahanmuuttopolitiikasta käytävää keskustelua vaikeuttava tekijä on käsitteiden epätasällisyys. Ei voi välttyä vaikutelmalta, että tähän terminologiseen epäselvyyteen joskus pyritään tarkoituksella: näin maahanmuuttopolitiikkaa koskeva kritiikki voidaan orwellilaisesti leimata joksikin, mitä se ei ole. Monet käsitteet esiintyvät vastakohtaparireina. Vapaan liikkuvuuden kannattajat ja vastustajat vain näkevät nämä vastakohtaparit eri tavoin.

Esimerkiksi monikulttuurisuuden kannattajat näkevät monikult-

tuurisuuden moniarvoisuuden ilmenemismuotona, ja sen vastakohtana he pitävät etnisiä konflikteja.

Monikulttuurisuuden vastustajat taas pitävät monikulttuurisuutta moniarvoisen yhteiskunnan uhkana, ja heille monikulttuurisuuden vastakohta on etnisiltä konflikteilta rauhoitettu yhtenäiskulttuuri. Tällä monokulttuurilla voi kuitenkin olla rauhanomaiset, molemminpuoliseti hyödylliset kauppasuhteet toisiin kulttuureihin.

Vastaavia sekaannuksia aiheuttavat esimerkiksi käsitteiden kotouttaminen, nationalismi tai rasismi erilaiset tulkinnat.

Kolmas keskustelun ongelma on hyväksyttävien ratkaisuvaihtoehtojen rajaaminen niin sanottuun mielipidekäytävään. Ruotsalaisessa journalismissa syntynyt käsite viittaa niihin poliittisiin toimiin, joita voi esittää tulematta leimatuksi äärimielipiteiden esittäjäksi. Käytävän sisälle mahtuu näennäinen mielipidekirjo. Vaikuttaa kuin maahanmuutosta voisi keskustella moniäänisesti, kun sen sekä hyvistä että huonoista puolista voi puhua.

Käytävän seinä tulee vastaan silloin, kun maahanmuuton haittoja ehdotetaan ehkäistäväksi ennalta maahanmuuttoa rajoittamalla. Hyväksyttävä tapa keskustella ongelmista rajautuu niihin haasteisiin, joihin voidaan esittää ratkaisuehdotus, joka perustuu kotouttamisresurssien kasvattamiseen.

Neljäs rationaalista maahanmuuttopoliittista keskustelua vaikeuttava tekijä on perinteisen median arvoliberaali vinouma. Media on monissa länsimaissa ollut jo pitkään poliittisesti vasemmalle kallellaan. Tämä asia näkyy kyselytutkimuksissa. Yhdysvalloissa toimittajien valtaosa kannattaa demokraatteja, Saksassa ja Ruotsissa vihreät ovat taas huimasti yliedustettuina. Suomessa journalistien arvoliberaalius koostuu kokoomusmielisistä päällikkötoimittajista ja vasemmistovihreistä rivitoimittajista.⁵⁹ Tulevaisuudessa punavihreys todennäköisesti vain korostuu. Esimerkiksi Tampereen yliopiston journalistiikan opiskelijoista 75 prosenttia kannattaa vasemmistoliittoa tai vihreitä.⁶⁰

Toimittajan arvomaailma ei voi olla näkymättä uutisoinnissa vaikka toimittaja pyrkisikin objektiivisuuteen. Tämä on johtanut siihen, että media on polarisoitunut muun yhteiskunnan mukana yhtäältä perinteiseen ja toisaalta vaihtoehtoiseen sekä sosiaaliseen mediaan. Kumpikaan blokki ei luota vastapuoleen eikä kuilun yli pysty käymään asiallista keskustelua.

Viides keskustelun este on sananvapauden rajoittaminen sekä virallisin että epävirallisin keinoin. Viralliset ja epäviralliset keinot toimivat yhdessä. Rikoslain nimikkeet kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja uskonrauhan rikkominen eivät sinällään ole merkittäviä pelotteita. Oikeuskäytäntö on kyllä osoittanut, että melkein mikä tahansa viatonkin lausuma voi täyttää tuomioistuimen mukaan näiden rikosten tunnusmerkistön, mutta joidenkin päiväsakkojen suuruiset rangaistukset eivät sinällään ole kuin eräänlaisia hallinnollisia maksuja keskusteluun osallistumisesta.

Toimittajien puoluekannatus Ruotsissa

	Toimittajat	Koko väestö	Erotus
Vasemmistopuolue (Vänsterpartiet)	15	5	+10
Sosiaalidemokraatit (Socialdemokraterna)	14	28	-14
Ympäristöpuolue (Miljöpartiet)	41	12	+29
Keskustapuolue (Centerpartiet)	4	5	-1
Kansanpuolue (Folkpartiet)	7	7	0
Maltillinen kokoomus (Moderaterna)	14	34	-20
Kristillidemokraatit (Kristdemokraterna)	2	3	-1
Ruotsidemokraatit (Sverigedemokraterna)	1	3	-2
Feministinen aloite (Feministic initiativ)	1	-	+1
Muut	2	1	+1

Lähde: Asp 2014

Todellisen ennalta ehkäisevän tehon nämä rikosnimikkeet saavat vasta siitä, että näihin ”viharikoksiin” syyllistyneet voidaan ikään kuin virallisesti leimata rasisteiksi. Syyllistymisestä tällaiseen rikokseen, josta saatu rangaistus vastaa tavanomaista ylinopeudesta ilman liikenteen vaarantamista saatua sakkoo, on vakavia seuraamuksia niin poliitikon kuin kenen tahansa muunkin urakehitykselle.

Mitä eurooppalaiset ja suomalaiset ajattelevat maahanmuutosta?

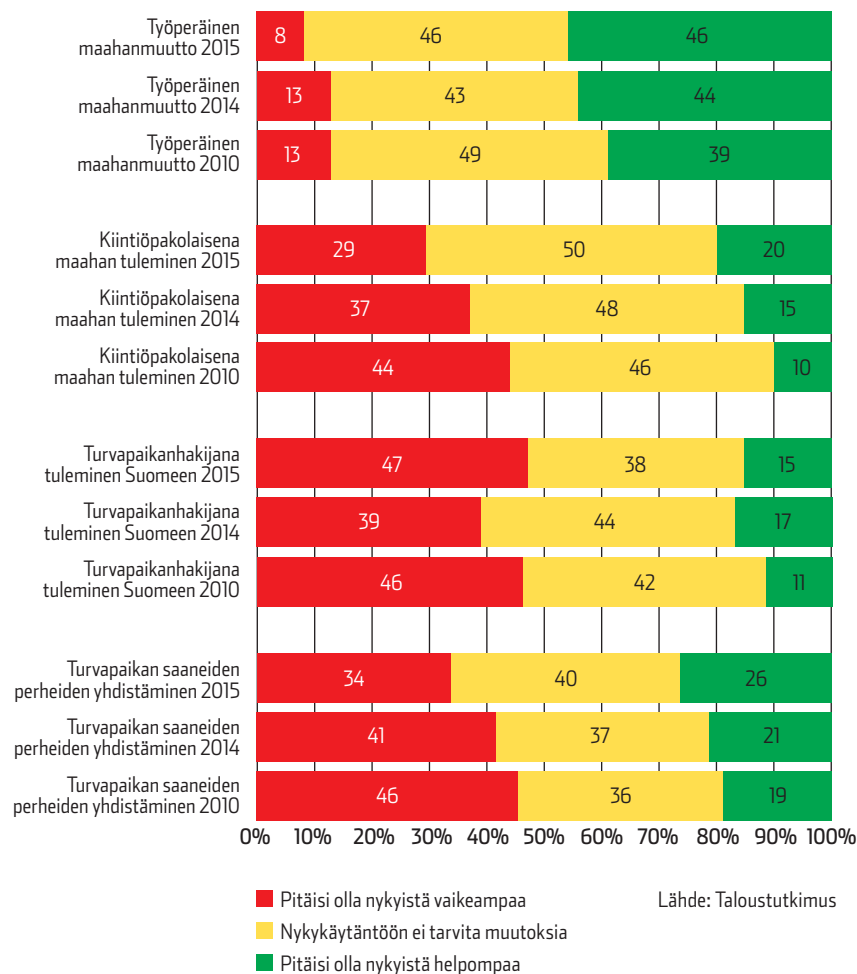
Maahanmuuttopolitiikasta käyty keskustelu on ollut vuosia hyvin mustavalkoista. Media on antanut ymmärtää, että vaihtoehtona toteutetulle maahanmuuttopolitiikalle olisi vain Suomen eristäytyminen ja paluu sellaiseen maahanmuuton yleisesti torjuvaan suuntaukseen, joka vallitsi vielä kylmän sodan aikana.

Suomessa ei kuitenkaan ole yleisesti maahanmuuttajavastaisia asenneilmapiiriä. Taloustutkimuksen vuonna 2015 tekemän kyselytutkimuksen mukaan työpaikan perässä Suomeen muuttamista haluaisi vaikeuttaa vain 8 prosenttia suomalaisista ja sitä helpottaisi 46 prosenttia vastaajista.

Humanitaarisen maahanmuuton osalta suomalaisten näkemykset ovat huomattavasti kriittisempiä. Kiintiöpakolaisten tuloa vaikeuttaisi 29 prosenttia vastaajista ja helpottaisi 20 prosenttia. Puolet vastaajista näki, että nykykäytäntö ei vaadi muutoksia. Turvapaikanhakijana maahan tulemistä vaikeuttaisi taas lähes joka toinen ja helpottaisi ainoastaan vain 15 prosenttia vastaajista. Perheenyhdistämistä vaikeuttaisi noin kolmannes vastaajista.⁶¹

Suomalaisten asenteet työperäiseen maahanmuuttoon ovatkin varsin ennakkoluulottomat, siitä huolimatta, että työperäinenkin maahanmuutto ei ole kaikissa tapauksissa Suomen taloudelle edullista.

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten omaa mielipidettäsi maahanmuuttopolitiikan eri osista?

Vuonna 2016 e2-ajatuspajan julkaiseman tutkimuksen mukaan reilusti yli puolet suomalaisista (59 %) näki maahanmuuton uhkaavan turvallisuutta ja heidän mielestään valtion tulisi kiinnittää maahanmuuttajien sijaan enemmän huomiota syntyperäisten suomalaisten toimeentulosta huolehtimiseen. Reilu 40 prosenttia (43 %) vastaajista oli sitä mieltä, että suomalaista kulttuuria tulee puolustaa muualta tulevilta vaikutteilta ja noin neljännes (26 %) näki maahanmuuttajien integrointiin laitettujen resurssien menevän hukkaan.⁶²

Helsingin Sanomien loppuvuodesta 2017 tekemän kyselyn mukaan 41 prosenttia suomalaisista ei haluaisi enempää maahanmuuttajia Suomeen. Kysymykseen ”Pitäisikö Suomeen ottaa lisää maahanmuuttajia?” vastasi myönteisesti taas 47 prosenttia vastaajista. Kyselyssä kaikki maahanmuutto niputettiin yhteen ja vaihtoehtoina olivat joko maahanmuuton jatkaminen tai täysi lopettaminen. Ottaen huomioon polaarinen kysymyksenasettelu, kertoo kriittisten vastaajien suuri osuus siis paljon suomalaisten tyytymättömyydestä vallitsevaa maahanmuuttopolitiikkaa kohtaan.⁶³

Turvapaikanhakijoiden määrään Suomessa voi vaikuttaa sekä vetovoimatekijöihin että itse turvapaikkapolitiikkaan puuttumalla. Vetovoimatekijöillä tarkoitetaan esimerkiksi turvapaikanhakuprosessin aikaisen sosiaaliturvan tasoa sekä etuuksia, joita turvapaikan tai muun oleskeluluvan saanut voi hakea.

Taloustutkimuksen vuonna 2014 julkaiseman tutkimuksen mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta piti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden saamia sosiaalietuuksia liian hyvinä. Lisäksi lähes 90 prosenttia suomalaisista olisi valmis karkottamaan rikoksiin syyllistyneet ulkomaalaiset nykyistä helpommin.⁶⁴

Humanitaariseen maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen suhtautuu Suomessa myönteisesti lähinnä poliittinen eliitti sekä valtamedia. Suurin osa suomalaisista suhtautuu työperäiseen maahanmuuttoon

suhteellisen myönteisesti ja humanitaariseen maahanmuuttoon varsin kielteisesti. Joidenkin puolueiden kannattajat ovat huomattavasti maahanmuuttokriittisempiä kuin näiden puolueiden johto. Ristiriita on suuri Sdp:ssä ja keskustassa ja erityisen räikeä kokoomuksessa.⁶⁵

Ristiriita eliitin ja kentän välillä on räikeä myös poliisiorganisaatiossa. Maaliskuussa 2016 Lännen Median poliiseille teettämän laajan kyselyn mukaan turvapaikanhakijatilanne oli vastaajien mukaan vähintään melko suuri uhka Suomen ja suomalaisten turvallisuudelle. Erityisen suurena uhkana turvapaikanhakijoita pitivät 30-39-vuotiaat poliisit, joista jopa 86 prosenttia piti turvapaikanhakijatilannetta erittäin tai melko suurena uhkana.⁶⁶

Suomi ei ole yksin. Alkuvuodesta 2017 brittiläisen tutkimuslaitoksen Chatham Housen julkaiseman, kymmenen Eu-maata kattaneen kyselytutkimuksen mukaan valtaosa eurooppalaisista haluaa pysäyttää kokonaan maahanmuuton muslimimaista. Väitteeseen ”kaikki maahanmuutto muslimienemmistöisistä maista tulisi lopettaa” vastasi myöntävästi 55 prosenttia ja vain 20 prosenttia kannatti maahanmuuton jatkamista millään tasolla. Neljännes ei osannut vastata.

Muslimimaahanmuuton kieltoa kannattivat eniten puolalaiset (71 prosenttia) ja itävaltalaiset (65 prosenttia). Myönteisimmin muslimeihin suhtautuivat espanjalaiset, joista 41 prosenttia halusi lopettaa kaiken maahanmuuton islamilaisista maista ja 32 prosenttia oli valmiita jatkamaan sitä jossain määrin. Muut tutkitut maat olivat Belgia, Saksa, Kreikka, Ranska, Italia, Unkari ja Britannia.⁶⁷

Vuoden 2016 nuorisobarometrin mukaan yhä useampi nuori tuomitsee rasismia ja yhä useammalla nuorella on ulkomaalaistaustaisia ystäviä. Kyselyvuosien 2005 ja 2016 välillä ulkomaalaistaustaisten määrä 15-29-vuotiaiden ikäryhmässä noin kaksinkertaistui. Nuorisobarometrin seurannassa suhtautuminen maahanmuuttajiin vaikuttaa entistä mutkattomammalta ja monikulttuurisuus arkipäiväistyneen.⁶⁸

Siinä missä nuorten näkemykset maahanmuuttajista ovat keskimäärin aiempaa myönteisempiä ja suoranaisten rasistiset ajatukset harvinaisempia, entistä harvempi kuitenkin haluaisi nuorisobarometrin mukaan Suomeen nykyistä enempää ulkomaalaisia.

Samoin niiden osuus, joiden mielestä ulkomaalaiset ovat monipuolistaneet suomalaista kulttuuria tai joista olisi hyvä, että suomalaisnuoret liikkuisivat enemmän ulkomailla, on vähenemään päin, barometrista kirjoitetussa raportissa kerrotaan.

Trendit suhteessa ulkomaalaistaustaisiin ja maahanmuuttopolitiikkaan ovat siis osin vastakkaisia, mikä korostaa entisestään tarvetta tehdä selvä ero maahanmuuttajiin ihmisinä ja Suomen maahanmuuttopolitiikan linjoihin liittyvien näkemysten välille.

Nämä asenteet liittyvät kyllä toisiinsa voimakkaastikin, mutta on silti hyvä huomata, että nuorisobarometrissa todetaan, ettei kritiikki maahanmuuttopolitiikkaa kohtaan välttämättä kerro asenteesta maahanmuuttajia kohtaan.

Rasismi ja maahanmuutto

Maahanmuuttokriittisyys on usein leimattu rasismiksi. Äärioikeisto- tai rasismileima on tehokas retorinen ase ainakin niin kauan kuin se on uskottava. Mutta mitä oikeastaan tarkoitetaan, kun maahanmuuttokysymysten yhteydessä puhutaan rasismista?

Ensimmäinen tulkintavaihtoehto on, että maahanmuuttokriittisyyden nähdään heijastavan rasistisia asenteita. Edellä viitattu nuorisobarometri kuitenkin osoittaa, että ainakin suomalaisen nuorison arvo maailma on kehittynyt samanaikaisesti sekä rasismien entistä jyrkemmin tuomitsemaan että maahanmuuttokriittisempään suuntaan.

Kuten aiemmin on todettu, rasismi on hyvin ongelmallinen termi. Eri etnisten ryhmien joukkopsykologiaan kuuluu vahvasti oman ryh-

Mitä tarkoittaa vaatimus Rajat kiinni!

Usein julkisessa keskustelussa esiin noussut vaatimus rajojen sulkemisesta on hyvä esimerkki joko tahallisesti tai tahattomasti väärin tulkitusta maahanmuut- tokeskusteluun liittyvästä käsitteestä.

Kukaan ei vaadi Tornion ja muiden läntisten rajanylityspaikkojen sulke- mista liikenteeltä. On esitetty ainoastaan rajakontrollien palauttamista samaan tapaan kuin monessa Euroopan maassa on jo tehty Schengen-sopimuksesta huolimatta. Sopimus sallii rajavalvonnan väliaikaisen palauttamisen, ja kehitys- kulku Euroopassa on johtamassa siihen, että väliaikaiseksi tarkoitetuista käy- tännöistä voi vähitellen tulla uusi normaali.

Tällöin esimerkiksi Tornion rajanylityspaikalla otettaisiin käyttöön saman- lainen kontrolli kuin mitä nyt sovelletaan lentoasemilla tai rajanylityspaikoilla Ve- näjälle. Maahan pääsisi passia tai henkilökorttia näyttämällä, jos on EU-kan- salainen; ulkopuolisilta edellytettäisiin Schengen-viisumia tai muuta todistetta oleskeluluvasta EU-maissa.

Turvapaikanhakijat eivät ylittäisi rajaa ja hakisi turvapaikkaa Suomesta, vaan heidät opastettaisiin hakemaan turvapaikkaa siitä turvallisesta maasta, jossa he vielä ovat - siis Ruotsista.

Kun Ruotsi aloitti tämän käytännön turvapaikanhakijakriisin ollessa kuu- mimmillaan, turvapaikanhakijat eivät enää päässeet Juutinrauman yli vaan jäivät Tanskaan. Tanska reagoi välittömästi ottamalla vastaavat tarkastukset käyttöön Saksan rajalla.

Tällainen turvapaikanhakijoiden käännäyttäminen edellyttää, että rajanaa- puria voi pitää turvallisena maana. Ruotsi on selvästi tällainen maa. Turvapaikanhakijan saa myös palauttaa poikkeuksellisissakin olosuhteissa en- simmäiseen EU-saapumismaahan. Näin linjasi EU:n tuomioistuin Dublin-ase- tuksen tulkintaa heinäkuussa 2017.⁷⁵

Tuomioistuimen ratkaisu koski kahta afgaaniperhettä ja yhtä syyrialaista, jotka hakivat turvapaikkaa jätettyään Kroatian. Tuomioistuimen mukaan turva- paikkahakemuksen käsittely oli Kroatian vastuulla, BBC kertoo. Molemmissa tapauksissa hakijat olivat saapuneet unioniin Kroatian kautta, mutta kroatia- laisviranomaiset olivat ohjanneet hakijat eteenpäin naapurimaihin.

Euroopan unionin Dublin III -asetuksen mukaan turvapaikkahakemus on käsiteltävä siinä, maassa, jonka kautta hakija on saapunut EU:n alueelle. Tur- vapaikkakriisin 2015-2016 aikana asetusta ei kuitenkaan juurikaan noudatet- tu, vaan turvapaikanhakijat käytännössä saivat itse valita, missä maassa tur- vapaikkaa hakea. Suuri osa turvapaikanhakijoista sai turvapaikan tai ainakin oleskeluluvan haluamassaan maassa.

Syyrialainen oli hakenut turvapaikkaa Sloveniasta, afgaaniperhe Itäval- lasta. Slovenia ja Itävalta halusivat palauttaa hakijat Kroatiaan. Useimmat tätä reittiä tulevat turvapaikanhakijat olivat tosin matkalla vielä Sloveniaa ja Itävaltaa pitemmälle, Saksaan ja aina Ruotsiin ja Suomeen asti.

Tuomioistuimen tekemän ratkaisun mukaan turvapaikkahakemukset olisi tullut käsitellä Kroatiassa, ja Itävallalla ja Slovenialla oli oikeus palauttaa hakijat Kroatiaan. Tuomioistuimen perustelujen mukaan muuten Kroatia pystyisi vält- tämään vastuunsa turvapaikkaprosessissa.

Käytännössä voi olla vaikea todistaa, mitä kautta turvapaikanhakija on tul- lut EU-alueelle ja lopulta Suomeen. Tätä ongelmaa ei ole, jos käännäytys tapah- tuu Suomen ulkorajalla eikä vasta sitten, kun hakija on aloittamassa turvapaik- kaprosessia jollain poliisiasemalla kaukana rajanylityspaikalta.

On tietysti haastavaa valvoa koko Suomen Ruotsin vastaista rajaa. Uusia reittejä saattaisi muodostua minne tahansa Tornionjoelle, jonka ylitykseen riit- tää marketin kumivene. Käytännössä rajanylityspaikan sulkeminen antaisi kui- tenkin turvapaikanhakijoille viestin, joka vähentäisi Suomen houkuttelevuutta merkittävästi.

Toisaalta esimerkiksi Unkari on rakentanut erittäin laajoja raja-aitoja lu- vattoman muuttoliikkeen lopettamiseksi. Yhtä lailla Yhdysvalloissa hallitus suunnittelee rajamuurin rakentamista Meksikon rajan yli tulevan laittoman siir- tolaisuuden patoamiseksi, joten raja-aitojen rakentaminen on hyvä pitää keino- valikoimassa myös Suomessa.

Laajemmin ymmärrettynä Rajat kiinni -vaatimus voi tarkoittaa maahan- muuttopolitiikan yleistä tiukentamista. Tähän voi liittyä niin vetovoimatekijöiden poistamista kuin koko pakolaissysteemin uudistamiseen tähtäävät tavoitteet.

män suosiminen toisten ryhmien kustannuksella. Jos kaikkea tähän liittyviä ilmiöitä kutsutaan rasismiksi, niin maailmasta on vaikea löytää ihmistä, joka ei olisi rasistinen.

Mielekkäämpi määritelmä rasismille onkin sen tietosanakirjamääritelmä, jonka mukaan rasisti asettaa eri etniset ja rodulliset ryhmät eriarvoiseen asemaan yleisellä tasolla. Rasisti siis olisi esimerkiksi ihminen, joka puolustaa omaa kulttuuriaan ja asettaa konfliktitilanteessa oman ryhmän etusijalle, mutta ei hyväksy muilta, alempiarvoisilta katsomiltaan ryhmiltä samanlaista toimintaa.

On ilmeistä, että useimmat aidot rasistit, sikäli kuin sellaisia Suomessa merkittävässä määrin on, haluavat torjua maahanmuuton Euroopan ulkopuolelta. Teoriassa tosin on ajateltavissa, että rasisti voisi hyväksyä yhteiskunnan, jossa olisi esimerkiksi musta palvelijaluokka, joka eläisi valkoisista erillään.

Tällainen pohdinta on silkkaa teoretisointia, mutta on ilmeistä, että rasistisia asenteita voi mitata siinä missä maahanmuuttopoliittisia asenteitakin.

Toinen tulkintavaihtoehto liittyy maahanmuuttopolitiikan seurauksiin. Lisääkö vai vähentääkö massamaahanmuutto ja yhteiskunnan monikulttuuristuminen rasismia? Suvaitsevaisessa maailmankatsomuksessa saatetaan pitää rasistisena ajatteluna sitä maahanmuuttokriittisten huolta, että monen etnisen ryhmän ja kulttuurin rinnakkaiselo ei tule olemaan sopuisaa vaan johtaa etnisiin ja uskonnollisiin konflikteihin.

Tässä tapauksessa kyse ei ole niinkään siitä, että maahanmuuttokriittisellä henkilöllä olisi itsellään rasistisia asenteita, vaan hänen uskomuksestaan koskien sitä, luopuvatko muut ihmiset koskaan suosimasta ainakin jossakin määrin omaa etnistä ja uskonnollista ryhmäänsä. Valkoinen maailmankansalainen voi saada rasistin leiman siksi, ettei usko Eurooppaan saapuvan muslimien luopuvan pitkälläkään aikavälillä käsityksestään, jonka mukaan vääräuskoisilla ei ole samaa ihmisarvoa kuin muslimeilla.

Myös monikulttuurisuuden seurauksia voi tutkia empiirisin sosiologisin menetelmin. Ei ole mielipidekysymys, mihin monen etnisen ryhmän tai sivilisaation rinnakkaiselo johtaa.

Kolmas tulkinta on se, että rasismi ja maahanmuuttokriittisyys ovat yksinkertaisesti synonyymejä. Tällaista kielenkäyttöä ei tietenkään voi kyseenalaistaa millään empiirisellä tutkimusnäytöllä. Kielenkäyttö on sopimuksenvaraista, ja onhan rasisti lyhyempi sana kuin kömpelö maahanmuuttokriittinen. Tällainen kielenkäyttö jättää kuitenkin aukon oikean rasismin kohdalle. Miksi kutsuisimme sitä, joka kannattaa rotusyrjintää, kun sana rasisti on jo varattu muihin tarkoituksiin?

Rasismin määritelmä on joka tapauksessa hyvin epämääräinen. Esimerkkinä tästä käy Suomen Kuvalehden vuonna 2015 julkaisema juttu, jonka mukaan joka seitsemäs suomalainen olisi rasisti.⁶⁹

Jo tälläkin perusteella valtaosa suomalaisista, jotka suhtautuvat kielteisesti humanitaariseen maahanmuuttoon, olisivat ei-rasisteja. Tarkeemmin tutkittaessa käy ilmi, että SK oli tulkinnut rasismia hyvin laiveasti. Lehden teettämän tutkimuksen mukaan useampi kuin joka seitsemäs suomalainen ajattelee, että mustien afrikkalaisten henkiset kyvyt ovat heikommät kuin länsimaissa elävän valkoisen rodun. Kysymys eri etnisten ryhmien välisistä älykkyyseroista ja niiden mahdollisesti geneettisistä syistä ei kuitenkaan ole arvoja tai asenteita mittaava kysymys.

Suomen Kuvalehden kysely osoittaa myös, että lähes yhtä monen mielestä vaaleaa eurooppalaista ihmisrotua pitää estää sekoittumasta tummempiin rotuihin, koska muuten Euroopan kantaväestö kuolee ennen pitkää sukupuuttoon. Kysymys oli muotoiltu niin, että saadakseen puhtaat paperit, pitäisi siis oikeastaan hyväksyä eurooppalaisten jääminen vähemmistöksi perinteisillä asuinalueillaan.

Tutkimuksessa ei konkretisoitu, tarkoittivatko kysymykseen myönteisesti vastanneet todella, että rotujen väliset avioliitot ja lisääntyminen tulisi kieltää. Todennäköisempää lienee se, että vastaajat eivät halua

tieten tahtoen sekoittaa väestöjä nykyisen maahanmuuttopolitiikan ta-
paan ja haluavat yksilönvapauden rajoittamisen sijasta vaikuttaa tausta-
olosuhteisiin, kuten maahanmuuttopolitiikkaan, siten, ettei se ei edis-
täisi suomalaisten jäämistä vähemmistöksi.

Tutkituista yhdeksän kymmenestä oli täysin tai jokseenkin samaa
mieltä väitteestä ”Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän
ihonväristään tai etnisestä taustastaan”. Siitä päätellen rasistisia asentei-
ta on korkeintaan kymmenellä prosentilla suomalaisista.

Rasismi ei siis selitä suomalaisten enemmistön maahanmuutto-
kriittisyyttä, eikä monikulttuurisen Suomen tavoittelua voi perustella
rasismin vastustamisella. Enemmänkin olisi syytä olla huolissaan sii-
tä, voivatko kielteiset asenteet maahanmuuttajia kohtaan ajan mittaan
nousta esiin, kun kantaväestö joutuu jatkuvasti sekä kohtaamaan maa-
hanmuuton ongelmia että tulee syyllistetyksi näistä ongelmista?

Vihapuhe

Puhe rasismista ja niin sanotusta vihapuheesta, eli *vihapuhediskurssi*,
on ilmiselvästi osa monikulttuurisen Suomen edistäjien työkalupakkia.
Vaikka Suomen laki ei tunne käsitettä vihapuhe, rikoslaissa on kaksi py-
kälää ja rikosnimikettä, joita on käytetty maahanmuuttokriittisten nä-
kemysten leimaamiseen: kiihottaminen kansanryhmää vastaan sekä us-
konrauhan rikkominen.

Vihapuhe ei kuitenkaan oikeasti näyttäisi olevan ongelma ainakaan
siinä merkityksessä, missä sitä perustellaan. Poliisiammattikorkeakoulu
seuraa niin sanottujen viharikosten määrää.⁷⁰

Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksen mukaan viharikos on
henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa
kohtaan tehty rikos, jonka motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamieli-
syys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskon-

nollista vakaumusta tai elämänkatsomusta, seksuaalista suuntautumista,
sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisua tai vammaisuutta kohtaan.

Viharikosten määrässä ei kuitenkaan ole tapahtunut vuosien var-
rella suurta muutosta, vaikka maahanmuuton ansiosta erilaisten vä-
hemmistöryhmien määrä on kasvanut. Merkittävä osa viharikoksista
on maahanmuuttajien keskinäistä välienselvittelyä tai maahanmuutta-
jataustaisen suomalaisen kohdistamaa rikollisuutta. Lisäksi merkittävä
osa viharikollisuudesta on nimenomaan vihapuhetta. Rasistisia piirtei-
tä sisältävissä rikosilmoituksissa (kaikkiaan 991) vuonna 2015 jopa 42
prosenttia (419 kappaletta) muodostui sanallisista loukkauksista.

Viharikosten määrässä näkyi piikki vuonna 2015, mutta lokakuus-
sa 2017 julkaistun Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksen mukaan
sen määrä laski vuonna 2016 lähes vuotta 2015 edeltävälle tasolle. Li-
sääntymistä tulkittaessa on otettava huomioon lisääntynyt kontaktien
määrä turvapaikanhakijoiden kesken ja valtaväestön ja turvapaikanha-
kijoiden välillä sekä se, että viharikosten tunnistamista, tutkintaa ja tor-
juntaa on tehostettu.⁷¹

Tilastokeskuksen tietojen mukaan pahoinpitelyrikoksia tehtiin
vuonna 2016 kaiken kaikkiaan 14 814. Ulkomaalaistaustainen tekijä ja
suomalaistaustainen uhri oli 1159 tapauksessa ja suomalaistaustainen
tekijä ja ulkomaalaistaustainen uhri 645 tapauksessa. Ulkomaalaisten
keskinäisiä väkivaltarikoksia oli eniten, 1847 tapauksessa. Juuri tämä ryh-
mä oli edellisvuoteen nähden voimakkaassa kasvussa.⁷²

Mikään ei siis näytä tukevan mediassa usein esitettyä huolta, jon-
ka mukaan kantasuomalaisten vihapuhe olisi lisääntynyt merkittävä-
sti. Vuoden 2015 tilastopiikki jäi jo taakse. Vielä vähemmän näyttäi-
si olevan syytä olla huolissaan kantaväestön väkivallasta ulkomaalaisia
kohtaan. Tässä narratiivi näyttää siis osoittautuvan monin tavoin on-
gelmalliseksi: vihapuhe ja viharikokset eivät ole olleet viime vuosina
merkittävässä kasvussa huolimatta ulkomaalaisten määrän kasvusta, ei-

vätkä kantasuomalaiset juuri syyllisty väkivaltaan ulkomaalaistaustaisia kohtaan. Ulkomaalaistaustaiset ovat itse paljon useammin väkivaltarikosten tekijöitä, tosin heidän väkivaltansa kohdistuu usein toisiin ulkomaalaisiin.

Kuitenkin samaan aikaan poliisin johto, sisäasiainministeriön alainen poliisihallitus sekä poliisin viestintä synnyttävät mielikuvia vihapuheesta suurena turvallisuusuhkana. Poliisin tammikuussa 2017 avaamalla Youtube-kanavalla esitettiin lapsille suunnattu Poliisileijona-ohjelma, jossa lapsi käytännössä ilmiantoi äitinsä vihapuheesta. Äidin ”vihapuhe” ei tosin kohdistunut maahanmuuttajiin vaan kyse oli normaaliin demokraatiaan kuuluvasta vallanpitäjien arvostelusta. Videolla lapsi kysyy: ”Mitä sä teet äiti?”, johon äiti vastaa: ”Mä kirjoitan viestiä yhden poliitikon Facebook-seinälle. Mä annan sen todella kuulla kunniansa.”⁷³

Näyttää siis ilmeiseltä, että vihapuhediskurssia ylläpidetään mediassa jostakin muusta syystä kuin maahanmuuttajien suojelemiseksi kantaväestöltä. Ei voi välttää vaikutelmalta, että puhe vihapuheesta täyttää palstat ja eetterin ennen kaikkea huomion viemiseksi pois järkipäisistä perustellulta maahanmuuttokritiikiltä, ja tällaisen kritiikin leimaamiseksi rasismien ja äärioikeiston kaltaisilla poltinmerkeillä.

Toki monikulttuurisuuden lisääntyminen yhteiskunnassa tuo enemmän tai myöhemmin vakavia etnisiä ristiriitoja. Maahanmuuttokustelun vaimentaminen vetoamalla vihapuheen kaltaisiin tekosyihin ei kuitenkaan palvele kenenkään etua.

Aatteiden taistelu

Pakolaiskriisi ja maahanmuuttopolitiikka ovat erottaneet suomalaisia, mutta myös yhdistäneet vastakkaisiksi miellettyjä aatesuuntia. Maahanmuuttoon myönteisesti suhtautuvien poliitikkojen näkemykset eivät merkittävästi poikkea toisistaan, oli henkilö sitten oikealta tai vasem-

malta. Maahanmuuttoon suhtautuvat myönteisesti sekä punavihreät että oikeistoliberaalit. Vastaavasti maahanmuuttokriittisyys on yhdistänyt ihmisiä perinteisestä työväenliikkeestä talousliberaaliin oikeistoon ja kristillisiin konservatiiveihin.

Maahanmuuttokysymys rikkookin perinteisen oikeisto-vasemmisto-jaottelun kun maahanmuuttokriittinen oikeistolainen huomaa olevansa huolestunut maahanmuuton uhkaaman suomalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuudesta – siinä missä maahanmuuttomyönteinen vasemmistolainen innostuu kannattamaan työmarkkinoiden joustavoittamista maahanmuuttajien työllistämiseksi.

Maahanmuuttokriittistä liikehdintää on väkisin yritetty mahduttaa johonkin aatteelliseen lokeroon, ikään kuin sen taustalla olisi jokin uusi tai uudelleenlämmitetty aate tai yhteiskuntafilosofia. Maahanmuuttokriittisyyttä ja kansallismielisyyttä on kutsuttu ääriliikkeeksi, vaikka kyselytutkimukset osoittavat, että enemmistö eurooppalaisista kannattaa islamilaisista maista tulevan maahanmuuton lopettamista. Rajuimmillaan puhutaan rasismista, fasismista ja natsismista – toisinaan vain populismista.

Todellisuudessa maahanmuuttokriittisyys ei nojaa mihinkään tiettyyn aatteeseen tai arvomaailmaan. Se on paljon paremmin selitettävissä reaktiona harjoitetun maahanmuuttopolitiikan kielteisiin seurauksiin humanitaarista maahanmuuttoa vastaanottaville yhteiskunnille.

Poliittisesti maahanmuuttokriittisyys on kanavoitunut Euroopassa yleensä joko vanhojen pienpuolueiden tai kokonaan uusien puolueiden kautta. Joissain etenkin Itä- ja Keski-Euroopan maissa jopa vanhat valtapuolueet ovat ottaneet maahanmuuttokriittisen linjan. On vaikea nähdä näiden puolueiden heijastavan mitään tiettyä aatetta.

Keskisessä Euroopassa kriittinen suhtautuminen maahanmuuttoon on valtavirtaa. Joissain Länsi-Euroopan maissa, kuten Tanskassa ja Itävallassa, myös vanhat valtapuolueet ovat muuttuneet linjauksiltaan varsin kriittisiksi maahanmuuttoa kohtaan.

Saksassa maahanmuuttokriittisyys on kanavoitunut tällä hetkellä Vaihtoehto Saksalle -puolueen (AfD) kautta. AfD syntyi eurokriisin seurauksena ja sitä kutsuttiin alkuun professoripuolueeksi, koska puolueen näkyvimmat toimijat olivat taloustieteen professoreita. AfD kannattaa vapaata markkinataloutta. Kulttuurisissa kysymyksissä AfD taas on hyvin arvokonservatiivinen.

Ranskan Kansallinen rintama taas hyödynsi alkuvuosinaan 1970-luvulla äärikonservatiivista retoriikkaa, nyt sen agendalla on maahanmuuton rajoittamisen ohella protektionistinen ja melko sosialistinen talouspolitiikka.

Aivan toisenlainen on taas Geert Wildersin perustama Vapauspuolue Hollannissa. Se edustaa talouspolitiikassa ja kulttuurikysymyksissä ennemminkin klassista liberalismia.

Suomessa maahanmuuttokriittisyys kanavoitui Suomen maaseudun puolueen perinteenjatkajan perussuomalaisten kautta. Smp taas oli lähtökohdiltaan maaseudun huono-osaisten protesti- ja populistipuolue. Sen sijaan monikulttuurisuuden – ideologian, jonka vastustaminen nähtiin kaikkia ryhmiä yhdistää – taustalta voidaan löytää selkeämmin aatteellisia juuria. Multikulturalismin voidaan nähdä olevan aatteena lähtökohtaisesti eurooppalaisen marxilaisen uusvasemmiston idea.

Sosialismin romahdettua 1990-luvun alussa monikulttuurisuusaate ja identiteettipolitiikka, eli niin sanottu kulttuurimarxilaisuus, korostuivat vasemmiston ja vihreiden asialistalla, kun poliittinen ja taloudellinen marxilaisuus olivat kokeneet haaksirikon. Maahanmuuttajat, seksuaali- ja muut vähemmistöt ottivat radikaalivasemmiston ajattelussa ikään kuin työväenluokan paikan vallankumouksen subjektina.

Eräänlaisena symbolina voi pitää vuonna 2014 kuollutta brittisiologi Stuart Hallia. Vasemmistolehti Guardian otsikoi ”monikulttuurisuuden kummisedän” kuolleen. Hall oli vaikutusvaltaisen marxilaisen New Left Review -älykkölehden perustaja. Guardianin mukaan Hallil-

la oli erittäin suuri vaikutus akateemisiin, poliittisiin ja kulttuurisiin debatteihin kuudella vuosikymmenellä.⁷⁴

Monikulttuurioppi on juuriltaan marxilainen aate, mutta varsinkin 2000-luvulla se valtavirtaistui. Suomessa sen edistäminen on määritelty moniin lakeihin ja strategioihin aina Yle-laista lähtien. Monikulttuurisuutta kannattavat lähes kaikkien puolueiden liberaalieliitit aivan kuin kyse olisi perinteisestä liberalismista.

Kohti parempaa maahanmuuttokeskustelua ja päätöksentekoa

Maahanmuuttokritiikki ei perustu mihinkään tiettyyn aatteeseen tai arvopohjaan. Lähtökohdana voidaan painottaa yhtä hyvin kansallista etua kuin universalismiakin.

Suomi ensin -ajattelutapa lähtee siitä, että valtion tehtävänä on ensisijaisesti huolehtia omien kansalaistensa parhaasta. Universalisti taas katsoo, että nykyinen pakolaispolitiikka on äärimmäisen tehoton keino auttaa hädänalaisia.

Minkäänlaiseen arvovalintaan ei kuitenkaan ole tarvetta. Katsotaan asiaa sitten eurooppalaisten yhteiskuntien, autoritaaristen hallintojen vainoamien yksilöiden, sodan jalkoihin joutuneiden perheiden tai absoluuttisesta köyhyydestä kärsivien satojen miljoonien ihmisten näkökulmasta, on nykyinen turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka resurssien haaskausta.

Kuinka paljon suomalaisten veronmaksajien resursseja käytetään maailmanparannukseen, on arvovalinta. Resurssien käyttäminen nykyisellä tehottomalla tavalla ei taas palvele kenenkään tavoitteita. Voidaankin nähdä, että polarisoituneen maahanmuuttokeskustelun eri osapuolilla on tärkeimpien kysymysten osalta myös yhteen sovitettavissa olevia tavoitteita.

Maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvat eivät hyväksy laajamittaista maahanmuuttoa, mutta eivät välttämättä vastusta Suomen osallistumista maailman hädänalaisten ihmisten auttamiseen. Toisella puolella rintamaa taas ei hyväksytä sitä, että Suomi vauraana länsimaana sulkisi silmänsä maailman ongelmilta – oleelliseksi kysymykseksi muodostuukin tällöin se, onko humanitaarinen maahanmuuttoa ainoa tapa auttaa maailman hädänalaisia ihmisiä ja eivätkö maahanmuuton aiheuttamat yhteiskunnalliset haitat merkitse mitään?

Tässäkin teoksessa esitetty humanitaarisen maahanmuuton lopettaminen ja avun keskittäminen pakolaisleireille voisi siis olla asia, josta hyötyisivät kaikki – Suomi välttyisi monilta maahanmuuton aiheuttamilta yhteiskunnallisilta uhkilta ja kansainvälinen auttaminen saataisiin hoidettua tehokkaasti ja tasapuolisesti.

Maahanmuutosta käytävän keskustelun ja päätösteon parantamiseksi on kuitenkin paljon tekemistä.

Ensiksikin keskustelussa ja päätöksenteossa tulisi käyttää enemmän hyväksi olemassa olevaa tutkimustietoa. Maahanmuuton yhteiskunnallisista vaikutuksista on paljon sekä suomalaista että kansainvälistä tutkimustietoa, jota käytetään tällä hetkellä liian vähän hyväksi.

Median tulisi nostaa enemmän esiin eri näkökantoja maahanmuuttoon liittyvistä kysymyksistä. Tiedotusvälineissä on aivan liian vähän keskustelua, joissa asiantuntijat debatoisivat eri näkökulmista esimerkiksi maahanmuuton taloudellisista ja muista yhteiskunnallisista vaikutuksista, tai siitä, mikä on tehokas tapa puuttua maailman pakolaisongelmaan.

Mikäli olemassa oleva media ei kykene monipuolistamaan näkökantojaan, on hyvä jos mediakentälle syntyy uusia toimijoita. Kilpailu parantaa median tasoa ja mahdollistaa sen, että eri näkökulmat saavat itsensä kuulluksi.

Suomalaisten tulee vaatia puolueita ja vaaliehdokkaita esittämään

selkeästi maahanmuuttokantansa. Kansalaisten tulee lisäksi olla tarkkana, että poliitikot toimivat niin kuin ovat vaaleissa luvanneet. Iso-Britannian Brexit-äänestys ja Donald Trumpin valinta Yhdysvaltojen presidentiksi ovat hyviä esimerkkejä siitä, että suuretkin linjamuutokset ovat mahdollisia, mikäli enemmistö äänestäjistä vain näin haluaa.

Lisäksi jokaisen maahanmuutosta huolestuneen suomalaisen tulisi rohkeasti osallistua maahanmuuttokeskusteluun ja tuoda asiallisesti esiin maahanmuuttoon liittyviä epäkohtia ja ratkaisuehdotuksia näihin, eikä antaa hiljaista hyväksyntäänsä vallitsevalle politiikalle.

TIIVISTELMÄ

■ Maahanmuuttokeskustelu ei ole mediassa tasapuolista, johtuen siitä, että toimittajat ovat keskimäärin huomattavasti enemmän arvoliberaaleja kuin väestö keskimäärin. Vihreiden ja vasemmistoliiton kannatus on toimittajien keskuudessa huomattavan suurta verrattuna muuhun väestöön.

■ Maahanmuuttokriittisyys näyttää varsinkin nuorten keskuudessa lisääntyvän samanaikaisesti rasististen asenteiden vähentymisen kanssa. Suhtautuminen maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin ei kulje käsi kädessä.

■ Vihapuhe on vaikeasti määriteltävä termi, jonka esillä pitämisen todellinen syy näyttäisi olevan maahanmuuttokriittisen puheen leimaaminen.

■ Maahanmuuttokriittisyys ei perustu mihinkään yksittäiseen aatteeseen, eikä se ole Euroopassa kanavoitunut samaa aatesuuntaa edustavien puolueiden kautta. Ranskan Front National on talouskysymyksissä vasemmistopopulistinen, Saksan AfD on oikeistokonservatiivinen ja Hollannin Vapauspuolueen aate on taas lähellä klassista liberalismia.

■ Monikulttuurisuusoppi on taustaltaan marxilainen, vaikka myös monet keskustaoikeistolaiset puolueet ovat omaksuneet sen.

■ Maahanmuuttokriittisiä yhdistää ennen kaikkea näkemys siitä, että monikulttuurinen yhteiskunta ei toimi eikä humanitaarinen maahanmuutto ole tehokas keino auttaa hädänalaisia. Missä määrin kehitysmaiden ihmisiä pitää suomalaisten resursseilla auttaa on arvovalinta - tehostomien keinojen arvostelu on vain rationaalisuutta.

Johtopäätökset

Tässä kirjassa on esitetty tutkimustietoon perustuvaa tietoa maahanmuuton ja monikulttuurisuuden yhteiskunnallisista vaikutuksista. Teoksessa on esitetty myös politiikan keinoja, miten muutoliikkeisiin voidaan vaikuttaa. Toisin kuin usein julkisessa keskustelussa annetaan ymmärtää, maahanmuuttoon voidaan vaikuttaa poliittisin päätöksin, kuten mihin tahansa muuhunkin politiikan osa-alueeseen.

Varsinkin humanitaarinen maahanmuutto on taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväntöntä suomalaiselle yhteiskunnalle. Muuttajat käyttävät keskimäärin enemmän julkisia palveluita ja saavat tulonsiirtoja kuin maksavat veroja. Lisäksi tässä teoksessa on esitetty minkälaisia muita yhteiskunnallisia ongelmia monikulttuurisuuden lisääntyminen aiheuttaa ja minkälaisia muutoksia väestörakenteessa tulee tapahtumaan laajamittaisen maahanmuuton seurauksena, mikäli käynnissä olevan kehityksen annetaan jatkua.

Olemme tuoneet esiin, että myös työperäinen maahanmuutto on mainettaan kyseenalaisempaa, sillä edes työllistyminenkään aina takaa sitä, että suomalainen yhteiskunta hyötyy maahanmuuttajasta taloudellisesti. Matalapalkka-aloilla työskentelevät käyttävät usein enemmän julkisia palveluita ja saavat tulonsiirtoja kuin maksavat veroja. Lisäksi työn tarjonnan kasvulla on heikentävä vaikutus palkkoihin, mikä ei ole positiivinen ilmiö työntekijöiden kannalta.

On myös otettava huomioon, että myös työperäinen maahanmuutto voi synnyttää pohjaa etnisille ristiriidoille, jos se tuo Suomeen suuria määriä vieraista kulttuureista tulevia ihmisiä, jotka eivät sopeudu suo-

malaiseen yhteiskuntaan.

Suomalaisen yhteiskunnan kannalta on tuhoisaa, mikäli Suomi pysyy maahanmuuttopolitiikan ajopuuna. Maahanmuuttopolitiikan tuleekin palvella suomalaisen yhteiskunnan etua, kuten kaikkien politiikan alojen.

Yksi kirjan keskeisin teesi on se, että humanitaarisesta maahanmuutosta on tullut nykymuodossaan lähes hallitsematon siirtolaisuuden väylä. Olemme kuitenkin pyrkineet korostamaan, että myös tähän muutoliikkeen muotoon voidaan vaikuttaa. Kirjassa on esitetty miten ongelmaan on puututtu maailmalla, kuten esimerkiksi maissa kuten Tanskassa tai Australiassa. Vaihtoehtoina ovat niin vetovoimatekijöiden karsiminen kuin turvapaikkapolitiikan ulkoistaminen omien rajojen ulkopuolelle.

Kokonaisuudessaan kansainvälinen pakolaisjärjestelmä ei enää vastaa tarkoitustaan, mikäli se on hädänalaisten ihmisten tehokas ja tasa-puolinen auttaminen. Humanitaarisesta maahanmuutosta tulisi siirtyä paikan päällä tapahtuvaan humanitaariseen auttamiseen, minkä kärkenä olisi kriisialueita lähellä olevien pakolaisleirien olojen kehittäminen. Tällöin välttyttäisiin humanitaarisen maahanmuuton ja monikulttuurisuuden lisääntymisen negatiivisilta yhteiskunnallisilta vaikutuksilta ja hädänalaisten ihmisten auttaminen voitaisiin hoitaa tehokkaasti.

Maahanmuuttopolitiikan järjeistäminen on ensiarvoisen tärkeässä asemassa julkisten menojen saamiseksi tasapainoon. On arvovalinta, mihin maahanmuuton järjeistämisestä vapautuvat resurssit käytettäisiin. Lisää resursseja voitaisiin ohjata vaikka homekoulujen korjaamiseen, koulutukseen tai vanhusten palveluiden parantamiseen – tai vaikka velkaantumisen vähentämiseen tai verotuksen keventämiseen. Osa säästyneistä resursseista voitaisiin tietenkin käyttää pakolaisten tehokkaaseen auttamiseen lähellä konfliktialueita – kontrolloidusti ja Suomen taloudellisen tilanteen sallimissa rajoissa.

Valtaosa suomalaisista haluaa kiristää maahanmuuttopolitiikkaa.

Silti merkittävä osa maahanmuuttokriittisistä suomalaisista äänestää ehdokkaita, jotka eivät tue maahanmuuttopolitiikan kiristämistä.

Ilmiö selittyy osin puolueuskollisuudella, mutta voi myös olla niin, että se enemmistö, joka suhtautuu nykyiseen maahanmuuttopolitiikkaan kriittisesti, pitää kuitenkin muita politiikan osa-alueita maahanmuuttoa tärkeimpinä. Maahanmuuttokysymys ei kuitenkaan ole mikään erillinen politiikan lohko. Se heijastuu kaikkeen valtiolliseen ja kunnalliseen toimintaan ja viime kädessä vaikuttaa koko kansan ja valtion identiteettiin.

Suomessa ei ole suuria ideologisia ristiriitoja hyvinvointiyhteiskunnan perusarvoista. Kaikki kannattavat hyviä päiväkotia, kouluja, yliopistoja, sosiaali- ja terveystalvueluita sekä vanhustenhoitoa. Kaikki myös ymmärtävät, että näiden palveluiden laatu on ensisijaisesti resurssikysymys. Puolueiden ohjelmat eroavat lähinnä painotuksissa. Yksi puolue laittaisi vähän enemmän resursseja ilmaisen päivähoiton toteuttamiseksi, toinen puhuu yliopisto-opiskelijoiden ja -tutkijoiden suulla, kolmas haluaa ennen kaikkea turvata eläkeläisten toimeentulon.

Hyvinä aikoina resursseja riittää kaikkien eturyhmien ja puolueiden toiveiden toteuttamiseen, laskusuhdanteessa juustohöylä uhkaa kaikkia hyviä asioita. Kuten tässä kirjassa on osoitettu, epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan kasvavat kustannukset uhkaavat kaikkia näitä hyviä asioita. Lisäksi lisääntyvä monikulttuurisuus vähentää yhteiskunnan sosiaalista pääomaa ja ihmisten halua osallistua julkisten palveluiden rahoittamiseen.

Suomalaisten enemmistö ymmärtää, että nykyinen politiikka ei ole kestävä, ja että suunnan on muututtava. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää ymmärtämään myös se, että maahanmuuttopolitiikka ei ole mikään politiikan osa-alue, vaan tämän sukupolven tärkein kysymys. Sen kestävä ratkaiseminen on koko suomalaisen yhteiskunnan säilymisen edellytys.

Kirjallisuutta

Asp, Kent: Svenska journalister 1989–2011; "Journalistkårens partisympatier", Göteborgs universitet 2012.

Henna Busk, Signe Jauhiainen, Antti Kekäläinen, Satu Nivalainen ja Tuuli Tähtinen: Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista, PTT/Eläketurvakeskus 2016.

Collier, Paul: Exodus. Immigration and Multiculturalism in the 21st Century, Penguin Books

Elo, Simon: Kansankodin kuolinvuoteella – ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto, Suomen Perusta 2015.

Grönroos, Simo: Mitä maahanmuutto maksaa? – katsaus maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksiin, Suomen Perusta 2017.

Grönroos, Simo, Luukkanen, Arto & Elo, Simon: Siirtolaiskriisi – puheenvuoroja muuttoliikkeen syistä ja seurauksista, Suomen Perusta 2015.

Hamilo, Marko: Punavihreä kupla – Perussuomalaiset ja media, Suomen Perusta 2015.

Tuula, Joroinen & Abdirizak Hassan Mohamed: Kauppakansa pakosalla - Somaliyrittäjät meillä ja muualla, Helsingin kaupungin tietokeskus 2015.

Timo M. Kauppinen & Maria Vaalavuo: Työikäisen väestön alueellinen eriytyminen synnyinmaan ja tulotason mukaan suurilla kaupunkiseuduilla, THL 2017.

Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä, Optula 2014.

Myllyniemi, Sami (toim.): Katse tulevaisuudessa - nuorisobarometri 2016, Nuorisotutkimusseura 2017.

Myrskylä, Pekka & Pyykkönen, Topias: Tulevaisuuden tekijät – Suomi ei pärjää ilman maahanmuuttoa, Eva 2015.

Pitkänen, Ville & Westinen, Jussi: Kenen mitta on täysi? Tutkimus yhteiskunnallisesta ilmapiiristä Suomessa, e2 2016.

Purra, Riikka: Kansainvälinen pakolaisinstituutio ja valtioiden mahdollisuudet – imagon suojelusta rajojen suojeluun, Suomen Perusta 2016.

Päivinen, Jere: Mitä tiedämme maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista? Selvitys maahanmuuton taloudellisten vaikutusten kokonaisuudesta, STM 2017.

Räsänen, Joonas: Liberaalin dilemma – monikulttuurisuus ja vapaa yhteiskunta, Suomen Perusta 2015.

Salminen, Samuli: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: Osa 1 – Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot, Suomen Perusta 2015.

Sarvimäki, Matti: Labor Market Integration of Refugees in Finland, VATT 2017.

Saukkonen, Pasi: Erilaisuuksien Suomi. Vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot, Gaudeamus 2013.

Shereen El Feki, Senior Fellow, Gary Barker & Brian Heilman: Understanding Masculinities: INTERNATIONAL MEN AND GENDER EQUALITY SURVEY (IMAGES) – MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA Egypt, Lebanon, Morocco, and Palestine, UN Women 2017.

Terhola & Verho 2014: Maahanmuuttajien sosiaaliturvan käyttö vuonna 2011, KELA 2014.

Tihveräinen, Tero: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2015, Poliisiammattikorkeakoulu 2016

Vanhanen, Tatu: Globaalit ongelmat – Evoluutiivisten juurten etsintää, Terra Cognita 2008.

Viren, Matti: Maahanmuutto – talouden ongelma vai ongelmien ratkaisu? Suomen Perusta 2017.

Lähdeviitteet

- 1 Myrskylä, Pekka & Pyykkönen, Topias: Tulevaisuuden tekijät – Suomi ei pärjää ilman maahanmuuttoa, Eva 2015.
- 2 Helsingin Sanomat 13.6.2013: ”Raportti: maahanmuutto hyödyttää julkista taloutta.”
- 3 Terhola & Verho 2014: Maahanmuuttajien sosiaaliturvan käyttö vuonna 2011, KELA 2014
- 4 Jaakko Kiander 8.9.2015: ”Voisiko maahanmuutto ratkaista ikääntyvän Suomen ongelmia?” <http://parempaaelamaa.org/2015/09/08/voisiko-maahanmuutto-ratkaista-ikaantuvan-suomen-ongelmia/>
- 5 Salminen Samuli 7.10.2015: ”Somaliasta ja Irakista kotoisin olevat työllistyneet heikosti – myös pitkällä aikavälillä” <http://www.suomenperusta.fi/ajatus/turvapaikanhakijoiden-tyollistymisesta/>
- 6 Henna Busk, Signe Jauhiainen, Antti Kekäläinen, Satu Nivalainen ja Tuuli Tähtinen: Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista, PTT/Eläketurvakeskus 2016.
- 7 Sarvimäki Matti: Labor Market Integration of Refugees in Finland, VATT 2017.
- 8 Salminen Samuli: Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous: Osa 1 – Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot, Suomen Perusta 2015.
- 9 Salminen Samuli 7.10.2015: ”Somaliasta ja Irakista kotoisin olevat työllistyneet heikosti – myös pitkällä aikavälillä” <http://www.suomenperusta.fi/ajatus/turvapaikanhakijoiden-tyollistymisesta/>
- 10 Henna Busk, Signe Jauhiainen, Antti Kekäläinen, Satu Nivalainen ja Tuuli Tähtinen: Maahanmuuttajat työmarkkinoilla: tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista, PTT/Eläketurvakeskus 2016.
- 11 Sarvimäki Matti: Labor Market Integration of Refugees in Finland, VATT 2017.
- 12 Robert Putnam: ”E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century The 2006 Johan Skytte Prize Lecture.” 137-174, Scandinavian Political Studies 30, no. 2 (June 2007).
- 13 Uusi Suomi 3.10.2015: ”Harvard-professorin neuvo Suomelle: ”Katsokaa itään”
- 14 Paul Collier: Exodus. Immigration and Multiculturalism in the 21th Century, Penguin Books 2013, s. 75-76.
- 15 Paul Collier: Exodus. Immigration and Multiculturalism in the 21th Century, Penguin Books 2013, s. 84-85.
- 16 Vanhanen Tatu: Globaalit ongelmat – Evoluutiivisten juurten etsintää, Terra Cognita 2008.
- 17 Helsingin Uutiset 1.6.2015: ”Kipupiste jo 3–4 prosentissa – uusi tutkimus valkoisesta paosta hätkähdyttää”.
- 18 Simon Elo on kirjoittanut Ruotsin maahanmuuttajalähiöiden ongelmista Suomen Perusta -ajatuspajan julkaisemassa raportissa Kansankodin kuolinvuoteella – ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto, Suomen Perusta 2015.
- 19 Yle 1.4.2015: ”Jengit terrorisoivat Ruotsin maahanmuuttajalähiöitä - väkivalta kieli Ruotsin jakautumisesta”.
- 20 Elo Simon: Kansankodin kuolinvuoteella – ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto, Suomen Perusta 2015.
- 21 Timo M. Kauppinen & Maria Vaalavu: Työikäisen väestön alueellinen eriytyminen synnyinmaan ja tulotason mukaan suurilla kaupunkiseuduilla, THL 2017.
- 22 Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä, Optula 2014.
- 23 Martti Lehti: Ryöstörikoskatsaus 2007, Optula 2008.
- 24 Maailman Kuvalehti 12/2015: ”Rauhaa ei tule nykyrajoilla”.
- 25 Iltalehti 17.8.2015: ”Alanyan mellakka säikäytti matkalaiset: Onko Turkkiin turvallista matkustaa?”
- 26 MTV 14.9.2015: ”Expressen: Etelä-Tukholmassa räjähdys”
- 27 Iltä-Sanomat 10.10.2015: ”Turkin suurlähetystön kurdimellakan syy selvisi – poliisia heitettiin kivillä ja kananmunilla”
- 28 Muslim Americans- Middle Class and Mostly Mainstream, Pew Research Center 2007.
- 29 Pew Research Center 9.8.2017: Muslims and Islam: Key findings in the U.S. and around the world

- 30 Pew Research Center 9.8.2017: Muslims and Islam: Key findings in the U.S. and around the world
- 31 Pew Research Center 23.4.2015: WHY MUSLIMS ARE THE WORLD'S FASTEST-GROWING RELIGIOUS GROUP
- 32 The Local 3.11.2008: "Higher birth rates among Sweden's foreign-born."
- 33 The Economist 30.9.2013: "How many people convert to Islam?"
- 34 Pew Research Center, 29.11.2017: "5 facts about the Muslim population in Europe"
- 35 Suomen Uutiset 14.6.2016: Marko Hamilo: "Historian lopusta sivilisaatioiden konfliktiin"
- 36 Shereen El Feki, Senior Fellow, Gary Barker & Brian Heilman: Understanding Masculinities: INTERNATIONAL MEN AND GENDER EQUALITY SURVEY (IMAGES) – MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA Egypt, Lebanon, Morocco, and Palestine, UN Women 2017.
- 37 Yle 24.4.2014: "Vieraskielisiä nyt enemmän kuin ruotsinkielisiä"
- 38 HELSINGIN SEUDUN VIERASKIELISEN VÄESTÖN ENNUSTE 2013–2030, Helsingin kaupungin Tietokeskus 2013.
- 39 Helsingin Sanomat 12.11.2013: "Suomeen muuttaneiden somalien lapsiluku putosi liki puoleen"
- 40 Tilastokeskus 4.12.2017: "Ensisynnyttäjien keski-ikä nousi Suomessa Pohjoismaiden kärjen tasolle"
- 41 Yle 30.7.2015: "Maailman väestönkasvu yllätti tutkijat – Afrikan väkimäärä nelinkertaistuu vuosiadassa".
- 42 Maaseudun tulevaisuus 7.10.2015: "Onko hyvinvointivaltion taru lopussa?"
- Suomen Kuvalehti 17.10.2017: "Professori Kannianen: Hyvinvointiyhteiskunta ja vapaa maahanmuutto ovat kestävästi yhdistelmä"
- 43 Yle 13.11.2017: "Ruotsissa yritetään sopia matalapalkkoista – Väliaikainen sopimus koskisi uusia maahanmuuttajia".
- Iltalehti 14.9.2017: "Turvapaikan saaneet töihin alle minimipalkan? Useilla ei ole edes luku- tai kirjoitustaitoa."
- 44 Tuula Joronen & Abdirazak Hassan Mohamed: Kauppakansa pakosalla - Somaliyrittäjät meillä ja muualla, Helsingin kaupungin tietokeskus 2015. s. 23 ja s. 83.
- 45 Aamulehti 4.10.2017: "Saksa kyllästyi vihapuheeseen: Uusi laki määrää jopa 50 miljoonan euron sakot rasistisesta some-komentista."
- 46 Yle 30.9.2015: "KHO hyväksyi 93 uutta ihmistä saamelaisiksi."
- 47 TEK 7.5.2015: "Tutkimus: ulkomaalaiset vastavalmistuneet eivät työllisty – Suomi hukkaa osaamista"
- 48 Suomen Uutiset 16.11.2017: "PS: Hallitus on luvannut kiristää perheenyhdistämisen kriteereitä täysimääräisesti – "Ei muuta kuin hihat heilumaan!"
- 49 Leinoblog 15.2.2017: Myytti turvapaikkapolitiikan tiukentamisesta <https://leinoblog.wordpress.com/2017/02/15/myytti-turvapaikkapolitiikan-tiukentamisesta/>
- 50 Eurostat: First instance decisions by outcome and recognition rates, 3rd quarter 2017.
- 51 Migri 30.1.2018: " Vuoden 2017 tilastot: Turvapaikanhakijoita selvästi edellisvuosia vähemmän – ensimmäisen hakemuksen jätti reilut 2 100 hakijaa"
- 52 Suomen Uutiset 3.5.2016: "EU langettai sakkomaksuja pakolaisista kieltäytyville jäsenmaille."
- 53 Verkkouutiset 3.9.2017: "Unkarin Viktor Orban lähetti EU:lle 400 miljoonan euron laskun raja-aidasta."
- 54 Suomen Uutiset 27.3.2017: "Suomen Perusta: Humanitaarisesta maahanmuutosta kriisiapuun – Suomi säästäisi rahaa ja säästyisi sosiaalisilta ongelmilta."
- 55 Intependent 12.3.2016: "Syrian refugees will cost ten times more to care for in Europe than in neighboring countries".
- 56 Helsingin Sanomat 6.6.2015: "Oxfordin yliopiston professori palauttaisi pakolaisia leireihin Kehityspolitiikan asiantuntija Paul Collier pitää EU:n toimintaa moraalittomana."
- 57 Suomen Uutiset 2.2.2018: "Halla-aho: maahanmuuttajat pärjäävät sitä heikommin, mitä voimakkaampi oma identiteetti heillä on."
- 58 Yle 27.1.2016: "Päätöittäjä Alexis Kouros: Turvapaikanhakijoiden kotouttaminen on väärä lääke Euroopan pakolaiskriisiin."

- 59 Marko Hamilo: Punavihreä kupla – Perussuomalaiset ja media, Suomen Perusta 2015.
- 60 Suomen Uutiset 17.6.2016: ”Nyt se on tutkittu: journalismiyliopistot läpikotaisin punavihreitä.”
- 61 Suomen Uutiset 14.10.2015: ”Taloustutkimus: 25-50-vuotiaat kriittisimpiä maahanmuutolle – ”eniten menetettävää.”
- 62 Kenen mitta on täysi? Tutkimus yhteiskunnallisesta ilmapiiristä Suomessa, e2 2016.
- 63 Helsingin Sanomat 3.12.2017: ”Lähes puolet suomalaisista ottaisi Suomeen lisää maahanmuuttajia – ”Ehkä ihmiset ovat ymmärtäneet, ettei se ole maahanmuuttaja, joka tulee ja vie työt”
- 64 Helsingin Uutiset 10.4.2015: ”Kysely: Suomi jakaa liikaa tukia turvapaikanhakijoille.”
- 65 Suomen Uutiset 14.10.2015: ”Taloustutkimus: 25-50-vuotiaat kriittisimpiä maahanmuutolle – ”eniten menetettävää”
- 66 Aamulehti 6.3.2016: ”Poliisit jättikyselyssä: Turvapaikanhakijatilanne uhkaa suomalaisten turvallisuutta.”
- 67 Chatham House 7.2.2017: What Do Europeans Think About Muslim Immigration?
- 68 SAMI MYLLYNIEMI (TOIM.)KATSE TULEVAISUUDESSA - NUORISOBAROMETRI 2016, Nuorisotutkimusseura 2017.
- 69 Suomen Kuvalehti 28.8.2015: ”Joka seitsemäs suomalainen on rasisti – tässä tuntomerkit.”
- 70 Tero Tihveräinen: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2015, Poliisiammattikorkeakoulu 2016
- 71 Poliisiammattikorkeakoulu 24.10.2017: ”Tietoon tulleen viharikollisuuden määrä tasaantui”
- 72 Tilastokeskus 23.3.2017: Ulkomaalaistaustaisen tekemän rikoksen kohteena usein toinen ulkomaalaistaustainen
- 73 Verkko uutiset 19.1.2017: ”Ilmianna äitisi? Tästä poliisin videosta Suomen ulkopuolella järkyttyiin.”
- 74 The Guardian 10.2.2014: ”Godfather of multiculturalism’ Stuart Hall dies aged 82.”
- 75 Suomen Uutiset 26.7.2017: ”Dublin-asetus pitää: turvapaikanhakijan voi palauttaa saapumismaahan, vahvisti EU-tuomioistuin.”

Suomen Perusta -ajatuspajan julkaisuja

- Miten euroalue kehittyi? (2013)
- Euro vai ei? – Eurokriisi ja Suomen vaihtoehdot (2013)
- Kunnat kuntoon! – Puheenvuoroja kuntien ongelmista ja mahdollisuuksista (2014)
- Kohti parempaa Eurooppaa (2014)
- Suomen talous ja talouspolitiikan linja – Miten Suomi saadaan uudelleen nousuun? (2014)
- Vapaaehtoinen ruotsi on hyvinvointietu – Suomenkielisten näkökulma kielipolitiikkaan (2014)
- Venäjä: uhka vai mahdollisuus? – Avointa keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta (2014)
- Kansankodin kuolinvuoteella – Ruotsalainen hyvinvointivaltio ja maahanmuutto (2015)
- Liberaalin dilemma – Monikulttuurisuus ja vapaa yhteiskunta (2015)
- Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous – Osa 1: Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot (2015)
- Punavihreä kupla – Perussuomalaiset ja media (2015)
- Siirtolaiskriisi – puheenvuoroja muuttoliikkeen syistä ja seurauksista (2015)
- Onko Euro pelastettavissa? – EMU:n kehittämissuhteiden arviointia ja Suomen linja (2016)
- Turvallisuus uhattuna – maahanmuutto, turvallisuustilanne ja kansalaispartiot (2016)
- Kansainvälinen pakolaisinstituutio ja valtioiden mahdollisuudet – imagon suojelusta rajojen suojeluun (2016)
- Epäneutraali sukupuolikirja – puheenvuoroja sukupuolirikosten syyistä (2016)

Integraatio vastatulessa – kuinka Brexit ja Trump-ilmio haastavat globalisaation ja federalismin (2016)

ME – ajatuksia perussuomalaisuudesta (2016)

Maahanmuutto – talouden ongelma vai ongelmien ratkaisu? (2017)

Seitsemän näkymää Suomelle – ajatuspajojen tulevaosuusvisioita (2017)

Mitä maahanmuutto maksaa? – katsaus maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksiin (2017)

Tuleeko Amerikasta jälleen suuri? – Mitä Donald Trump on saanut aikaan ensimmäisenä vuotenaan Yhdysvaltojen presidenttinä (2018)

Maahanmuutto – kriitikon käsikirja (2018)